සැඟවුණු බොදු මග යළි පුබුදන

හෙළ බොදු පියුම

ශ්‍රී බු. ව. 2556ක් වූ පොසොන් මස (ව්‍යවහාරික වර්ෂ 2012 ජූනි)

හත්වන කලාපය

තුන් ලොව සියලු සතුන්ගේ තොරතුරු සටහන් වූ ගුප්ත ලොව

පොත් ගුල් හතර

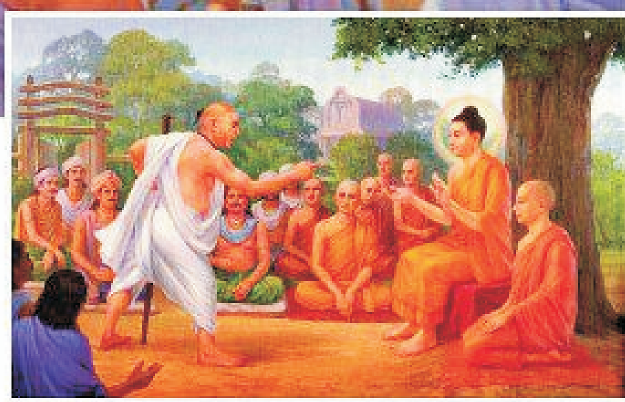
විවෘත වෙයි...

සැඟව ගිය බොදු මග යළි රැගෙන සෑම පුන් පොහෝ දිනකම එළිදකින දහම් සංග්‍රහය

ආර්ය උපවාදය

පිටතින් අරි ගුණය බලනා ගොන් වස්සෝ
දකිමින් නුගුණ පමණක් සාරය ඇස්සෝ
හිඳිමින් නොවඩ දම් මග හිත් ගෙන විස්සෝ
ලගිමින් අපා කුණටත් වහනව මැස්සෝ

හිතකර නැති වදන් ගෙන කරමින් වාද
පිට කර තුන් දොසින් යුත් කැණහිල් නාද
විස කර පාප ගෙන කර අරි උපවාද
ගත කර ජීවිතය සුගතිය වෙත යාද ?

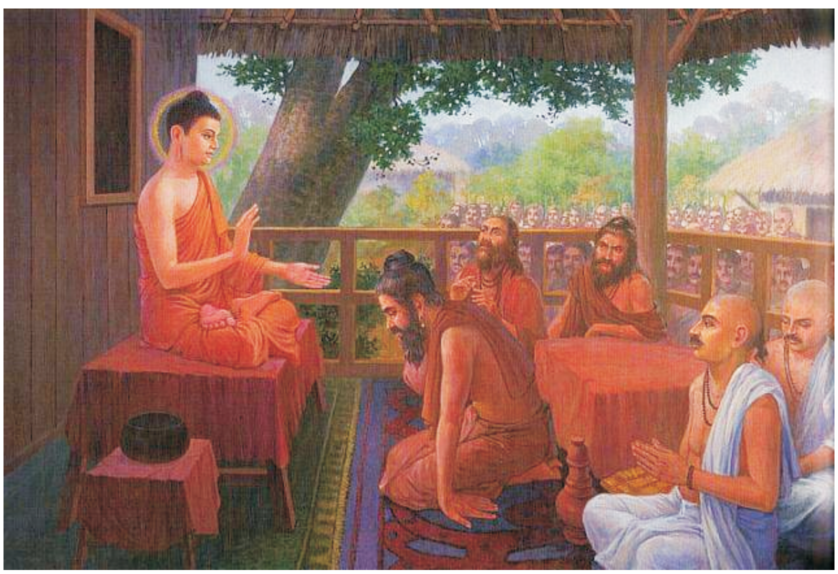
කට තිබූ පලියටම පිට කර වදන් විස
නට නට හිටින මුත් විඳගෙන එයින් රස
හෙට පසුතැවෙන්නට සිදු වෙයි ගුණෝන් බැස
අට මහ නිරය හිමි වෙයි බුදු වදන් ලෙස

නොදැන නොවිමසා ගුණ දොස් පැවසීම
සුදන ගුණය පිටතින් මැන කෙලෙසීම
පුදන උතුම් තෙරුවන් ගුණ වැනසීම
සදන පවකි නැත කප් කෙල සැනසීම

නිස්කාරණේ යොදමින් උතුමන්ට උපා
මස් ලේ ඇසින් බලමින් ගුණ නසනු එපා
කෙස් ගහ වන් දොසක් දැක මහ ගුණය කපා
විස්සෝපයෙන් ලගිනට වෙයි චුතව අපා

පබැඳුම - හිතිඳු චන්දන සිරිවර්ධන

සෝතාපන්න වෙන්නේ ධර්ම ශ්‍රවණයෙන්ද? භාවනාවෙන්ද?

බුදු පියාණන් වහන්සේ දේශනා කර ඇති භාවනාව පිළිබඳව යථාවබෝධයක් නැති බොහෝ බෞද්ධ පින්වතුන් නිවන් දැකීම සඳහා විවිධ භාවනා වැඩ සටහන්වල යෙදිල ඉන්නවා. ඇතැම් අය තොකරම් කාලයක සිට භාවනා කරනවද? භාවනා පන්තිවලට යනවද? මේ භාවනා තුලින් නිවන් අවබෝධ කරගත් කෙනෙක් ඉන්නවද? කිසියම් කෙනෙක් තනිව භාවනා කරල සෝතාපන්න වූ බවට කිසිදු සාක්ෂියක් ත්‍රිපිටකයෙන් නම් හොයාගන්න නෑ. නමුත් පෙර අත්බවෙක සෝතාපන්නව සිටි ආර්‍ය උත්තමයෙක් මේ අත්බව තුළ භාවනා කරල සකෘදාගාමී, අනාගාමී, අරිහත් යන උත්තරීතර තත්ත්වයන්ට පත්වෙන්න නම් පුළුවන්.

බුදු පියාණන් වහන්සේ වැඩ සිටි කාලයේ විවිධ දෘෂ්ටීන්වල හිටපු අයයි ධර්ම ශ්‍රවණය කරල නිවන් අවබෝධ කරගත්තෙ. බෞද්ධ කියල කොටසක් හිටියෙ නෑ. බෞද්ධ වුනෙත් ධර්මාවබෝධය ලැබුවට පස්සෙයි. එවැනි අය ධර්ම ශ්‍රවණය කරන කෙටි කාලයක් තුළ කර්මස්ථාන වඩලා මාර්ග ඵල ලබල තියෙනවා. මේ ශාසනය තුළ සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් ආර්ය මාර්ගය බෙදා වෙන්කර පෙන්වා තිබුණත්, මේ ආර්ය විනයේ සියල්ල ලැබෙන්නේ ප්‍රඥාව මුල් කරගෙනයි. ප්‍රඥාව මුල් කරගෙන කටයුතු කරන පුද්ගලයාට යම් කිසි ප්‍රතිඵලයක් ලැබෙනවා. ඒ ප්‍රතිඵලය තමයි භාවනාවෙන් ලැබෙන සමාධිය. බුදුපියාණන් වහන්සේ සිය මංගල ධර්ම දේශනාව වන ධම්ම චක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේදී ''ඉධං දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා අරිය සච්චං භාවේ තබ්බන්ති'' යනුවෙන් දේශනා කළේ මේ භාවනාවයි.

නමුත් අද මේ භාවනාව පිළිබඳවත්, භාවනාව වඩන ආකාරය පිළිබඳවත් තියෙන්නේ පටලැවිලි ස්වභාවයක්. පළමුවෙන්ම පැහැදිලි කරගන්න ඕන මේ සම්බුද්ධ ශාසනය තුළ ඒ ප්‍රඥා ගෝචර වූ ධර්මය ලැබෙන්නේ අවස්ථා දෙකකදියි කියන කාරණාව. ධර්මාවබෝධය තුළින් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් දක්ක නම්, ලෝකයේ අසාරත්වය දකලා පූර්ව භාග නුවණ ලබනවා. දන් හරියට පහුරු (ලී ඉපල් ආදිය අල්ල ගන්නා රැහැන්) ඇදිච්ච වැටකොලු පතෝල ආදී වැල්වලට තනිවම ඉහළ නගින්න බෑ වගෙයි, ඒවාට ඉහළට යන්න ඉපලක හෝ කෝටුවක ආධාරයක් අත්‍යාවශ්‍ය වගෙයි, සත් පුරුෂ සංසේවනය - සද්ධර්ම ශ්‍රවණය නමැති පහුර හෙවත් කෝටුව ආධාර විය යුතුයි. පූර්ව භාග නුවණින් යෝනිසෝ මනසිකාරය, ධර්මානු ධර්ම ප්‍රතිපදාව ලැබිලයි තියෙන්නේ. පහුරේ, කෝටුවේ ආධාරයෙන් උඩට නැගී ගසේ එතුනු වැල යලි නොවැටෙන්නා සේ සෝතාපන්න වන මේ අවස්ථාවේදී ''දස්සනේන පහා තබ්බං'' (දර්ශනයෙන් පහව යන) කියන සත්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස කියන සංයෝජන තුන පහවෙලා යනවා. මේ මාර්ග ඤාණය පහළ කරගන්න තියෙන්නෙ දෙවනුවයි. දස්සනයෙන් පහ කළ යුතු සංයෝජන පහ නොකර (සෝවාන් නොවී) භාවනාය පහා තබ්බං කියන කොටස කරගන්න බෑ. බොහෝ අය භාවනා කළත් ප්‍රතිඵල නැත්තෙ ඒකයි.

ආයුෂ්මත් කොණ්ඩඤ්ඤ හිමියන්ගේ කෙලෙස් මළ පහ වෙලා සෝතාපන්න බවට පත් වුනේ ධම්ම චක්කප්පවත්තන සූත්‍ර දේශනාව ශ්‍රවණය කරලයි. ලෝකයේ පැවැත්මට හේතු වූ කාමසුඛල්ලිකානු යෝගයත්, අත්තකිලමතානු යෝගයත් යන අන්ත දෙක අත්හැරිය යුතු බවයි බුදු පියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්නේ. ''ද්වේ මේ භික්ඛවේ අන්තා පබ්බජිතේන න සේවි තබ්බා'' (මහණෙනි, මේ අන්ත දෙක පැවිද්දා විසින් නොසෙවිය යුතුයි.) මේ අන්ත දෙකම අත්හැරීමට ක්‍රම දෙකක් චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම දේශනාව තුළින් පෙන්වා දෙනවා. පළමුව අවබෝධ කරගෙන අත් හැරිය යුතු (පහ කළ යුතු) දෙයක් තියෙනවා. දෙවනුව වැඩිය යුතු

දෙයක් තියෙනවා. දුක හටගැනීමට හේතුව වූ තණ්හාව පහ කළ යුතුයි. ඒ සඳහා අනුගමනය කළ යුතු ප්‍රතිපදාව වූ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආර්ය සත්‍යය වැඩිය යුතුයි.

සෝතාපන්න ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඒකාන්තයෙන්ම චතුරාර්ය සත්‍යය දර්ශනය කර තිබිය යුතුයි. සෝතාපන්න වීම සිදුවන්නේ ධර්ම ශ්‍රවණයෙන්ද, භාවනාවෙන්ද යන්න පැහැදිලි කර ගැනීමට ත්‍රිපිටකයේ තවත් බොහෝ සාක්ෂි තියෙනවා. සංඃනිඃ 5(2) 146 පිටුවේ එන <u>දුතිය සාරිපුත්ත සූත්‍රයේ</u> සඳහන් වෙනවා, සෝතාපන්න වීමට කරුණු හතරක් පූර්ණ විය යුතු බව. ''සාරිපුත්ත සෝවන් අඟ සෝවාන් අඟ යැයි කියනවා. සෝවාන් අඟ කවරේදැයි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැරියුත් ථෙරනුවන්ගෙන් විමසනවා. ස්වාමීනි, සත්පුරුෂ සේවනය සෝවාන් අඟෙකි. සද්ධර්ම ශ්‍රවණය සෝවාන් අඟෙකි. යෝනිසෝ මනසිකාරය සෝවාන් අඟෙකි. ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපදාව සෝවාන් අඟෙකි.''

අනන්ත සසරේ බුද්ධෝත්පාද කාලයක ශ්‍රී සද්ධර්මය බබලන කාලයක් ලොව පහළ වීම අති දුර්ලභ කාරණයක්, නුවණ මෙහෙයවා ධර්මාවබෝධය ලැබිය හැකි මනුෂ්‍යයෙකුව ඉපදීමත් දුර්ලභ කාරණයක් කියලයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නේ. ඒක ලැබුන අවස්ථාවේ සත්පුරුෂ සංසේවනය කරල, සද්ධර්ම ශ්‍රවණය කරල, ඒ ධර්මයට අනුව යෝනිසෝ මනසිකාරය කරන්න ලැබුණාම කෙනෙකුට සම්පත්තියක් ලැබෙනවා. ඒ සම්පත්තිය අපතේ යවන්න එපා කියල උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා. ඒ ක්ෂණ සම්පත්තිය තමයි ධම්මානු ධම්ම ප්‍රතිපදාව, සත්පුරුෂයෙකුගෙන් (ආර්යයෙකුගෙන්) බණ ඇසීමට ලැබීම, පරතෝඝෝෂක ප්‍රත්‍යය කියල කියන්නේ. පරතෝඝෝෂක ප්‍රත්‍යය ලැබිලත් සද්ධර්මය ශ්‍රවණය කළේ නැත්නම් ඵලයක් ලබන්න බෑ.

ඒ නිසා තමයි බුදුන් වහන්සේ ධර්ම දේශනාවට පෙර ''තං සුනාථ - සාධුකං මනසි කරෝථ'' කියල දේශනා කළේ. මේ ධර්මය අහන්න - මනා සේ මෙනෙහි කරන්න කියලයි ඉන් පැවසුවේ.

එසේම මේ ශාසනය සම්පූර්ණයෙන්ම කල්‍යාණ මිත්‍රයන් මත රඳා පවතිනව කියල බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ හැරුණු විට කල්‍යාණ මිත්‍රයෙක් වෙන්නෙ සෝවාන් මාර්ග ඵල, සකෘදාගාමී මාර්ග ඵල, අනාගාමී මාර්ග ඵල, අරිහත් මාර්ග ඵල වශයෙන් දක්වල තියෙන අෂ්ඨාර්ය පුද්ගල මහා සංඝරත්නයයි. ලොව්තුරා බුදුවරුන් සහ පසේබුදුවරුන් හැර කිසිම පුද්ගලයෙකුට තමන්ගේම උත්සාහයෙන් පමණක් චතුරාර්ය සත්‍යය පළමුව අවබෝධ කරගන්න බෑ, පංච නීවරණ අනුශය සමග නසා ගන්න බෑ. කල්‍යාණ මිත්‍රයෙකුගෙන් ලැබෙන චිත්ත ශාන්තියත්, උන්වහන්සේගේ කටහඬ තුළින් ඇතිවන වීතරාගී, වීතදෝසී, වීතමෝහී ස්වභාවයත් නිසා, ධර්ම ශ්‍රවණය කරන තැනැත්තාගේ සිත ශාන්ත බවට පත් වී එම මොහොතේ දස අකුසලය පිළිබඳ චේතනාවක් වත් ඇතිවෙන්නෙ නෑ. පංච නීවරණ කියන්නෙ දස අකුසලය කැටි කරලයි.

පරතෝඝෝෂක ප්‍රත්‍යය හෙවත් කල්‍යාණ මිත්‍ර සම්පත්තිය හා ධර්ම දේශනා හඬ සහිතව ඉතිරි සෝතාපන්න අංග තුන ලැබී සෝතාපන්න වූ පසුවයි, අනුන්ගේ ආධාරයක් නැතිව භාවනා වඩලා ප්‍රඥාව ලබාගෙන ධර්ම මාර්ගය සොයා යාමේ මානසිකත්වය උදාවෙන්නෙ.

වැලකට තනියෙන් ගහකට නගින්න බෑ. කිසියම් ආධාරකයක් අවශ්‍යයි. වැල ගසේ එතුනට පස්සෙ ආධාරකය ඉවත් කළත් වැල වැටෙන්නෙ නෑ. ඒ වැලේ එතිල තව වැලකටත් යන්න පුළුවන්. කල්‍යාණ මිත්‍රයන් නැති වූ දවසට ශාසනය පැවැත්වීමට බැරි වෙනවා කියන්නෙ ඒකයි. එසේ නැතිව කොච්චර භාවනා කළත්, ත්‍රිපිටකය කට පාඩම් කරගත්තත් යථාවබෝධය ලබාගන්න බෑ. සියළු ශ්‍රාවකයෝ වැල් වගෙයි, මහා වෘක්ෂය නම් බුදුපියාණන් වහන්සේමයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ නමක් ලෝක සත්ත්වයාට දේශනා කරන සද්ධර්මය සියළු බුදුවරයන් වහන්සේලාගේම ප්‍රඥාවට ගෝචර වූ එකම ධර්මයක්. අප ගෞතම බුදුපියාණන් වහන්සේ, සූවිසි බුදුපියාණන් වහන්සේලා හමුවේ නියත විවරණ ලබලත්, ඒ ධර්මය අවබෝධ කරගන්න ලැබුනෙ නෑ. ඒ නිසයි පෙර නොඇසූ විරූ දහමක් පිළිබඳ දහම් ඇස පහළ වුනා, ඥාණය පහළ වුනා, ප්‍රඥාව පහළ වුනා, විද්‍යාව පහළ වුනා, ආලෝකය පහළ වුනා කියල උන්වහන්සේ ධම්ම චක්කප්පවත්තන සූත්‍ර දේශනාවේදී ප්‍රකාශ කරන්නේ. කෙනෙක් සෝතාපන්න වෙන්න නම් පෙර නොඇසූ විරූ ඒ දහම තුළින් පළමුවම දහම් ඇස පහළ කරගන්න ඕන. මහ බෝසත්වරුන්ගේ සිත ලෝ සතුන්ට සියළු ආකාරයෙන් නිවන් මග පහළ කරදීමේ මහා කරුණාවට සහ මහා ප්‍රඥාවට බරව ඇති නිසයි බුදු බණ ඇසුණත් ශෘතාවබෝධයේ නොපිහිටන්නේ.

යෝනිසෝ මනසිකාරය කියන්නේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීම කියලයි අද වෙනකොට පැහැදිලි කරල තියෙන්නේ. ලෝක සත්ත්වයාට අහිතකර පරමාණු බෝම්බ නිෂ්පාදනය කරන්නේ නුවණින් මෙනෙහි නොකරද යන ප්‍රශ්ණය මෙහිදී මතු වෙනවා. ලෞකික අර්ථයකින් මෙහි ධර්මානුකූල අදහස ගන්න බෑ. 'යෝනි' කියන්නේ උපතක් හටගන්න ස්ථානයක් කියන එකයි. 'ස්ව' කියන්නේ තමා යන අදහසයි. ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ, අලෝභ, අද්වේශ, අමෝහ හේතු කොටගෙන අවිද්‍යා මූලිකව කරන කටයුතුවලින් උපදින දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, මනුෂ්‍ය මෙන්ම සතර අපාගත වීමට හේතු වන්නා වූත් ජාති හටගැනීම හේතු සහිතව මෙනෙහි කිරීමයි යෝනිසෝ මනසිකාරය කියන්නේ. මේ සියළු අර්ථ අද සැඟවිලා තියෙන නිසයි බොහෝ අයට නියම බොදු මග හොයාගන්න බැරිවෙලා තියෙන්නේ.

නෙත්ති ප්‍රකරණයේ දස සංයෝජන පහවන ආකාරය දක්වල තියෙන්නෙ මෙහෙමයි. ''නිරෝධ සත්‍යය අසංඛතයි, එහි සමුදය දර්ශන භූමියෙහිද, භාවනා භූමියෙහිද යන භූමි දෙකෙහි ප්‍රහීන වෙයි. දර්ශනයෙන් සත්කාය දිට්ඨිය, විචිකිච්ඡාය, සීලබ්බත පරාමාස යන තුන් සංයෝජනයෝ ප්‍රහීණ වෙති. භාවනාවෙන් කාමච්ඡන්දය, ව්‍යාපාදය, රූප රාගය, අරූප රාගය, මානය, උද්ධච්චය, නිරවශේෂ අවිජ්ජාය යන සත් සංයෝජනයෝ ප්‍රහීන වෙති.

බුදු පියාණන් වහන්සේ, රහත් ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා හැට නමක් බිහි වූ පසු උන්වහන්සේලා ධර්ම චාරිකාවේ යොදවන්නෙ මේ උපදේශය දීලයි. ''චරථ භික්ඛවේ චාරිකං බහුජන හිතාය, බහුජන සුඛාය, ලෝකානුකම්පාය, අත්ථාය, හිතාය, සුඛාය, දේව මනුස්සානං දේසේථ'' ඒ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලා අතුරින් අස්සජී ථෙරනුවන් සාරිපුත්‍ර පරිභ්‍රාජකයාට මේ ගාථාව දේශනා කරනවා.

''යේ ධම්මා හේතුප්පභවා

තේසං හේතුං තථාගතො ආහ

තේසං ච යෝ නිරෝධෝ

ඒවං වාදී මහා සමණෝ''

(මහාවග්ග පාලිය, 1)

''හේතුවෙන් උපදින යම් ධර්මයක් වේද්ද, ඔවුන්ගේ හේතුව තථාගතයන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඔවුන්ගේ යම් නිරෝධයක් වේද එයද වදාළ සේක. ඒ මහා ශ්‍රමණ තෙමේ මෙබඳු වාද ඇත්තේය.''

ඉක්බිති සාරිපුත්‍ර පරිබ්‍රාජකයා හට මේ ධර්ම ක්‍රමය අසා පහ වූ රාගාදී රජස් ඇති, පහ වූ කෙලෙස් මළ ඇති, යම් කිසිවක් හටගැනීම ස්වභාවය කොට ඇත්තේද, ඒ සියල්ල නිරුද්ධ වීම ස්වභාවය කොට ඇතැයි සෝතාපන්න මග්ග ඥාණය උපන්නේය. මහා ප්‍රාඥ වූ සාරිපුත්‍ර පරිබ්‍රාජක තෙමේ මේ ධර්ම කාණ්ඩයේ මුල් කොටස ඇසීමෙන්ම සෝතාපන්න වූ බව සඳහන් වෙනවා. එසේම මේ ධර්මය ශ්‍රවණය කළ මොග්ගල්ලාන පරිබ්‍රාජක තෙමේද සෝතාපන්න වූ බව මහාවග්ග පාලියේ සඳහන් වෙනවා.

මජ්ඣිඃ (1) 18 පිටුවේ පටන් එන සබ්බාසව සූත්‍රයේ ආශ්‍රව පහ කරන ක්‍රම හතක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා.

''මහණෙනි, දස්සනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, සංවරයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, පටිසේවනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, අධිවාසනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, පරිවජ්ජනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, විනෝදනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ. මහණෙනි, භාවනායෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව තිබේ.''

කාමාශ්‍රව, භවාශ්‍රව, දිට්ඨාශ්‍රව, අවිජ්ජාශ්‍රව නුවණින් මෙනෙහි කරන (යෝනිසෝ මනසිකාරය කරන) තැනැත්තාට, සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත පරාමාස යන සංයෝජන තුන ප්‍රහීන වෙනවා. මේ තමයි දස්සනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව. (ඉහත කී ඉතිරි සෝතාපන්න අංග තුන ඇති මොහොතකයි මෙය සිදුවන්නේ.)

චක්ඛු ඉන්ද්‍රිය, සෝත ඉන්ද්‍රිය, ඝාන ඉන්ද්‍රිය, ජිව්හා ඉන්ද්‍රිය, කාය ඉන්ද්‍රිය, මන ඉන්ද්‍රිය සංවරව වාසය කරන්නාට සංවරයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව පහවෙනවා.

චීවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලානප්‍රත්‍ය යන සිවුපසය ප්‍රත්‍යවේක්ෂාවෙන් පරිභෝජනයට ගන්නා තැනැත්තාට පටිසේවනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව පහ වෙනවා.

ශීතල, උෂ්ණ, සා පවස (සා පිපාසාව), මැසි මදුරු, අවු සුළං, සතා සර්ප පීඩා, බැණුම්, තියුණු ශාරීරික වේදනා ඉවසන තැනැත්තාට, ඉවසීමෙන් (අධිවාසයෙන්) පහ කළ යුතු ආශ්‍රව පහ වෙනවා.

නපුරු ඇතු, නපුරු අසු (නොගැලපෙන දිවීම), නපුරු ගොනු (ගොං වැඩ), නපුරු බලු (බලු වැඩ), නපුරු සර්ප, කණු (තම අදහසේම කණුවක් මෙන් පිහිටා ඉදීම), කටුලැහැබ (කටුක වැඩපිළිවෙල), හෙබ (ප්‍රපාතයට වැටෙන වැඩපිළිවෙල), ගවරවළ (නීච ස්ථාන - මත් පැන් පෙරන ස්ථාන, වෙසඟනන් වෙසෙන ස්ථාන), අගෝචර ස්ථාන, පාප මිත්‍රයින් නුවණින් සිතා දුරු කිරීමෙන් පරිවජ්ජනයෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව පහ වෙනවා. (මෙතනදී සම්මුති අර්ථය හා පරමාර්ථ අර්ථය ලෙස දෙපැත්තක් තියෙනවා. උදාඃ කැලෑවල්වල ඉන්න නපුරු ඇතුන්ගෙන් ඉවත් වීම සම්මුතියයි, අහංකාරකම මාන්නය ආදියෙන් ඉවත් වීම පරමාර්ථයයි.)

භික්ෂුව නුවණින් විමසා බලා, උපන් කාම කල්පනා, ව්‍යාපාද කල්පනා, විහිංසා කල්පනා නොඉවසයි, ඉවත් කරයි, අවසන් කරයි. මේ විනෝදනයෙන් පහ කරන ආශ්‍රවයි.

භාවනාවෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රව මොනවාද? භික්ෂුව විරාගය ඇසුරු කළ, විවේකය ඇසුරු කළ, නිවනට යොමු කළ ධම්මවිචය සම්බොජ්ජංගය, විරිය සම්බොජ්ජංගය, ප්‍රීති සම්බොජ්ජංගය, උපේක්ෂා සම්බොජ්ජංගය වඩයි නම් ඔහුට කෙලෙස්, දුක් දූවිලි නූපදී. භාවනාවෙන් පහ කළ යුතු ආශ්‍රවයි මේ. මේ ආකාරයෙන් සියළු ආශ්‍රව පහ වූයේ නම් එය සියළු සංයෝජන බිඳ දමා ලබන අරිහත් ඵලයයි.

සෝතාපන්න ඵලය ලබා සංයෝජන තුනක් බිඳ දමූ පසු ඒ තැනැත්තාට ඊළඟට කළ යුතුව ඇත්තේ ඇලීම සහ ගැටීම දුරු කිරීමයි. මේ සඳහා එකම මාර්ගය සතර සතිපට්ඨාන භාවනාව වැඩීමයි. ''ඒකායනෝ අයං භික්ඛවේ මග්ගෝ, සත්තානං විසුද්ධියා සෝක පරිද්දවානං සමතික්ක දුක්ඛ දෝමනස්සානං අත්ථංගමාය, ඤායස්ස අධිගමාය, නිබ්බාණස්ස සච්ඡිකිරියාය''

මෙසේ කායානුපස්සනාව වඩන කොට කායයත් හෙවත් ලෝකය පිළිබඳව ඇලීමත් ගැටීමත් තුනී වෙවී කාම රාග, පටිඝ යන සංයෝජන තුනී වෙවී යනවා. මෙසේ පියවරෙන් පියවර රූප රාග, අරූප රාග යන සංයෝජනත් තුනී වෙවී යනවා.

ලෝක සත්ත්වයින්ට හටගන්නා වූ සෝක, පරිදේව, දුක්ඛ, දෝමනස්ස යන දුක කෙළවර කොට ඥාණය මුදුන්පත් කරගෙන නිවන් සාක්ශාත් කර ගන්න තියෙන එකම මග සතර සතිපට්ඨානය වැඩීමයි. ඇලීමත් ගැටීමත් සිදුවන ආකාරය දැනගත හැකි ක්‍රම හතරක් තමයි කායානුපස්සනාව, වේදනානුපස්සනාව, චිත්තානුපස්සනාව, ධම්මානුපස්සනාව කියන සතර සතිපට්ඨානයෙන් පෙන්වන්නේ. සබ්බකාය වැඩපිළිවෙල හෙවත් ලෝකය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් දැකලා, ඒවා අසාරයි කියල අවබෝධ කරගත්තට පස්සෙ ඒවා නිච්චයි (නිසියි), සුඛයි, අත්තයි, සුභයි කියල ගත්ත වැරදි දෘෂ්ටිය පහවෙලා සම්මා දෘෂ්ටියට පත්වෙනවා. මෙසේ සත්‍යාවබෝධය ඇතිවුනාම මනා සිහියෙන් ඉඳලා, කයින් කරන දේවල් ඇලීමට ගැටීමට හේතු වෙනවද කියල දැකල, ඒ අනුව ඇසුරු කළ යුතු දේත්, පහ කළ යුතු දේත් අවබෝධ කරගෙන ක්‍රියා කිරීමයි කායානුපස්සනාවෙන් කෙරෙන්නේ.

''කායේ කායානුපස්සී විහරති ආතපි සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලෝකේ අභිජ්ඣා දෝමනස්සං'' කිව්වෙ ඒකයි. අභ්‍යන්තර කාය සහ බාහිර කාය කියල කාය දෙකක් තියෙනවා. අභ්‍යන්තර කාය කියන්නේ අනන්ත වූ භවයෙන් (අභ්‍ය + අන් + අන්තරය) හදල දෙන කායයි. එනම් හදවත ඇසුරු කර වස්තු රූපය සහ චක්ඛු, සෝත, ඝාන, ජිව්හා, කාය යන ප්‍රසාද රූප සහිත කර්මජ ප්‍රසාද කයයි. බාහිර කායවලින් කෙරෙන්නේ භවයට හිර කරන අරමුණු ලබාදීමයි. එනම් රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධර්ම යන බාහිර අරමුණුවල ඡායාවන් පිහිටුවා අවිද්‍යාව තියෙන තුරු ඊට අනුකූලව භවයට හිර කර තබන ඡන්ද රාගයේ බැඳීමට සංයෝජනීය අරමුණු කර්ම ශක්තියෙන් මුණගස්වන ප්‍රසාද රූප කායයි. පංචේන්ද්‍රිය හා මනේන්ද්‍රියට ගෝචර වන ධර්ම ඡායා පිහිටුවන ප්‍රසාද රූප ආයතන හා ධර්මායතනයයි. මෙසේ කායවලින් කෙරෙන ක්‍රියාකාරීත්වය බැලීමෙන් තමයි භවයේ හිර නොවී අත් හැරී, නොඇලී, මිදී යා හැකි වෙන්නේ.

ස්පර්ශ නිසා ඇතිවන සැප, දුක්, උපේක්ෂා වශයෙන්, කය ක්‍රියාත්මක කරන කොට ඇතිවන විවිධාකාර විඳීම් තියෙනවා. මෙවැනි වින්දනයන් මතු වෙනකොට, මම ඒකෙ ඇලෙනවද, ගැටෙනවද, මුලාවට පත්වෙනවද කියල කායවල ක්‍රියාකාරීත්වය මනා සිහියෙන් දැකලා, ඒවායින් මිදී යා යුතුයි කියල ධර්මයේ හිත තියාගෙන කටයුතු කරන කොට වැඩෙන්නේ වේදනානුපස්සනාවයි. අභ්‍යන්තර ආයතනවලට බාහිර ආයතනවල පහළ වන ඡායා (රූ සටහන්) කර්ම ශක්තියෙන් ස්පර්ශ වෙනකොට ඒ මොහොතේම වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ ගොඩ නැගෙන හැටිත් නුවණින් දකින කොට සතර සතිපට්ඨානයම වැඩෙනවා.

කෙනෙකුට රාගය, ද්වේශය, මෝහය මුල් කරගෙන තමයි සිත් පහළ වෙලා මනෝ, මානසං, හදයං, පන්ඩරං, මනෝ මනායතනං, මනින්ද්‍රියං, විඤ්ඤාණං කියල කෙලෙස්වලින් කහට ගැන්වුණු විඤ්ඤාණයක් හටගන්නේ. මේ මනෝ කායේ ක්‍රියාකාරීත්වය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් අසාරත්වය දැකලා ඒ සිත් නැවත ගොඩ නොනැගීමට කටයුතු කරන කොට වැඩෙන්නෙ චිත්තානුපස්සනාවයි. සිතේ ඇතිවන මාන, උද්ධච්ච, අවිද්‍යා සිතිවිලි චිත්තානුපස්සනාවෙන් සිටින විට ක්ෂය වෙලා යනවා.

මීළඟට මේ ලෝකෙ මොනවද හොඳ කියල විවිධාකාර ධර්මතාවයන්ට අනුව බලනවා. මෙහෙම බලනකොට ඒ ධර්මතාවයන්ගේ අසාරත්වය දකිනවා. එහෙම දැකල ඒවායින් මිදෙන කොට ධම්මානු පස්සනාව වැඩෙනවා. සියුම් විධියට මතුවන අවිද්‍යා සිතිවිලි මුලින්ම දුරුවෙන්නෙ ධම්මානුපස්සනාව වැඩෙන විටයි (පූර්ණය වූ විටයි).

භාවනා වඩනවා කියන්නේ හැම ඉරියව්වකදීම කාය, වේදනා, චිත්ත, ධම්මවල ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳව මනා සිහියෙන් ඉඳල ඒවායේ අසාරත්වය දැකල ඒවායින් අත් හැරී, නොඇලී, මිදී යාමයි. මේ සියල්ල සිදුවෙන්නේ ප්‍රඥාව මූලිකවයි. කර්මස්ථානයක් වඩනවා කියන්නේ නිරතුරුව මේ ටික ප්‍රඥාවෙන් සිහි කිරීමයි.

මෙසේ නිතර බලන කොට රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන ඒවා අපට වැටහෙන්නේ ස්කන්ධ හැටියට බවත්, චිත්ත වීති චිත්තක්ෂණයකද මේවා පහළ වන න්‍යාය අනාවරණඥාණය ඇති බුද්ධ ගෝචර දහම් බවත්, ඇලීමක්, ගැටීමක්, මුලාවක් පෙන්නුම් කරන භගවන මට්ටමේ තප්පර ගණනක, විනාඩි ගණනක කාලයක් ආයුෂ ඇති සංඛත පොදි ශ්‍රාවක ගෝචර බවත් වැටහෙනු ඇති. උපතත් මරණයත් අතර වෙනස් වීමක්, ඒ ඒ කාල සීමාවන්ගෙන් යුත් සංඛත පටිච්ච සමුප්පන්න චක්‍ර අනුව ගොඩනැගෙන හැටිත්, පටිච්ච සමුප්පාද නිරෝධ චක්‍ර අනුව නිරෝධ වන හැටිත් බලන්න පුරුදු විය යුතුයි. එතකොටයි ලෝකෝත්තර ප්‍රඥාව වැඩෙන්නේ.

ලෝක සම්මතයේ තියෙන භාවනා කියන වචනය බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වන්නේ වෙනස් ක්‍රමයකටයි.

''භාවේ තබ්බන්ති'' යන වචනය බුදුපියාණන් වහන්සේ යෙදුවේ දුක්ඛ නිරෝධ ගාමිණී පටිපදා ආර්ය සත්‍යය භාවිතා කිරීම පෙන්වන්නයි. ලෝකය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් දැකලා, එහි අසාරත්වය මෙනෙහි කරන කොට ''සං'' කියන අවිද්‍යා තෘෂ්ණා එකතුවෙන් හටගත් ලෝකයට ඇති ඡන්ද රාගයෙන් ''මා'' හෙවත් මිදීමට කළ යුතු දේ දකින නුවණ වැඩෙනවා. එවිට සම්මා දිට්ඨිය යන මාර්ග හංගයයි වැඩෙන්නේ. මෙසේ සම්මා දිට්ඨිය වැඩීම භාවනාව වැඩීමයි. සම්මා දිට්ඨිය වැඩුණ මොහොතේ සිට දැකපු සත්‍යයට අනුවයි කල්පනාව වැඩෙන්නේ. මෙතෙක් කල් වටිනවා කියන මුලා සහගත දෘෂ්ටිය නිසා කාමයන්ගේ බැඳිල හිටියා. අනුන්ට වෛර කළා, හිංසා කළා. නමුත් සත්‍යය දැක්කම ඒවායින් නික්මිය යුතුයි කියන නෙක්ඛම්ම සංකල්පනාවත්, අව්‍යාපාද සංකල්පනාවත්, අවිහිංසා සංකල්පනාවත් යන සම්මා සංකප්ප කියන භාවනාව වැඩෙනවා. බොරු කියල කෙනෙක් රැවටීම, කේලාම් කියල එකිනෙකා බිඳවීම, පරුෂ වචන කියල සැඩ පරුෂ බවට පත්කිරීම, මුලාවට පත්වූවන්ට ප්‍රලාප කියල තව තවත් මුලාවට පත්කිරීම මොන අපරාධයක්ද? හරයක් ඇති වැඩක්ද? කියන ප්‍රඥාවේ තීරණය මත සම්මා වාචා භාවනාව වැඩෙනවා.

මෙච්චර කල් ප්‍රාණඝාත, අදත්තාදාන, කාම මිච්ඡාචාර කළේ හරයක් නැති ලෝකයක් අල්ල ගන්න නේද කියල ප්‍රඥාවේ තීරණයක් ආවාම ඒ පුද්ගලයා තුළ සම්මා කම්මන්ත භාවනාව වැඩෙනවා.

අසාර වූ ලෝකෙක අනුන්ට අසාධාරණකම්, අයුතුකම්, අවැඩ කරලා වටිනවා කියල මොනවා රැස් කරගන්නද යන අවබෝධය තුළින් මිච්ඡා ආජීවයෙන් වෙන්වෙලා සම්මා ආජීවය වැඩෙන කොට සම්මා ආජීව යන මාර්ග හංගය වැඩෙනවා.

සම්මා දිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව යන මාර්ග හංග පහ තුළින් ලැබෙන ප්‍රඥාව තුළින්, නූපන් අකුසල් නූපදීමටත්, උපන් අකුසල් නැති කිරීමටත්, නූපන් කුසල් ඉපද වීමටත්, උපන් කුසල් වැඩි දියුණු කරගැනීමටත් වීර්ය වඩන කොට ඒ පුද්ගලයා තුළ වැඩෙන්නේ සම්මා වායාමයයි.

කෙනෙක් හිතන, කියන, කරන දේ මේ ලෝකෙ පැවැත්මයි කියල අවබෝධ කරගෙන ඒවායේ අසාරත්වය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් මනා සිහියෙන් දැකල ඒවායින් මිදෙන කොට වැඩෙන්නේ සම්මා සතියයි.

ඒ සම්මා සතිය ලැබෙන කොට මෙතෙක් වික්ෂිප්ත භාවයක් හෙවත් කැළඹීමක් ඇති කළේ ඇලීමයි, ගැටීමයි, මුලාවයි නිසා කියල ප්‍රඥාවෙන් දැකල විදර්ශනා කරන කොට සම්මා සමාධිය වැඩෙනවා. මෙසේ මාර්ග හංග හතක් වැඩෙන කොට ඒ මාර්ග හතෙන් පරිවාර වෙලා තමයි සම්මා සමාධිය වැඩෙන්නේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීල තියෙන්නේ, භාවනාව සිදුවෙන්නෙ ප්‍රඥා මූලිකව කියලයි. භාවනාවට පෙර ධර්මාවබෝධයෙන් නිවන දකින්න ඕන. දැකපු නිවන කරා යන්නයි භාවනාවෙන් මාර්ගය වඩන්න ඕන. මේ අවබෝධයෙන් තොරව භාවනා කිරීමෙන් කොහොමවත් නිවන් දකින්න බෑ. මේ පිළිබඳව බුදු පියාණන් වහන්සේ පෙන්වා දීපු උපමාවක් තියෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ අන්‍ය පරිබ්‍රාජිකයන්ගේ අසපුවලට වඩින සමහර අවස්ථාවල දැකල තියෙනවා ඒ අය ගිනි ගොඩවල් ගහගෙන ගිනි තපිනවා. උන්වහන්සේ ඒ අවස්ථාවල අහනවා ''ඔබලා මොනවද ගිනි ගොඩවල් ගහගෙන කරන්නෙ'' කියල. ඒ අය පිළිතුරු දෙනවා ''ස්වාමීනි, පව් තවනවා'' කියල. කවුද කිව්වෙ කියල අහනවා. ස්වාමීනි, නිඝන්ඨ නාථපුත්‍රයි. දැන් කොච්චර පව් තැවිලද? ස්වාමීනි, ඒක දන්නෙ නෑ. ගුරුවරයා දන්නවද? එයා දන්නෙත් නෑ. තව කොච්චර පව් තවන්න තියෙනවද? ඒක දන්නෙත් නෑ. තව තවන්න පව් කොච්චර තියෙනවද කියල ගුරුවරයා දන්නවද? ඒ දන්නෙත් නෑ.

මේ අවස්ථාවේදී බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවකින් මෙහෙම අහනවා. ''එක මිනිහෙක් ඉනිමගක් බඳිනවා. මොකටද ඉනිමග බඳින්නෙ කියල ඇහුවම සත් මහල් ප්‍රාසාදයකට නගින්න කියල උත්තර දෙනවා. ඒක කොහෙද තියෙන්නෙ කියල ඇහුවම, ඒක නම් දන්නෙ නෑ කියනවා. ඒ ප්‍රාසාදය කොච්චර උසද කියල ඇහුවම ඒකත් දන්නෙ නෑ කියනවා. ඒ තැනැත්තා එවැනි දෙයක් දැක්කෙ නැතිව කවුරුන් හෝ කියපු දෙයක් අහල ඉනිමගක් බඳිනව නම් ඒක හරයක් ඇති දෙයක්ද කියල බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා. එසේම උන්වහන්සේ දේශනා කරනවා, මම මගේ ශ්‍රාවකයන්ට කියල දෙන්නේ නොදැකපු නිවනකට යන්න නෙවෙයි, දැකපු නිවනට යන්නයි කියා. දැකපු නිවනට යන්න නම් දහම් ඇස පහළ කරගන්න ඕන. එහෙම නැතිව භාවනා කරල ප්‍රතිඵල ගන්න බෑ.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඇල්. අමරසිංහ

(විශ්‍රාමික ලංකා බැංකු ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරු)

පිළියන්දල.

ලෝකයෙන් එතෙර වන ලෝකෝත්තර මගට මුල පුරන හැටි...

ලෝකය පිළිබඳව පටිච්ච සමුප්පාද දහමට අනුව බලන කොට, බුද්ධිවන්ත නම් සත්‍යයක්ම දකිනවා මිසක් ඊට වැඩි යමක් දකින්න නැති බවත් පෙනී යන්න ඕන. ලෝකයට ආසාව තියාගෙන ලෞකික වූ සත්ත්ව, පුද්ගල, ද්‍රව්‍ය, වස්තු කෙරෙහි ඇලුම් කරමින් රැකවල් යොදමින් සිටින අය සමහර විට භාවනා කරන්න ගියාම ''මට කිසිම ප්‍රශ්නයක් නෑ. දරුවො සේරම කටයුතු බලා ගන්නවා. සහෝදර සහෝදරියො හැම කටයුත්තක්ම බලා කියා ගන්නවා...'' ආදී වශයෙන් මෙහෙමත් කියනවා. යම් තැනක තමන්ට රකින්නට හෝ තම පාලනය යටතේ පවත්වන්නට ලෞකික වූ දෙයක් ඇත්නම් එයින් ප්‍රශ්නයක් නොවන බව පෙනුනත්, ඒක කැඩෙන බිඳෙන විනාශ වන දෙයක් බව දන්න නිසාම, කැඩෙයිද? බිඳෙයිද? විනාශ වෙයිද? යන අදහසක් තමන් නොදනුවත්වම හිතේ රැව් පිළිරැව් දෙනවා. එහෙම ලෞකික වස්තුවක්, සම්පතක් ඇති කෙනෙක් තමන්ගේ යැයි කියපු දෙයක් නැති වෙනකොට කම්පාවක් ඇති නොවේ නම් එබඳු කෙනෙකුට ලෞකික සමාධි වඩන්න, ජන සමාජයේ ගැවසුනත් ප්‍රශ්නයක් නොවෙන්න පුළුවන්. එහෙම නැත්නම් උද්දච්ච (උසස් දෙයක් නිසා ඉක්ම යෑම), කුක්කුච්ච (පහත් දෙයක් නිසා ඉක්ම යෑම) යන නීවරණ ඇති වෙන්න පුළුවන්. (ඉක්ම යාම නම් තිරසාර ගුණ ඉක්ම යාමයි.)

දිනකට පැය දෙකක් තුනක් හෝ ලෞකික දැහැන් වඩන භාවනාවක් ප්‍රගුණ කරන්නටත්, ඉන් පසු නිදැල්ලේ අරමුණු ඇසුරු කරන්නත් සිතන කෙනෙකුට සිත තුළ පාලනයක් ඇතිකරගන්න බෑ. පාලනයක් තියා එක අවස්ථාවක් කාමුක ක්‍රියාවක යෙදුනොත්, අහසින් පවා යා හැකි අභිඥා බලයත් සමග මුළු දැහැනම අවිද්‍යමාන වන බවත්, ස්ත්‍රී හඬක් ඇසූ පමණින්, ස්ත්‍රී රූප ස්වභාව ඇති මලක් (නාරිලතා මල් වැනි) දැකපු පමණින්, ස්පර්ශයක් ලැබූ පමණින් දැහැන් බිඳුනු තවුසන් ගැන කියවෙන කතාවලින් හෙළිදරව් වෙනවා. එහෙනම් ඉතින් අලුතින් යමක් ලැබීම ගැන කවර කතාද?

මේ විදිහට ලෞකික දැහැන් ලබන්න කැමති අය, ලෞකික කාම වස්තු හා එක්ව නොවසන හිමාල වනාන්තරය වැනි ස්ථානවල අවුරුදු ගණන් තවුස් දම් පුරමින් මිනිස් පුළුටක් නොපෙනෙන ඈත මහ වනයේ වාසයට යන්න වෙනවා. කාලයක් එහෙම ගතකරන කොට, රාගික කාම අරමුණු මුන නොගැසීම නිසාත්, තවුස් ගතියම නිතර පවතින නිසාත් ඒ පුද්ගලයා ඇසුරට වැටෙන නාම රූපයන් තවුස් ගතියටම හේතු සාධක ඇති කරනවා. නාම රූප ප්‍රත්‍යයෙන් විඥාණ වේ කියන සිද්ධාන්තය කුමන හෝ ආගම් භේදයක්, කුල මල ජාති භේදයක් නැතිව සියල්ලන්ටම පොදු වූවක්. තමා අති පණ්ඩිත යැයි කිව්වත්, ඔය කිසිත් ගණන් නොගන්නා භෞතික වාදී යැයි කිව්වත්, ලෝකයේ පවතින ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන මේවා කාම සහගත බවින් පහළ වූ ඒවා නම්, සත්‍යාකාරය දකින නුවණ නැති අයට ඒ ඇසුරෙන් කාම විඥාණ හෝ ද්වේශ විඥාණ පහළ වීම සිද්ධාන්තයක්.

මේ හේතුඵල දකින පටිච්ච සමු-ප්පාද සිද්ධාන්තයට අනුව බලන්න පුරුදු වුනාම, බලා සිටියදී මෙන් නුවණ වැඩෙමින් ලෝකයේ යථා තත්ත්වයත්, පිළිපැදිය යුතු මාර්ගයත් මනා සේ පෙනෙන්න පටන් ගන්නවා. විශේෂයෙන් ලෞකික සමාධි ගැන තැකීමක් නැතිව පටිච්ච සමුප්පාද නිරෝධ ක්‍රමයට රටාව හිතාගන්න හුරු වෙනකොට, නිරෝධ නිශ්‍රිතව වඩන ආර්ය මාර්ගය වැඩීම සිද්ධ වෙනවා. ඇත්ත ඇති ආකාරයෙන් බලන කොට මේ මාර්ගය වැඩීම සඳහා අනුකූල මෙනෙහි කිරීමට යමෙක් කැමති වෙනව නම්, බුදු දහමට අනුකූලව කැමැත්ත නැගී සිටින්න පටන් ගන්නවා. මෙසේ සිහි කරන හරි මාර්ගය පිළිබඳව පටිච්ච සමුප්පාදයට අනුකූල දැනීම සම්මා දිට්ඨිය වෙනවා. අනුකූලව නැගෙන කල්පනාව, අනුකූලව අසන හෝ දෙසන වචනය, අනුකූලව කරන කටයුත්ත, අනුකූලව හැඩගසන ජීවිතය, උනන්දුවෙන් ඒ පිළිබඳව කරන උත්සාහය පිළිවෙලින් සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම වෙනවා. එවිට පටිච්ච සමුප්පාදය හා නිරෝධය පිළිබඳව තේරෙන බව සම්මා සති නම් වෙනවා. මේ විදිහට හරියාකාරව මාර්ගය තේරුම් ගන්න කොට අනුබෝධය අනුව ශ්‍රවණයෙන් දැනගත් දහම තමාට ප්‍රගුණ වීමත්, අනුරූප වූ ශ්‍රවණයකදී පළමු මාර්ග හංග පහ පරිවාර වූ සම්මා වායාම,

සම්මා සති මාර්ග හංග සමග එකම චිත්තයක හටගනිමින් චංචල නොවන සමාධියත් හටගන්නවා. දිනෙන් දින වඩන විට වැඩෙන්නා වූ සමාධිය නිසා ඇතිවන අකම්ප්‍ය බව තමාටම වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා. අත්හැරී, නොඇලී, මිදී යලි හට නොගන්නා ලෙසට ඇති වූ යම් බලාපොරොත්තු අතරින් යම් කොටසක් මතු හට නොගන්නා ලෙස කෙළවර වන ආකාරයත් තමාටම වටහා ගන්න පුළුවන්. මේ විදිහට තමාටම අත්දකීම් ඇති නිසා නිසැකවම දහම් මග දකගන්න ලැබෙන අතර, තමාගේ පවිත්‍ර බව තමා විසින්ම කරගත යුතු ආකාරයත් වටහා ගන්න පුළුවන් වෙනවා.

නොයෙක් අවස්ථාවල ඇති වූ ශාසන පරිහානිවලදී පෙළ දහම් පොත් රැකුනත්, කලින් කල නොයෙක් මති මතාන්තර සමග ඇතිවූ පැටලීම් නිසා මගඵල ලබන උතුම් දහම් මග වෙනස් නොවුන කියල හිතන්න පුළුවන්ද? නොයෙක් උදවිය නා නා මත පෙන්නුවත්, අවවාදයට වඩා ආදර්ශය උතුම් බව සිහියට අරගෙන ආදර්ශවන්තව කටයුතු කළා නම් උසස් ප්‍රතිඵල අත්කර ගන්න තිබුණා. බෙහෙත හරි නම්, සාත්තුව නියම ලෙස වුනා නම් රෝග සුවයත් අත්දකින්න පුළුවන්.

සමහර අය බුද්ධ වන්දනාව පවා මෝඩ ගැමියන්ට හිමි දෙයක් ලෙස හිතමින්, ප්‍රතිපත්තිය උතුම් බව දේශනා කර ඇති නිසා ආමිස යැයි සිතාගෙන ඒවා අතහැර දමන තරමට කටයුතු සිද්ධ වී ඇති බවත් පෙනී යනවා. බුද්ධ නාමයට ආහාර, පැන් පිදීම මෝඩයන්ගේ වැඩක් යැයි හංවඩු ගසා ඇති බවත් පෙනී යනවා. ත්‍රිපිටකයේ කොතැනකවත් එබඳු ආහාර, පැන් පූජාවක් නැතැයි කියමින් ඇතැම් අය තර්කත් ඉදිරිපත් කරනවා. පිරිනිවන්පාපු බුදුන්ට ආහාර, පැන් පුදන මෝඩයෝ යැයි කියන අයත් අහන්න ලැබෙනවා.

නමුත් බු:නි:බු:ජ:ග්‍රං:මා: 36 පොතේ අපදාන පාලියේ ප්‍රථම බුද්ධාපදානය තුළ ත්‍රිලෝක විජය චක්‍රවර්ති රජතුමා (ගෞතම බුදුන් වහන්සේගේ පෙර බෝසත් අත්බවයකි) මනෝමය දානයක් දීපු ආකාරය විස්තර කරල තියෙනවා. අතීතයේ බුදු වූ ලොවුතුරා බුදුරජාණන් වහන්සේලා ප්‍රකෘති ලෙස හිතින් මවා වඩම්මවා, ඒ සමග පසේ බුදුවරයන් වහන්සේලාත්, රහතන් වහන්සේලාත් හිතින්ම මවා, හිතින්ම මහා ප්‍රාසාදයක් මවා එහි වඩා හිඳුවා සියළු අංගයන්ගෙන් පූර්ණ දානයක් සිතින්ම පූජා කරපු ආකාරයත්, ඒ පිනෙන් උපනුපන් අත්බවවලදී අත දිගු කළ සැනින් හිතු පැතු ආහාර පාන සම්පත් ලැබුණු බවත්, අනන්තව ලැබූ ආනිසංසයන් ගැනත් විස්තර කරල තියෙනවා.

නමුත් ඇතැම් භෞතිකවාදීන්, අප්පටිම වූ (ප්‍රතිමා- පිළිරුව, අප්පටිම රූපයක් නැති, සර්වඥතා ඥානයට රූප නෑ යන කරුණ) බුදුපියාණන් වහන්සේට රූප කොයින්ද කියන නිගමනයේ ඉඳගෙන ඉහත තර්ක ඉදිරිපත් කරනවා. හැබැයි උන්වහන්සේ ජීවමානව වැඩ හිටපු කාලයේදී පින්වතුන් ආහාර, පැන් පූජා කළේත් උන්වහන්සේට නැතිව උන්වහන්සේගේ සර්වඥතා ඥානයටදැයි කියන ප්‍රශ්නය මේ භෞතිකවාදීන්ගෙන් අහන්න සිද්ධ වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශරීරයෙන් කෙසගක් පමණ ප්‍රමාණයක්වත් මේ ආකාර යැයි කියන්න පුළුවන් කෙනෙක් තුන් ලෝකයේම නැතැයි කියා පෙන්වූ තැනක ඇති කරුණු ගෙනහැර පාමින් ඒ පින්වතුන් ඉහත මතය ඉදිරිපත් කරනවා. බුද්ධ ශරීරය ගැන කියන කොට සර්වඥතා ඥානයට බුදුන් යැයි කියන බව ''බුද්ධෝ සබ්බං ඤුතවිඥානෝ'' යනුවෙන්ද පෙන්වා තියෙනවා. මේ සියල්ල දකින ඥානයට බුද්ධ කියන කොට උන්වහන්සේ ජීවමානව සිටියත් මේ බුදුන් නම් කෙසගක් තරම්වත් විස්තර කරන්න තබා, ඒ මහා ඥානයේ අංශු මාත්‍රයක්වත් නිර්ණය කරන්න සමතෙක් තුන් ලෝකයේම නැති බව සැබෑවක්. නමුත් ඒ උන්වහන්සේම දේශනා කළ ''කිං තේ වක්ඛලී ඉමිනා පූති කාය දිස්සේන'' (වක්ඛලී මේ කුණු කය දකීමෙන් ඇති යහපත කුමක්ද?) යන තැන්වල දේශනා කරන ලද පූති කාය නම් නෙවෙයි. පූති කාය නොමැතිව ලෝකයට බුදුරජාණන් වහන්සේ විද්‍යමාන කරන්නත් බෑ. පූති කායට ගරු සැලකිලි කළත්, ඒ වෙනුවෙන් යම් කෙනෙක් ගරු සැලකිලි කළත් ඒ සියල්ලම බුදුරජාණන් වහන්සේ උදෙසාම කරපු වන්දනාමාන වෙනවා. යම් කිසි නාම රූප ධර්ම මගකින් සර්වඥතා ඥානය විද්‍යමාන වෙනවා මිසක්, ඒ සඳහා වෙනත් මගක් කිසි විටෙකත් නෑ. කෙබඳු හෝ ඥානයක් විද්‍යමාන වෙන්නේ නාම රූප මගින්. මේ නාම රූපයෝ ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන කරුණු මගින් විද්‍යමාන වෙනවා.

ලොව්තුරා බුදුන් වහන්සේ ජීවමාන නොවූ කාලයක සෘෂි භාෂිතයේ එන බුදු ගුණ අසා පැහැදුණු එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් කුඩා මැදුරක වැලිවලින් වෙහෙරක් සාදාගෙන, ජීවමාන බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෙස ගරු හිත තබාගෙන ගෞරව පූජා සත්කාර කළ බවත්, තමාට බියක් තැතිගැන්මක් එන විට, මාගේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟ සිටින තුරු බිය වීමට හේතුවක් නැත යන සිතින් ගෞරවයෙන් කටයුතු කරමින් සිට, එම චිත්ත ප්‍රීතිය නිසාම දැහැන්ද ලබා බඹ ලොව උපන් බවත්, එදා ඒ ගෞරව සිතින් ඇරඹූ ශාසන මාර්ගය, කුඩා දඬු කඩක් ආධාරයට ගෙන මහ මුහුදේ තනිව තරණය කිරීමෙන් එගොඩ වුනා මෙන් වඩමින්, ගෞතම බුදුන්ගේ ශාසන කාලයේ සෝවාන් ඵලයට පත්ව සිටි මව්පිය දෙපලක් ජය ශ්‍රී මහා බෝධියේ පොතු ගෙන ඉන් සෑයක් සාදා පූජා කරන ස්ථානයක ඒ දෙමව්පියන්ගේ දරුවෙක් ලෙස ඉපදිලා, ඒ මව්පියන් කරපු තෙරුවන් වන්දනාවකදී එම සෑය දැක, ඒ බණත් අසා (දෙමව්පියන් කරන ලද ධර්ම සාකච්ඡා) පෙර කරපු වැලි සෑ නමස්කාරය අරමුණු වී හටගත් ප්‍රීති සමාධිය නිසා රහත් ඵලයට පත් වූ බවත්, ඉන් පසු සැරියුත් මහරහතන් වහන්සේගෙන් පැවිද්ද ලබා හත් අවුරුද්දේදීම බුදුන් වහන්සේ වෙතින් උපසම්පදාව ලැබූ බවත්, බුද්ධ ජයන්ති ග්‍රන්ථ මාලා 37 පොතේ අපදාන පාලියේ දෙවන භාගයේ 229 පිටුවේ එන පුලිනථූපිය ස්ථවිරාපදානයේ සඳහන් වෙනවා.

මෙතනදී වටහා ගත යුත්තක් තියෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පිළිබඳව ලොවට හැඟීම් මාත්‍රයක් හෝ වටගා ගන්න ලැබෙන යම් ක්‍රමවේදයක් විද්‍යමාන වෙනව නම්, එය නාම රූප ප්‍රත්‍යයකින්ම විය යුතුයි. හැඟීමක් ඇති වෙන්න නම් සංඥා රටාවක් ඇති විය යුතුයි. ඊට අනුකූල වූ විඤ්ඤාණයක් පුණ්‍ය වශයෙන් හෝ කුසල වශයෙන් හෝ ඇතිවිය යුතුයි. චතුරාර්ය සත්‍යය විද්‍යමාන නොවන අබුද්ධෝත්පාද කාලයක වැලි සෑයකට ආවතේව උපස්ථානයක් කරලත් නිවන් මගට මුල පුරන ආරම්භක සිතක් පහළ වුනේ කොහොමද?

යම් නාම රූපයක් තුළ ලොව්තුරා බුදුරජාණන් වහන්සේ නමකගෙන් නැගුණ චිත්ත ගුණයකින් මතු වී විද්‍යමාන වුන නාම රූප ධර්ම මාත්‍රයක් හෝ ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති කියන මේවායින් පැවත ආපු නාම රූප මාත්‍රයක්

හෝ සම්බන්ධ නොවුන නම්, ඒ ක්‍රියාවෙන් ශාසන මාර්ග මූලයක් වත් පහළ වෙන්න පුළුවන් කමක් නෑ. බුදු ගුණ චිත්තයක් පහළ වෙන්න නම් බුද්ධ චිත්ත ගුණයකින් නැගුණ නාම රූප ධර්මයක් විද්‍යමාන විය යුතුයි. එවිට ඒ නාම රූපයෝ ඇසුරු කිරීමෙන් ම බුදු ගුණ සිතක් පහළ වෙනවා. ඒක ධර්ම නියාමයක්. සංඛාර පච්චයා විඤ්ඤාණං - නාම රූප පච්චයා විඤ්ඤාණං කියන මේ ක්‍රම දෙකෙන් තොරව කිසි විටෙක විඤ්ඤාණයක් පහළ වෙන්නෙ නෑ. මේක පටිච්ච සමුප්පාද නියමයක්.

යම් සටහනක් නිසා ආකාරයක්, ලිංගයක්, නිමිත්තක්, උද්දේසයක්, ප්‍රඥප්තියක් පිළිබඳව සිතේ දැනීම් පහළ කරන රටාවක් තියෙනවා. බාහිර රූප සටහනක් තුළින් එබඳු දැනීමක් ලබන්නට නම් එම රූපාකාරයන්ගෙන් හඟවන කරුණු පිළිබඳව පෙර දැනගෙන සිටිය යුතුයි. එහෙම නැත්නම් එම රූපාකාරය හැඟීමට අනුකූල නිපැයුමක් විය යුතුයි. කෙනෙකුගේ ඇඬීම, විලාප ආකාරය.... ආදිය හැඟීමට අනුකූලව මතුවෙච්ච රූපාකාරයන්. එමනිසා ඒ ආකාරයන් කනෙන් ස්පර්ශ කරන කොට අනිකෙකුටත් දුක් සහගත බව හැඟවෙන ආකාරයක් දැනෙනවා. එසේම ''අ'' යන්න, ''ම්'' යන්න, ''මා'' යන්න පෙර ඉගෙන ගෙන තිබුණ නිසාත්, අම්මා යන අකුරු හඬ, රටාවට ගලපා කියන හැටි ඉගෙන ගෙන ඇති නිසාත්, එම හඬින් හඳුන්වන්නේ තමා ලොවට බිහි කරපු මව බවත් දන්නා නිසා, යමක සටහන් කර ඇති එම අකුරු තුන දෙස බැලූ විට ''මව්'' යන හැඟීම දැනීම හිතට මතු වෙනවා. රූප ස්පර්ශයෙන් හටගත් නාම මේ ආකාරයට බිහි වන නිසා මෙබඳු තැන්වලට බාහිර නාම රූප කියල කියනවා. සංඃනිඃ(2) 39 පිටුවේ එන <u>බාලපණ්ඩිත සූත්‍රයේ</u> මෙහෙම තියෙනවා. ''මේ කයද බාහිර නාම රූපද මේ දෙකක් දෙකක් හේතු කොට ස්පර්ශය වේ''

මේ විග්‍රහය කළේ යම් හිතක අදහසක් තවත් කෙනෙකුට දෙන්න නම්, අදහස් දෙන පුද්ගලයා ඊට අනුව නාම රූප මතු කළ යුතුයි යන්න පැවසීමටත්, එම නාම රූප ඇසුරු කරන පුද්ගලයාගේ විඤ්ඤාණය ඊට අනුකූලව පහළ වන බවත් පෙන්වා දෙන්නයි.

ඒ නිසා යම් අක්ෂර රටාවකින් හඟවන හඬ රටාවන් පිළිබඳව මුඛ පරම්පරා වශයෙන් අසා වටහාගෙන ඉගෙන ගෙන එනව නම්, යම් මුල් කාලයක එම අකුරුවලින් යමෙක් එම රටා හඬෙන් කරන හැඟවීමක් සටහන් කරල තිබුන නම්, අකුරු හඬ නගන රටාව වසර දහස් ගණනක් ඒ විදිහටම ආව නම්, ඒ අතීත වසර දහස් ගණනකට පෙර යම් ඇඟවීමක් එසේ සටහන් කළා නම්, අදත් ඒ තුළින් ඊට අනුරූප නාම රූපයන් මතු කරගන්න පුළුවන්. එම නිසා යම් සිතකින් කරපු හැඟවීම වසර දහස් ගණනක් ගියත් එම නාම රූප මගින් අදත් දැනගන්න පුළුවන්. මේ විදිහට අනුකූල සිතක් තව කෙනෙකුට එමගින් ඇති වෙනවා. බාහිර නාම රූප කියන්නේ සතර මහා භූත කැටි වෙලා යම් ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්තිවලට අනුව නැමී සිටීමයි, හෙවත් රූප සහ රූපයන්ගේ නම්‍යතාවයි.

මේ නිසා බුද්ධ ගති ගුණවලින් ඔප් නැංවුණු නාම රූප ලෙස ගමන් විලාස, හඬ රටා, ක්‍රියා කලාප ආදියත් ඇසුරු කරන කොට, එම අනුරූප සිත් ගුණ අනිත් අයටත් පහළ වෙනවා. බුදු හිතින් නැගුණු ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති යම් තාක් පවතින්නේද, ඒතාක් තවත් සුදුසු සිත් ගති ඇති අයෙකුට ඒ ඇසුරින් අනුකූල සිත් පහළ කරගන්න පුළුවන්. එමනිසා අදත් බුද්ධ නාමයට කරන ගරු උපහාර ආදියේදී බුදු ගුණ හිත් පහළ වෙනවා. ඒ සිත් රාගයෙන්, ද්වේශයෙන් තොර වන අතර යථාවබෝධයට නැමී ගැඹුරු දහම් අවබෝධයට සුදුසුකම් ලබන්න හේතු වෙනවා.

නමුත් ඒ ක්‍රම රටාව මුලා සහගත මෝඩයන්ගේ වැඩ යැයි පවසා යම් දෘෂ්ඨියක් යමෙක් පැතිරෙව්ව නම්, එතකොට සිද්ධ වෙන්නේ දෘෂ්ඨිගත සිතකින් නැගෙන නාම රූපයන් ඇසුරු කරපු අයෙකුටත් සාර වූ හිත් මග වැහිල ගිහින් දෘෂ්ඨිගත සිත්ම නැගී ඒමයි. එයින් යථාවබෝධයට ඇති මග වැහිල ගිහින් දහම් ප්‍රතිඵල නොලබන විතණ්ඩවාදියෙකුගේ (විවිධාකාරයෙන් කිව්ව දේ වැරදියට අරගෙන නොගැලපෙන තර්ක කරන) හිත් ස්වභාව මතුවීමක්ම සිද්ධ වෙනවා. මේක ශාසන විනාශයක්.

යම් දහමක් ඇසුරු කරන කොට රාගක්ෂය, ද්වේශක්ෂය, මෝහක්ෂය වෙනව නම් එය බුද්ධ වචනයක් කියන බුද්ධ භාෂිතය අරගෙන බැලුවත්, ඉහත කියපු දෘෂ්ඨිගත පුද්ගලයාට දෘෂ්ඨිය නිසාම ගුණ සිත වැසෙන නිසා, ඒ තාක් ඒ චාරිත්‍ර කොච්චර ඇසුරු කළත් එබඳු ගුණයක් දකින්න කිසි සේත් හේතු නැතුව යනවා. එවිට ඒ පුද්ගලයා තව තවත් මුලාවටම වැටෙනවා.

මේ නිසා ජීවමාන බුදුන්ට මෙන් සිතින් සිතාගෙන කරන කුමන ආකාර හෝ උපකාරයකින් කිසිම අයහපතක් සිදු නොවන බවත්, ශාසන ගුණයක්ම වැඩෙන බවත් දැනගෙන, වැරදි දැකීම් හැර දමා පාප සිත් උපක්‍රමයෙන් දුරු කරගෙන, පින් සිත් පහළ කරගෙන, දහම් අවබෝධයට මග පාදාගෙන, ධර්මානුකූලව සිතන්න පුරුදු වීම නැවතත් මගඵල ලාභීන්ගේ පහළ වීමට (සීඝ්‍ර වර්ධනයකට) ඒකාන්තයෙන්ම හේතු වෙනවා ඇති. උතුම් සිත් ඇති කරගෙන දහම් සිත් මෙනෙහි කරගෙන ඉන්න කොට අනුලෝම ගුණයට හිත වැඩෙනවා. මගඵල ලාභී උතුමෙක් මුණගැහිලා දහම් පද අහන මොහොතක උතුම් වූ සෝතාපන්නයෙක් වීමේ වාසනාව එවිට උදා වෙනවා.

බණ අහන කොට යථාවබෝධයට අවශ්‍ය හේතු නැති අයෙකුට වුවත් වචන මාලාව කටපාඩම් කරගන්න පුළුවන්. ඒත් ඒකෙන් සද්ධර්ම ගුණයේ කිඳා බැහැල ලබන අවබෝධයක් හෝ අවබෝධයට හේතුවන අනුබෝධයක් හෝ වැඩෙන්නෙ නෑ. ගල පිට දැමූ කැඳ ගල මතුපිට ගල් වලක තැන්පත් වෙලා පේන්න තිබුණත්, ගලට උරාගැනීමක් හෝ ගල පෙඟීමක් හෝ නොවෙනවා වගෙයි.

යම් කාලයක තුන් ලෝකාග්‍ර වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරපු දහම් රටාවන් හා ඊට අනුකූල දහම් රටාවන් මේ දක්වා ගෙන ආපු කෙබඳු හෝ ක්‍රම මාර්ග නිසා අද වනතුරුත් ආකාර, ලිංග, නිමිති, උද්දේස, ප්‍රඥප්ති වශයෙන් විද්‍යමාන වෙනවා. ඒවා හඳුන්වන රටා මගින් නාම රූප ඇසුරු කරන කොට අනුකූල වූ විඤ්ඤාණත්, එම විඤ්ඤාණ ප්‍රත්‍යයෙන් යළි නාම රූපත්, එම නාම රූප ප්‍රත්‍යයෙන් යළි විඤ්ඤාණත් යන මේ ආකාරයට එකින් එක දෙපස වැඩ කරමින් ප්‍රබල වන නාම රූපයන් අනුරූප වූ සළායතනත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වූ ස්පර්ශත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වූ වේදනාත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වූ ප්‍රසාදයත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වූ අධිමෝක්ෂයත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වු භව හෙවත් ගතිත්, ඒ හේතුවෙන් අනුකූල වූ ජාතිත් ඇති වෙනවා. එවිට භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා යන සිව් පිරිසගේ ජාති විද්‍යමාන වෙනවා. ආර්ය ජාතියේ ඉපදීම, කය බිඳී

27 වෙනි පිටුවට...

අප විසින් ගොඩ නැගූ ශක්තිය අපටම විපාක දෙන හැටි....

(පසුගිය කලාපයෙන් - සතර මහා භූතයන්ගේ ඝනීභවනයෙන් ඇතිවන ආස්වාදයේ විවිධ මට්ටම්)

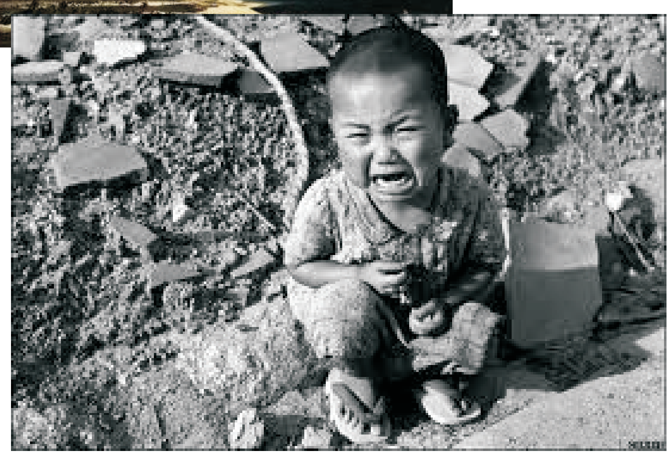
මනස පූර්වාංගම වෙලා හිතේ ඇති වූ, එකට එකතු වෙලා බැඳිල ඉන්න කැමති වූ ගතිය - ආපෝ ගතිය, තෙද ගැන්විලා ඔපවත්ව ඉන්න කැමති ගතිය - තේජෝ ගතිය, සැලෙන පිම්බෙන චලනය කළ හැකි ආකාරයට තිබිය යුතු යැයි කැමති වූ ගතිය - වායෝ ගතිය, තද මෘදු ස්වභාවයට කැමති වූ ගතිය - පඨවි ගතිය කියන මේ ගති හතර මූලික වෙලා, ඒ කැමැත්ත හේතුවෙන් ජනිත වූ ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වෙලා ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි කියන ධාතු නිෂ්පාදනය වෙලා ඒවා තවදුරටත් ඝනීභවනය වීමෙන් ජල, ගිනි, සුළං, පස් යන ඇසට පෙනෙන (සුළං ඇසට පේනවයි කියන්නේ යම් චලනයකින්, ස්පර්ශයකින් දැනීමයි) ද්‍රව්‍යමය දේ නිෂ්පාදනය වූ ආකාරය පසුගිය කළාපවලින් පැහැදිලි කළා. ඒ ද්‍රව්‍යමය දෙයින්, බලාපොරොත්තු වූ ආස්වාදය විඳීමට නොහැකි නිසා ආස්වාද බලාපොරොත්තුවෙන් ජනිත වූ ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වෙලා පංචස්කන්ධයක් ලැබුණු ආකාරයත් විස්තර කළා.

මෙහිදී මීට පෙර අපි විමසා නොබැලූ කරුණු කීපයක් තියෙනවා. යම් කිසි සිතිවිල්ලක් පහළ වුනාම ශක්තියක් නිපදවෙන බවත්, ඒ සිතිවිල්ල ඉෂ්ඨ කිරීම සිදුවන තුරු ඒ ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වන බවත්, මේ දහම් න්‍යාය අසා දැනගන්නා තුරු අපි විමසා බලා නෑ. අපි හොඳ හෝ නරක සිතිවිල්ලක් ඇතිකරගත් මොහොතේම ඒක ඉෂ්ඨ වෙන්නෙ නෑ. ඒක ඉටුවන තුරු ඒ ශක්තිය දරා සිටින ආකාරයක් (ධර්මතාවයක්) තිබිය යුතුයි. ශක්තියක් තවත් ශක්තියකට හෝ පදාර්ථයකට පරිවර්තනය වෙනවා මිසක් විනාශ වීමක් නොවන බව කියවෙන විද්‍යා සිද්ධාන්තයකුත් තියෙනවා.

අපි ඇතිකරගත් හොඳ හෝ නරක සිතිවිල්ල ක්‍රියාත්මක වීමට සුදුසු පරිසරය සකස් කර දෙන්නේ මේ දරා සිටින ශක්තියයි, ධර්මතාවයයි. අවුරුදු සිය දහස් ගණනක් ගත වෙලා හෝ ඇතිකරගත් සිතිවිල්ල ක්‍රියාත්මක කිරීමට සුදුසු පරිසරය සකස් කරදීම සිද්ධ වෙනවා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා ''රූපං ජීරති මච්චානං - නාම ගොත්තං නජීරතී....'' යනුවෙන්.

පසුගිය කලාපයක සඳහන් කළා මේසයක රූප සටහනක් සිතේ තිබුණ නිසා, එබඳු මේසයක් ඇත්නම්... කියන බලාපොරොත්තුව ගොඩනැගුණු බව. සකස් කරගන්නා ලද මේසය (රූපය) දිරල යනවා. නමුත් මේසය කියන රූපය පිළිබඳ මතක සටහන දිරන්නෙ නෑ. කවදා සිහිකරල බැලුවත්, මේසයේ නාම ගෝත්‍රය මුලින් දැකපු මේසය වගේමයි. අපට මේ ජීවිතය පවත්වාගෙන යන්න පුළුවන් වෙලා තියෙන්නේ මේ නාම ගෝත්‍ර නොදිරන නිසයි. බත් කන්න ඕන කියා අදහසක් ආවාම, බත් කියන්නේ කෙබඳු දෙයක්ද කියන මතක සටහන නිසයි බත් හඳුනා ගන්නේ. නැත්නම් බත් කියන්නේ කෙබඳු දෙයක්ද කියල හොයාගන්න බැරි වෙනවා. බත් පිළිබඳ පෙර මතක සටහන හෙවත් නාම ගෝත්‍ර, නාම රූප සමග ගලපා බැලීමෙනුයි දැන් දකින බත් හඳුනා ගන්නේ. මේ ගලපා බැලීම කර දෙන්නේ මනසයි. නාම ගෝත්‍ර රැඳී තිබෙන්නේ කර්ම භවයෙයි. රූප-රූප වගේම ශබ්ද-රූප, ගන්ධ-රූප, රස-රූප, පොට්ඨබ්බ-රූප, මනෝ-රූප කියන ඇස, කන, නාසය, දිව, ශරීරය සහ මනසට ගෝචර වන සියළු රූප පිළිබඳව මේ වගේ නාම ගෝත්‍ර ගලපා සකස් කර හඳුන්වා දෙන්නේ මනසයි.

අපි යම් කිසිවක් කරන අවස්ථාවේදී රූපාකාරය මොහොතකින් අතීතයට යනවා. එය නාම ගෝත්‍රයක් බවට පත්වෙනවා. ඒ අවස්ථාව යලි සිහිකරල බැලුවොත් චිත්‍රපටියක් දකිනවා වගේ ඒක ඒ විදිහටම මතකයේ තියෙනවා. කුඩා කාලයේ සුදු ඇඳුමක් ඇඳගෙන, පොත් ටික තුරුල් කරගෙන පාසල් ගියපු හැටි අද සිහි කළොත්, එදා යහළු යෙහෙළියන් සමග කතා කර කර ගිය ඒ වයසේ ඒ හැඩ රුව ඇති රූපාකාරයයි අද සිහියට නැගෙන්නේ.

මේ විදිහට අපි කරන කියන, අන් අය සමග ඇති කරගන්නා හොඳ හෝ නරක සබඳතා සියල්ල අතීතයට ගියත්, නැවත සිහිකර බැලීමේ හැකියාවක් මනසට තියෙනවා. කල්ප අනන්ත ගණනක ඈත සිදුවීම් පවා සිහිකර බැලීමේ හැකියාව මනස දියුණු කිරීමෙන් ලබාගන්න පුළුවන්. බුදුපියාණන් වහන්සේ සාරා සංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයකට එපිටදී දීපංකර බුද්ධ පාද මූලයේ සුමේධ නම් තාපසයෙක්ව සිට නියත විවරණ ලබපු

ආකාරය දේශනා කරල තියෙනවා. ඒ වගේම කල්ප අනූ එකකට මෙහා මනසේ සටහන්ව ඇති මෙබඳු රූප, කුමන මොහොතක හෝ ඇදී ඇවිත් එම රූපවලට අදාල විපාක ක්‍රියාත්මක වීමත් සිද්ධ වෙන්න පුළුවන්.

බොහෝ විට ඊට ඈත අතීතයේ කරපු කර්මවල ශක්ති ගෙවිල අවසන් වෙන්න විපාක ක්‍රියාත්මක වී ඇති බවට සාක්ෂියක් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දේශනාවක් තුළින් අනුමාන කරන්න පුළුවන්. සුදුකරල් රෝගයෙන් ගොයම් අස්වැන්න විනාශ වූ ප්‍රදේශයක චාරිකාවට වැඩිය අවස්ථාවක් මුල්කරගෙන නිසන්ථනාථපුත්තගේ ගෝලයෙක් නැගූ ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු ලෙස කල්ප අනූ එකක අතීතයේ පටන් මේ දක්වා දන් දීමෙන් අභිවෘද්ධියක් මිස පිරිහීමට පත් වූ කෙනෙක් නොදකින බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ඔහුට දේශනා කරල තියෙනවා. මේ අනුව විමසා බැලීම වටිනවා.

අනාදිමත් කර්මභව පරපුරේ මේ රූප ගබඩාව පිළිබඳව උපමාවක් දක්වනවා නම්, ජංගම දුරකථනයක ඇති පහසුකම් ගැන බලමු. එහි දුරකථන අංක සිය ගණනක් තැන්පත් කරන්න පුළුවන්. ඊට අමතරව දින දර්ශනය, වෙලාව බැලීම, ලිඛිත සංනිවේදන (SMS) කරන්නත් පුළුවන්. උවමනා නම් ගීත අහන්න, විද්‍යුත් ක්‍රීඩා කරන්න, වීඩියෝ උපකරණයක් මෙන් භාවිතා කර දර්ශන රූපගත කරන්නත් පුළුවන්. මේ වගේ විශාල වැඩ කොටසක් කරන්න පුළුවන් දත්ත කුඩා චිප් එකක අන්තර්ගත වෙනවා. උවමනා මොකක්ද, ඊට අදාල කොටසට නියමිත යතුරු ස්පර්ශ කිරීමෙන් අවශ්‍ය දේ කරගන්න පුළුවන්. එනම් රඳවා තබා ගත් දත්ත අවශ්‍ය පරිදි ස්පර්ශයකින් ලබාගන්න පුළුවන්. මතක සටහන් ගෙන දෙන නාම ගෝත්‍ර පිහිටන නාම ධාතුව තුළ මෙසේ අනන්තව නාම ගෝත්‍ර ගැබ් වෙලා තියෙනවා.

අපේ කර්මභවයත් මේ ජංගම දුරකථනයේ චිප් එක වගේ ඉතා දීර්ඝ කාලයක රූපස්කන්ධ, වේදනා ස්කන්ධ, සංඥා ස්කන්ධ, සංඛාර ස්කන්ධ, විඤ්ඤාණ ස්කන්ධ කියන දත්ත රැස්කර තබා ගත් එකක්. චිප් එක කියන්නේ කුඩා ප්ලාස්ටික් කෑල්ලක් වැනි උපකරණයක්. ඒක ඇසුරු කරගෙන දත්ත ගබඩා කර තියෙනවා. මේ වගේ මනස කියන්නේ මොළය හෝ හදවත නොවෙයි. ඒවා ඇසුරු කර ඇති දත්ත ගබඩාවක්. අතීත භවයකදී කවුරුන් හෝ තමාට වරදක් කළා කියල සිතමු. ඒ අවස්ථාවේ ''මටත් වෙලාවක් ආවම මම ඕකට දෙන්නම්....'' කියා මෙහෙම සිතිවිල්ලක් ඇතිකර ගත්ත නම්, ඒ හේතුවෙන් ගොඩනැගුණ ශක්තිය ඒ මොහොතේ පටන් වෙලාවක් ලබාදීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වෙනවා. ද්වේශ සහගත සිතින් පැතුවේ හොඳ දෙයක් නෙමෙයි. ඒ නිසා ඒ පාප බීජයෙන් හට ගන්නේ පාප ඵලයක්. ඒක හොඳ විපාකයක් වෙන්න විදිහක් නෑ.

අවුරුදු සිය දහස් ගණනක් ගතවෙලා හෝ මේ දෙන්නා දරු-දෙමව්පියන් වෙලා, අඹු-සැමියන් වෙලා, සහෝදර-සහෝදරියන් වෙලා, අසල්වැසි නෑහිත මිතුරන් වෙලා හෝ ධර්මතාවය විසින් ළංවෙලා පරිසරයක් උදා කරල දෙනවා. දැන් අතීතය මතක නෑ. ඒ වුනත් මනස විසින් සකස් කළ පෙර නාම ගෝත්‍ර සටහන අනුව සුදුසු අවස්ථාව ළං වුනාම ආධ්‍යාත්මික භාහිර ආයතන මගින් කර්මබල ක්‍රියාත්මක වෙලා සුදුසු සමනන්තරයක් ස්පර්ශ කරල දෙනවා. ඒ ස්පර්ශය නිසා විපාක වශයෙන් වේදනා, සංඥා, සංඛාර හෙවත් චේතනා සකස් කර ඒ සමගම පෙර පසු නොවී විඤ්ඤාණ සකස් කර දෙනවා.

දැන් මොකක්ද වෙන්නේ? පතපු විදිහට වෙලාවක් ලබා දුන්නා. නමුත් සතුරා දැන් තමන්ගෙ වෙලා. දරුවො දෙමව්පියන්ට විරුද්ධව කටයුතු කරනවා. දෙමව්පියෝ දරුවන්ට රිදවනවා. අඹු සැමියන් අතර එකිනෙකාට විරුද්ධ කටයුතු කරගනිමින් රිදවා ගන්නවා. සහෝදර සහෝදරියන් අඬදබර කරගන්නවා. පැහීමක් නෑ. අසල්වැසියන් ඉතා සුළු කරුණු ලොකු දේවල් කරගෙන නඩුහබ ඇතිකරගන්නවා. ''මම ඕකට වෙලාවක් ආවම දෙන්නම්...'' කියල හිතාගෙන සිතිවිල්ල ක්‍රියාත්මක වෙනවා. මෙතැනදී අතීතයේ වූ, පූර්ව+අර්ධය=පරාදය දකින්නෙ නෑ. වර්තමානයේ එන අපර+අර්ධය=අපරාදය දකිනවා. කිසිම සාධාරණයක් නැතුව මේ මේ කරදර දුක් තැවුල් ආදිය ඇතිවුනා කියා දුක් වෙනවා, අඬනවා, වැළපෙනවා, යුක්ති ප්‍රකාශ කරනවා. මොනව කරන්නද? පතපු දේමයි ඉටු වුනේ.

ඔන්න ඔය ආකාරයටයි අපට දුක් විපාක ඇදිල එන්නේ. දැන් අතීතය නොදන්නා නිසා අඬා වැළපිලා නතර වෙන්නෙ නෑ. මම කියා සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියන අවිද්‍යාව නිසා නැවත සංඛාර ගොඩනගනවා. ''මට මෙහෙම කළා, මම මේ අසාධාරණයට මෙහෙම කරමි'' යි සිතනවා. ද්වේශ සහගත සිතින් පලි ගහනවා. අනාගත දුක් විපාක කන්දක් නැවත ගොඩගසා ගන්නවා. කුමක් නිසාද? පතපු වෙලාවෙ කැමති වුණ විදිහට නෙමෙයි සතුරා ළං වුනේ. අනිච්ච විදිහටයි. මේ නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේලා තමන් වහන්සේලා උපදවාගත් අනන්ත ප්‍රඥාවේ ආලෝකයෙන් මේ කර්ම විෂය දැනගෙන ලෝකයාට දස අකුසලයෙන් වෙන්ව වාසය කරන්න අවවාද අනුශාසනා කළේ, ශඩ්ද්වාරයෙන්ම අරමුණු ගන්න කොට ඇලීමට ගැටීමට හසු නොවන පරිදි ඉන්ද්‍රිය සංවර කරගන්න අනුශාසනා කළේ.

යම් පුණ්‍ය කර්මයකින් ගොඩනැගුන ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වෙලා අපි මිනිසත්ව ඉපදුනා නම්, ඒ පුණ්‍ය ශක්තිය ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ මිනිස් සිරුරක් ආස්වාද විඳීමට සුදුසු පැහෙන තත්ත්වයට කය සකස් වීමට මෙන්ම ඉෂ්ඨ ප්‍රිය වූ අරමුණු වීමට පරිසරය ගොඩනැගීම සඳහායි. ඉන් පසු ඒ කය හරහා ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ විපාක කය ගොඩනැගුණු පරිසරය තුළ ක්‍රියාත්මක විය හැකි, පෙර සසර පැතුම් අනුව හොඳ හෝ නරක සංඛාරයි. මේ සංඛාර චේතනා චෛතසිකය නොව පුණ්‍ය හෝ පාපකර්මවලට අනුව ලොව සැකසුනු සතර මහා භූතයන්ගේ සංඛතයන් අභිසංකරණය (යමක් නිර්මාණය කර එය තවත් වැඩි දියුණු කිරීම) වීමයි. මම යැයි සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නවා කියන අවිද්‍යා අදහස නිසා, ඒ කය උපාදාන කරගැනීම නිසා (අවිද්‍යාවත් තෘෂ්ණාවත් ඇති තාක් එසේ උපාදාන කරනවා.) දුක් විපාක එන විට ගැටෙනවා, ද්වේශ කරනවා. සුඛ විපාක එන විට ඇලෙනවා, රාගයෙන් ලෝභයෙන් බැඳෙනවා. නොදන්නා අරමුණු එන විට ඒ මොකක්ද, වටිනා දෙයක්ද, කෙබඳු දෙයක්ද කියා ඒ පසුපස හඹා යනවා. මෝහයෙන් මුලා වෙනවා. මේ හේතුවෙන් නැවත සංඛාර ගොඩනගමින් තමාගේ මනසින්ම ගොඩනගා ගත් පංචස්කන්ධය උපාදාන කරගෙන අග මුල නොපෙනෙන අනාථ සසර ගමනක අනේක දුක් පීඩා විඳිනවා. සැප විපාක ආවත් ඒවා ගෙවිල වැනසිලා යනකොට දුක් විඳිනවා. සංඛාර ක්‍රියාත්මක වන කාලය ගෙවි ගෙවී වැනසිලා යනවා.

කය දිරාපත් වෙලා මරණයෙන් සංඛාර ක්‍රියාත්මක වීම නැවතුනත්, ඒ කය පවත්වාගෙන යන කාලය තුළ ආනන්තරීය පාප කර්මයක් කරගෙන හෝ උසස් මාර්ග ඵලයක් හෝ උසස් ධ්‍යානයක් උපදවාගෙන හෝ නොමැති නම්, පෙර කරන ලද ජනක කර්ම ශක්තිය ශේෂ වී ඇත්නම් නැවත

අලුත් පරිසරයක මිනිස් කයක් හෝ අනුකූල කයක් ඇතුව උපදිනවා. කය දිරා ගියත් නැවත නැවත උපදිමින් මිය යමින් ඒ ඒ අත්බැව්වලදී නැවත නැවත සංඛාර ගොඩනැගීම නිසා සසර ගමනක සැරිසරනවා. අකුසල කර්මයක් හේතු වුනා නම් (ජනක කර්මය) දුගති අත්බැව් ලබා බොහෝ දීර්ඝ කාලයක් දුගතියේ දුක් විඳින්නත් සිදු වෙනවා. මේ අග මුල නොපෙනෙන සසර ගමනේ කර්ම හා විපාක ක්‍රියාත්මක වෙන ආකාරය අවබෝධ වුනොත්, හරයක් නැති ආස්වාද පතා සත්ත්වයා දුකම විඳින හැටි පැහැදිලි වෙනවා. ලෝකය අනිච්චයි, දුක්ඛයි, සසර ගමනේ හරයක් නෑ, අනත්තයි, කියා වැටහෙනවා.

''එක් අඟනක් එක් එළු දෙනක හිස සිඳා - ඇය ඇඟ ලෝම ගණනේ හිස් කැපුම් ලදා...'' කියන මේ කවියෙන් කියවෙන්නේ කර්මය කළේ එක වරක් වුනත් එහි විපාකය එක වරකින් අවසන් නොවන බවයි. පහත සඳහන් ධර්ම කොටස බලමු. ''දැමුණු සිත් ඇති සමාහිත වූ අපිස් වූ හිරියෙන් යුත් පාත්‍රගත පිඩු වාසයෙන් සතුටු වූ සුනෙත් නම් (පසේ බුදු) මහ සෑෂිහු දිටී. ඒ රජ පුත් ඇතු පිටින් බැස වහන්ස, පිණ්ඩපාතය ලද දැයි විචාලේය. ඒ රජ පුත් උන්වහන්සේගේ පාත්‍රය ගෙන ඔසවා තද බිම් පෙදෙසක ගටා බිඳ සිනාසෙමින් මඳක් ඉවත් විය. මහණ මම කිතව රජුගේ පුත් වෙමි. මට කුමක් කරන්නෙහිදැයි ඇසීය. දරුණු වූ ඒ පාප කර්මයාගේ විපාකය ඉතා කටුක විය. නිරයෙහි උපන් රාජ පුත්‍ර යම් විපාකයක් වින්දේද එය මෙසේය. කළ පව් ඇති හේ සයෙන් ගුණ කළ සූවාසූ දහස් වූ (6×84,000) නහුත ගණන් අවුරුදු මුළුල්ලේ නිරයෙහි බොහෝ දුකට පැමිණියේය.'' (ප්‍රේතවත්ථු පාලි)

එනම් කර්මයක විපාක විඳින්න සිදුවන කාලයත් අප්‍රමාණ විය හැකියි. ඒක සිදුවෙන්නේ කොහොමද? යම් බලාපොරොත්තුවක් හේතුවෙන් ගොඩනැගෙන ශක්තිය, බලාපොරොත්තුව ඉටු වුනාම ගෙවිල අවසන් වෙනවා. නමුත් කර්ම ශක්තිය පිළිබඳව පරිපූර්ණ වූ නිවැරදි විවරණයක් කරන්න පුළුවන් වන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ නමකට පමණයි.

නිශ්චල ජලාශයකට යම් කැට කැබලිත්තක් දැම්මොත් එහි ජලය රැලි නැගි නැගී ඉවුර අන්තය දක්වා ගමන් කරනවා. ඉවුරේ ගැටී ආපසු ඇදී ඇවිත් ඉදිරියට එන රැලි සමග ගැටි ගැටී බොහෝ වේලාවක් යන තුරු ජලය නිසල නොවී රැලි නැගි නැගී ඈතට ඈතට පැතිරී යාම සිදු වෙනවා. ජලය ඇසට පෙනෙන නිසා මේ සිදුවීම දැක බලාගන්න පුළුවන්. ඒ වගේම ශබ්ද තරංග නින්නාද වෙවී බොහෝ වෙලා ඇසෙන ස්වභාවය හිස් කාමරවලදී අත්දකින්න පුළුවන්. නමුත් වාතයට විසි කරන, හිස් අවකාශයට විසිකරන වචනවල ශබ්ද තරංග පැතිරී යන ආකාරය හෝ සිතිවිලිවල චිත්ත තරංග පැතිරී යන ආකාරය පියවි ඇසින් අපට දකින්න පුළුවන් කමක් නෑ. නමුත් ඇසට නොපෙනුනයි කියා ඒ සිදුවීම නොවී තියෙන්නෙත් නෑ. වස විස බිඳක් පොකුණකට දිය කරන්න යන්නේ සුළු වේලාවක් සහ සුළු ශ්‍රමයක්. එයින් වෙච්ච අවැඩ නම් පොකුණේ අප්‍රමාණ සතුන් විස වැදී මරණයට හෝ මරණය සමාන දුකකට පත්වීමයි. කරපු පාප කර්මය සුළු ලෙස පෙනුනත් එයින් වෙච්ච සියලු විනාශයන්ට ඔහු වන්දි ගෙවිය යුතු බව පෙනී යනවා.

ඉතා සියුම් කිරණ ඡායාරූප ගත කළ හැකි ආකාරයට දියුණු කරන ලද කැමරා විශේෂයක් මගින් (කිරිලියන්) ශාක සහ සත්ත්ව ශරීරවලින් එක්තරා වර්ණ ආලෝකයන් නිකුත් වන බව රුසියානු විද්‍යාඥයන් පිරිසක් විසින් සොයාගෙන තියෙනවා. මේ පිළිබඳව ඉතා ගැඹුරින් විමර්ශනය කිරීමේදී විශේෂයෙන් නිපදවන ලද ඉලෙක්ට්‍රෝන අන්වීක්ෂ භාවිතා කර මෙම කිරණ කුඩා අංශු විශේෂයකින් හැදිච්ච දුමක් වැනි දෙයක් බවත් සොයාගෙන තියෙනවා. මේ ප්‍රතිඵලය වාණිජ (මැණික් ව්‍යාපාර) කටයුතු සඳහා යොදාගන්නා ලද එක්තරා සමාගමක්, පුද්ගලයින්ගේ සිරුරෙන් නිකුත් වන ආලෝක කිරණවල විවිධ පැහැයන් අනුව, ඒ ඒ පැහැයට ගැලපෙන මැණික් වර්ග වෙළඳාම සඳහා භාවිතා කරල තියෙනවා.

මේ විවිධ චරිත ඇති පුද්ගලයන්ගේ ශරීරවලින් විවිධ වර්ණ කිරණ නිකුත්වීම පිළිබඳ විමසා බැලීම වැදගත් වෙනවා. එකම පුද්ගලයාගේ සිතිවිලි වෙනස් වන විට ශරීරයෙන් නිකුත්වන වර්ණ ආලෝකයන්ද වෙනස් වන බව මෙහිදී සොයාගෙන තියෙනවා. ඒවගේම මේ වෙනස් වර්ණ ඇති ආලෝකවල ශක්තියත් වෙනස් වෙනවා. අපි නිතර භාවිතා කරන ගෑස් උඳුනේ දැල්ල පරීක්ෂා කළ විට වැඩිම තාප ප්‍රමාණයක් ලැබෙන්නේ නිල් පාට දැල්ල ඇති විටයි. කහ පාට දැල්ල ඊට වඩා තාපය අඩුයි. ඊටත් වඩා දැල්ල නරක් වූ විට කළු පැහැයට හුරු රතු පාටයි. එහි තාපය ඊටත් අඩුයි. ආලෝක වර්ණය අනුව නිකුත් කරන ශක්තියත් වෙනස් වෙනවා.

චිත්ත තරංග දකින්න පියවි ඇසින් බැරි බව මුලින් සඳහන් කළා. පියවි ඇසින් දකින්න බැරි වුනත් මේ පරීක්ෂණ නිරීක්ෂණ අනුව පුද්ගලයෙකුගේ ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ ගති සහ අලෝභ, අද්වේශ, අමෝහ ගති ලක්ෂණ අනුව ඒ ඒ අවස්ථාවලදී ආලෝක තරංග නිකුත් වන බවත්, ඒ ඒ තරංගවලට වෙනස් වෙනස් ශක්ති ඇති බවත් තහවුරු වෙනවා. නපුරු වචන පිට කළොත්, නපුරු සිතිවිලි ඇතිකර ගත්තොත්, ඒ අනුව ක්‍රියා කළොත් ඒ අවස්ථාවන්වලදී නිකුත් වන තරංග බොහෝ වේලා ඈතට ඈතට පැතිරී යනවා. දස දහසක් සක්වලට පැතිරී යන බවයි බුද්ධ දේශනාවේ සඳහන් වන්නේ. (සමන්තා චක්ඛ වාළේසු.... වශයෙන් ධර්ම දේශනාවකට පෙර භික්ෂූන් වහන්සේලා ධර්ම ශ්‍රවණයට කැමති පිරිසට ආරාධනා කරන්නේ එතෙක් දුර ශබ්දය පැතිරෙන නිසයි. විතර්ක විෂ්ඵාර නාදය කියන්නෙත් මීට නමක්. සවිතක්ක (යහපත් දේවල් කෙරෙහි තරයේ කාවැදීම) කරන කොට හිතෙන් විහිදෙන නාදය.) ජලයට අතහරින ගල්කැටය හෙමිහිට අතහැරියොත් ජලය නිශ්චල වීමට ගතවන කාලයට වඩා වැඩි කාලයක්, ජලයට තදින් වේගයෙන් විශාල ගල් කැටයක් අතහැරියොත් තරංග නැගි නැගී ගොස් ජලය නිසල වීමට ගතවෙනවා.

මේ වගේ අපේ සිත් තුළ ඇතිවන නපුරු චේතනාවල දැඩි බව වැඩිවෙන්න වැඩිවෙන්න විපාක වශයෙන් විඳින්න වෙන දුක් වේදනාත් වැඩි වෙනවා. මේ ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ ආදී අකුසල් මුල් වීමෙන් නිකුත් කරන ශක්ති තරංග දස දහසක් සක්වලින් මෙපිට සිටින එබඳු ලෝභ, ද්වේශ, මෝහ ගති ඇති සත්ත්වයන්ගේ එම ගති වැඩි කිරීමට හේතුවක්, උපනිශ්‍රයක් වෙනවා. එක වගේ හැඩ ඇති කුරුල්ලෝ එකට එකතු වෙනවා වගෙයි, ලෝභ ගතිය ලෝභ ගතියට එකතුයි, ද්වේශ ගතිය ද්වේශ ගතියට එකතුයි, රාග ගතිය රාග ගතියට එකතුයි. මෝඩ ගතිය මෝඩ ගතියට එකතුයි. නිවසක් බැලුවත් අම්මා තාත්තා නිවුනු ගති ඇති අය නම් දරුවනුත් බොහෝ විට නිවුනු ගති ඇති අය වෙනවා. ඒ නිසා යම් කෙනෙක් නපුරු පාපී අදහස් ඇතිව හිතන, කියන, කරන විට අනිත් ලෝ සතුන් කෙරෙහිත් ඒ අයගේ ශරීරයෙන් නිකුත් වන තරංග අහිත පිණිස ක්‍රියාත්මක වෙනවා. පෘථග්ජන සත්ත්වයන්ගේ අනුශය වශයෙන් ඇති කෙලෙස් නැගී සිටින්නත් ඒක උපනිශ්‍රය වෙනවා. මේ නිසා කර්මය එක වරයි, විපාකය කොපමණද කියා කියන්න අපහසුයි. වැල් පොලී ගෙවන්න කැමති වෙලා ණයක් ගත්තා වගෙයි. ☞

''කරන කලට පව් මිහිරිය මී සේ, විඳින කලට දුක් දැඩි වෙයි ගිනි සේ...'' මේ ලෝකය මොන පැත්තෙන් බැලුවත් අනිච්චයි, දුක්ඛයි, හරයක් නම් නෑ, අනත්තයි.

ඉතින් නරක දුෂ්චරිත පාපී දේවල් හිතුවොත්, කිව්වොත්, කෙරුවොත් සිද්ධ වෙන දේ තමයි මේ. එහෙනම් අපි හොඳ දේවල් හිතුවොත්, කිව්වොත්, කෙරුවොත් විපාක වශයෙන් අපට මොනවා ලැබෙයිද? හොඳම හොඳ දේවල් ලැබේවි. හොඳ නිරෝගි සිරුරක්, හොඳ ස්වාමියෙක්, හොඳ භාර්යාවක්, හොඳ රැකියාවක්, හොඳ නිවසක්, හොඳ වාහනයක්, හොඳ ගුණ යහපත් ඥාණවන්ත දරුවෝ.... මෙකී නොකී හොඳ දේවල් ලැබේවි. මේවා හොඳ දේවල් කියන්නේ ලෞකික වශයෙන්. නමුත් සත්‍යය නම් මේ සියලු අය මෙන්ම සියලු දෙය අනිච්ඡයි, දුක්ඛයි, අනත්ථයි.

මගේ හොඳම හොඳ ලස්සන ඇස් දෙක. ඇස් දෙක කියන්නේ ඇහි බැමද? ඇහි පිහාටුද? කළු පාට ඇහේ බබාද? සිවියද? ඇහැ ගලවල ඇතුල බැලුවොත් ඒ ලේ නහර, ස්නායු, ඇස් ලොඳ ආදියද? ඇහි බැම ඇහි බැම මිසක් ඇහැ නෙවෙයි. ඇස් පිහාටු ඇස් පිහාටු මිසක් ඇහැ නෙවෙයි. මේ විදිහට ඇසට අයිති එක කොටසක්වත් ඇස නෙවෙයි. ඒ එක කොටසක්වත් ලස්සනත් නෑ, වෙන වෙනම ගත්තම හොඳයි කියන්න පුළුවන් කමකුත් නෑ. ඒ ඒ කොටස් එකතු කරල හැදුන එක හඳුන්වන්නේ ඇස නමින්. එහෙම නම් ඇස කිව්වේ යම් කිසිවක් හඳුන්වන්න සම්මත කරගත්ත නමක් පමණයි. ඇස කොටස්වලට බෙදා ඒ ඒ කොටස්ද නැවත බෙදා බැලුවොත් අන්තිමට ඇස කිව්වේ ජීව සෛල පොදියකට. මම කිව්වේ ඇස, කන, නාසය ආදී කොටස් සමූහයක එකතුවකට. ඒ එක එකක් ඇස වගේම බෙදා බැලුවම අන්තිමට ජීව සෛල පොදියක්. විවිධාකාරයේ හැඩතලවලට නැමිල, තැලිල, ඇමිණිලා, ගැටගැහිල තියෙන මේ පොදිය පිටින් වහල තියෙන නිසා ඇත්ත දැක්කෙ නෑ.

දැන් මේ හොඳයි, මගෙයි කිව්ව ඇසට අයිති එක කොටසක්වත් වෙන් වෙන්ව ගත්තම එකට තියෙන ඇස වගේ ප්‍රියමනාප නෑ. ඒ විතරක්ද? උදේ අවදිවෙන කොට මේ ඇස කබ කඳුළු නිසා සෝදා පිරිසිදු කරන්නත් ඕන. උදේ සේදුවයි කියල හවසට නිකම් ඉන්නත් බෑ. හවස් වෙනකොට ආයිත් අපිරිසිදු වෙනවා. සෝදා පිරිසිදු කරන්න ඕන. ඒ විතරක්ද? ලෙඩ! බේත් හේත් කරන්න ඕන. අවුරුදු 40 වෙනකොට පෙනීමත් දුර්වලයි. කණ්ණාඩි දාන්නත් ඕන. තවත් ටිකක් කල් යනකොට ඇසේ සුද ඇවිල්ලා, ශෙල්‍ය කර්මයකට භාජනය කරන්නත් ඕන.

ඉතින් මේ හොඳම හොඳ ඇස් දෙක රූප බල බලා එයින් සතුටක් අරන් දෙනවද? ඇසක් තියෙන නිසා කැමති රූප විතරක් නෙමෙයි අකමැති රූපත් පේනවා. ද්වේශය ඇති වෙනවා. මේ හොඳම හොඳ ඇස්දෙක වගේම තමයි කන, නාසය ආදී අනෙක් කොටස් ඔක්කොමත්. ඒවා අපට අණ කරනවා මාව නාවපං, කවපං, පොවපං, හෝදපං, බේත් දාපං, සුවඳ ගාලා සුවඳ කරපං, ඇඳුම් ආයිත්තම්වලින් සරසලා හැඩ වැඩ කරපං ආදිය කියා. මේවා කළේ නැත්නම් ගඳයි පිළිකුලයි, අවලස්සනයි. එහෙනම් මේ හොඳම හොඳ කයත් ලස්සන වුනේ, ප්‍රියමනාප වුනේ බාහිර ඇඳුම් පැළඳුම් සුවඳ විලවුන් නිසා නේද? කොටින්ම මේ හොඳ නිරෝගී ශරීරය මළ, මුත්‍ර, කෙළ, සෙම්, සොටු, කබ, කළාඳුරු, දහඩිය, සැරව, ලේ ආදී වශයෙන් දුගඳ හමන කුණු නිෂ්පාදනය කරන නිෂ්පාදනාගාරයක් වගෙයි. මේ ශරීරය ඇතුලේ ඉදිරියෙන්ම තියෙන්නේ අඩි තිස් ගණනක් දිග කුඩා බඩවැල් මහ බඩවැල් කියන, අකුලා හොඳින් අසුරා තබා අසූචියෙන් පිරුණු, ෂොපින් බෑගයක් වැනි තුනී මුත්‍රා මල්ලක් ද ඇති, සම නමැති ලස්සන ආවරණයකින් ඇතුලත නොපෙනෙන සේ වසන ලද ගඳ මල්ලක්. මේ මල්ල හැඩ වැඩ ඇඳුමකිනුත් වැහුවම ඇත්ත පේන්නෙම නෑ. මම හරි ලස්සනයි, හොඳයි, වටිනවා කියා මුලා වෙනවා. සුවඳ ජාති ගාලා නාන්නෙ ගඳ යවා ගන්න වුනත් නෑවට පස්සෙ කියන්නෙ මම සුවඳයි කියලයි.

කොච්චර නිරෝගියි කියන අයෙකුගෙන්වත් සිරුරෙන් සුවඳ දෙයක් නම් පිටවෙන්නෙ නෑ. (දිව්‍ය බ්‍රහ්ම ආදී නොවන) කොච්චර නිරෝගී වුනත් වයසට යන රෝගය, කළු කෙස් සුදු වීම, හම රැලි වැටීම, අවුරුදු 80 ක් 90 ක් ගතවෙද්දී නැගිට ගන්න බැරිවීම, කට හැඹිලි කට වගේ දත් නැති වීම කියන මේවා කාටවත් නතර කරගන්න බෑ. හොඳයි හොඳයි කිව්ව දේවල් නැතිවෙලා යනකොට සැපද? දුකද? නරක දෙයක් තිබිල නැති වුනාට දුක නෑ. නමුත් හොඳම හොඳ ආසම දේ නැති වෙන කොට දුක වාවගන්න බෑ. ''අනේ මම ඉස්සර නම් මෙහෙම හිටියා, මෙහෙම ගමන් ගියා, මෙහෙම විනෝද වුනා. දැන් ඒ මුකුත් නෑ.'' මෙහෙම කිය කියා දුක් වෙනවා. හිත ගත දෙකම දැවෙනවා, තැවෙනවා. ජාති දුක! ජරා දුක!

''අපේ පුතා එංගලන්තෙ, දුව ඇමරිකාවෙ. ඒගොල්ලන්ට හරි සරුයි. ඒ වුනාට ඉතින් වැදුවා හැදුවා කියල, විය හියදම් කළා, ඉගැන්නුවා කියල දකින්නවත් නැනෙ! අවුරුදු ගානකින් දැක්කෙ නෑ....'' මනස වැය වෙනවා. කයට ලෙඩක් දුකක් නැත්නම් මනසට හරි ව්‍යාධියක් තියෙනවා. ව්‍යාධි දුක!

''මේ ඊයෙ පෙරේදත් හොඳට හිටිය. අහවලාට හදිසි හෘදයාබාදයක්!... හදිසි අනතුරක්!... මියගියා'' දැන් ඉතින් ශෝක වෙනවා. කඳුළු සලනවා. වැලපෙනවා. මරණ දුක!

ලක්‍ෂ ගණනක් වටිනා වාහනය, සියළු පහසුකම් සහිත අංග සම්පූර්ණ ලස්සන එකක්. පොඩ්ඩක් වැරදුනා, හැපිල කුඩු පට්ටම් වුනා. මොන රක්‍ෂණය තිබුණත් තැලිල පොඩිවෙලා යන එක නවත්තන්න බෑ. දිරල අබලන් වෙන එක නවත්තන්න බෑ. ඒ නිසා ටික කලක් පාවිච්චි කරල අලුත් එකකට මාරු වෙනවා. ඉතින් කවදාවත් සත්‍යය දකින්න බෑ. සත්‍යය දකින්න ලෝක සත්ත්වයා කැමති නෑ. කැමති දෙයින් වෙන් වෙන්න සිදුවන දුක! කොටින්ම කිව්වොත් හොඳම හොඳ දේවල් කියල ලැබුන දේවලුත් දෙන්නෙ දුකමයි. දෙව් බඹ වුනත් එලොවින් චුත වෙනකොට සිරුරේ සුවඳ, පැහැය, දිවසළු පැහැය වෙනස් වෙනවා. එතකොට දෙව් බඹ වුනත් දුක් වෙනවා. පින් කරල හොඳම හොඳ දේවල් ලැබුණත්, ඒවා අපි කැමති විදිහට පවත්වා ගන්න බෑ. ඒ නිසා දුකයි. කාම ලෝක, රූප ලෝක, අරූප ලෝක කියන මේ කොතනකවත් රඳා පවත්වා ගන්න පුළුවන් සැප සම්පත් නෑ.

එහෙනම් නපුරු වැරදි පාප දුශ්චරිත කටයුතුත් හොඳ නෑ. දුක් විපාක විඳින්න සිද්ධ වෙනවා. හොඳ සුචරිතවත් පුණ්‍ය කටයුතු හොඳයි සැප විපාක සහිතයි. නමුත් ඒවත් අපි කැමති විදිහට සදාකාලික වෙන්නෙ නෑ. ගෙවිල වැනසිලා යනවා. එහෙනම් අපි කුමක් කළ යුතුද? තුන් ලෝකයම අනිච්චයි, දුක්ඛයි, අනත්තයි, සසර සැරිසැරීමේ හරයක් නෑ කියල දකින්න ඕන. අපි හොඳයි වටිනවයි සාරයි කියල නිපදවාගත් මේ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංචස්කන්ධයට ඇති කැමැත්ත අතහරින්න ඕන. ඒකට ඉතින් අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත කියන තිලකුණ අර්ථ පටලවා නොගෙන නිවැරදිව තේරුම් ගත යුතුයි.

16 වෙනි පිටුවට...

අභයරතනාලංකාරය - 07

තුන් ලොව සියළු සතුන්ගේ තොරතුරු සටහන් වූ ගුප්ත ලොව පොත් ගුල් හතර විවෘත වෙයි!

- වහරක අභයරතනාලංකාර හිමි

පසුගිය කලාපයෙන් -

දේව පූජාවක සැඟවුණු හාස්කම් දෙවියන් ද සමගින් ඇස් දෙකින්ම බලාගත් හැටි! එතැන් සිට...

මේ විස්තර කරන්නේ ගුප්ත ලෝකයෙන් මට අත්දකින්න ලැබුණු දේවල් අතරින් මෙතෙක් කල් විස්තර කළාටත් වඩා චමත්කාර දර්ශනයක් ගැනයි. පසුගිය කලාපයෙන් විස්තර කළ දේවාල භූමියේ සිටින විට තමයි මේ සිද්ධියත් සිද්ධ වුනේ. මට එක්තරා ගුප්ත හඬක් මෙහෙම ඇසුනා. ''පුතා තමා සිටින තැන සිට වටේට බලන්න.'' මේ තමයි ඒ ඇසුනු හඬ. මේ හඬ ආවේ ඉහළ ප්‍රදේශයකින්. මම මනසින් වටේටම බැලුවා. හැම තැනම හොඳට පෙනෙන ආලෝකය තිබුණා. වටේටම විශාල වලල්ලක ආකාරයෙන් ගුප්ත ලෝකයේ පිරිසක් සිටියා. ඉතා දුප්පත් පවුල්වල පිරිස් වැනි එම පිරිසේ කුඩා දරුවන් හා අතදරුවන් වඩාගෙන ඉඳපු අයත් සිටියා. ''වටේටම උඩට බලන්න'' යනුවෙන් තවත් හඬක් නැගුනා. ඊළඟ පිරිස සාමාන්‍ය මට්ටමේ මනුෂ්‍ය ස්වභාව ඇති පිරිසක්. ඒ පිරිසේ කුඩා දරුවන් හිටියෙ නෑ. තව තවත් උඩට තට්ටුවෙන් තට්ටුව මෙන් දෙවැනි පෙලේ පිරිස්ද, පළමු සුබෝපභෝගී මට්ටමේ පිරිස් ඊළඟටද... ආදී වශයෙන් වටරවුම ක්‍රමයෙන් කුඩා වන ලෙස පිහිටි මේ ගුප්ත ලෝකයේ පිරිසේ උඩ තලවල හිටපු පිරිස හැඩ රුවින් හා පිරිසිදු කමින් උපමා කරන්නට මෙළොව පිරිස් අතර පිරිසක්ද නෑ. මේ පිරිස පහත පටන් වට රවුමට උඩට බලන විට පේන්නේ රුවන්වැලි සෑ රජුන්ගේ ගර්භය මැද සිටින කෙනෙකුට වටේ පෘෂ්ඨය පෙනෙන ආකාරයටයි.

දැන් පෙර ඇසුනු හඬ යලි ඇසෙන්නට වුනා. ''පුතා දැන් ඔබ සිටින තැන සිට කෙලින්ම උඩට බලන්න.'' මේ හඬ අනුව මමත් එසේ හිත උඩට යොමු කළා. වටේට තට්ටුවෙන් තට්ටුව පිරිස සිටි විලසින් රවුමට තට්ටු සහිත රන් ඉනිමගක් පෙනුනා. ''ඔය කෙලින් උඩටම බලන්න'' යැයි නැවතත් හඬ ඇසුනා. මමත් එසේ බැලුවා. පිරිස් වලලු කුඩා වෙලා ඉහළටම යන තුරු රන් ඉනිමගේ වලලුත් තිබුණා. උඩ හතරැස් කොටුවක්. ඉනිමග එතැනටම තිබුණා. හඬ නිකුත් කරපු කෙනා එතැන හිටියා. ඔහුට තිබුණේ නිල්වන් සිරුරක්. මැණික් පබළු වැනි ආභරණවලින් මුළු සිරුරම සැරසී තිබුණා. සුදු ලස්සන සාරි වැනි ඇඳුම් සහ ආභරණ පැළඳි, ශ්‍රියා කාන්තාවන් යන අදහස හැඟවෙන දෙවඟනන් කිහිප දෙනෙක්ද එහි සිටියා. ''පුතා අවට පෙනෙන පිරිස්වලට ගැති වී පිළිසරණ නොපතන්න. ස්වෛරීව නැගී සිටින්න. ඔබ බෞද්ධයෙක්. මා සිටින තැනට ආවොත් මගේ බලය ඔබට ලැබේ. මට ඇත් බල කෝටි පහක් ඇත. කැමති නම් මා පසුකර යා හැකිය. ඔබ කෙලින් තවත් උඩ බලන්න.''

මේ හඬත් සමග මම තවත් උඩට බලන විට සුදු කොත් කැරැල්ලේ වලලු පෙනුනා. ඒවා හැදිල තිබුණේ බ්‍රහ්ම පිරිසකගෙන්. මේ අය සම්පූර්ණයෙන්ම සුදු පාටයි, වර්ණ නෑ. ඒ දෙස බලන විට අර හඬින් කියන්නේ එම අයගේ බලය තමාට මනින්නට බැරි බවයි. ''තව මුදුනටම බලන්න'' යන හඬ ඇසුනා. මුදුනටම බලන විට සූර්යා දෙස බලනවා වගේ මහා ආලෝකයක් අතරින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ජීවමානව වැඩ සිටින සේ පෙනෙන්නට වුනා. ''මේ උපරිමයයි. භවයේ කෙළවරයි. කැමති නම් එතැනටම යා හැකිය. කිසි බාහිර පිළිසරණක් නොපතා බුදුමග ගමන් කරන්න.'' මේ හඬ නැගිලා නැවත මා හිටපු තැන (දේවාල භූමිය) පෙනෙන්නට වුනා.

මීළඟට පෙනුනේ විශාල උත්සවයක් නරඹන පිරිසක්. විශාල පිරිසක් පළතුරු, පැන්, මුංඇට සහිත පොල්, කැවිලි ආදියෙන් සංග්‍රහ කරනවා. බන්දේසිවල තබාගෙන ළඟටම ගිහින් පිරිසට දෙනවා. මේ අවස්ථාවේ කාලි මැණියන් කියන අය විශාල බන්දේසියක් ගෙන මා වෙත ඇවිත් ''හරි වැඩේනෙ සංග්‍රහ කරන්න මුංඇට මදි වුනා'' යැයි පැවසුවා. මටත් ඇතිවුනේ, ''හරිවැඩේ දැන් මොකද කරන්නේ!'' කියන සිතිවිල්ලයි. උඩින් නැගෙන හඬ යලිත් ඇසෙනවා. ''පුතා එක මුංඇටයක් සහ පොල් බිඳක් මා වෙත එවන්න.'' මෙසේ හඬ එන විට, යවන්නේ කොහොමද කියල මට ගැටළුවක් ආවා. එවිටම ''මහපට ඇඟිල්ලේ නිය පිට තබා උඩට විදින්න'' යනුවෙන් හඬ ඇසුනා. මම අර බන්දේසියේ තිබිච්ච මුං ඇටයක් සහ පොල් බිඳක් නිය පිට තබා උඩට විද්දා. මෙය භෞතික සිද්ධියක් ලෙසටයි දැනුනේ. එය ඉහළ ගොස් නීල වර්ණ දෙවියන්ගේ අතේ පිහිටියා. ඉන්පසු, ''පුතා ඔන්න බලාගන්නැ''යි කියා ඒ මුංඇටය සහ පොල් බිඳ පහතට දැම්මා. මේ මුං ඇටය සහ පොල් බිඳ යමක වැදි වැදී පහත් වන සේ ගැස්සෙමින් පහතට එන්න වුනා. ඒ මොහොතක් පාසා එක දෙකක් වුනා, දෙක හතරක් වුනා, හතර අටක් වුනා. මෙසේ මුංඇට සහ පොල් දෙගුණය බැගින් වැඩිවෙමින් පොළොව අසලට එන විට පොල් සහ මුංඇට මහා වැස්සක් වගේ දිස්වුනා. අහසට යොමු කළ විශාල පුනීල මගින් ඒවා එකතු වී මහා කල්දේරම් පිරී

ඉතිරි ගියා. කාලි මැණියන් ඇතුළු පිරිස ඉතා සතුටින්, දැන් කොතෙක් දුන්නත් මදි නොවේ යැයි කියා සැමටම සංග්‍රහ කළා. මේ සංග්‍රහය සිද්ධ වුනේ පහතම හිටපු මිනිස් ස්වභාව ඇති පිරිසටයි. ඉන් ඉහළ හිටපු පිරිස්වලට ආහාර, පැන් අවශ්‍යතාවයක් පෙනුනෙ නෑ.

මේ අතර මගේ හිතවතාට (පසුගිය කලාපයෙන් විස්තර කළ විලියම් නැමැත්තාට) සැත්කමේ ප්‍රතිකර්මයත් කරල ඉවර වෙලා තිබුණා. ඒ සමගම ඔහුව බැඳල තිබුණු ලණු පොටත් ලිහල දැම්මා. අත්දෙක ඉදිරියට ගත් ඔහු, දැන් හරි සුවයි කිව්වා. එතැනින් සංදර්ශනය නිමා වුනා. සියළු සංදර්ශන අතුරුදන් වුනා. එතැන් පටන් කිසි කලෙක ''අනේ දෙවියනේ මට පිහිට වන්න'' කියන අදහසක් මට ඇතිවුනේ නෑ. ''සැමට බුදු පිළිසරණ ලැබී සුවපත් වේවා'' යන අදහස නිතරම ඉස්මතු වුනා. **මේවා ගුප්ත ලොවින් අත්දැකපු සත්‍ය සිදුවීම් බවත්, කිසිම අතිශයෝක්තියක් නැති දැකපු දේවල්ම බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ සාක්ෂි කොට දිවුරා ප්‍රකාශ කරන්න පුළුවන්.**

මේ සිද්ධියෙන් පසු ගතවුනේ දින කිහිපයයි. මීට ඉහතදී කියපු ගුප්ත සිදුවීමේදී දේව පූජාව සකස් කරන්න බඩු බාහිරාදිය සපයා දුන්නේ අවිස්සාවේල්ල ප්‍රදේශයේ නිවසක පිරිසකගෙන්. වික්‍රමසිංහ කපු මහතා ඒ පිරිසගේ නිවසේ ශාන්තිකර්මයක්, ආරක්ෂාවක් කරන්න කටයුතු සූදානම් කළා. එම නිවසේ ආරක්ෂා ශාන්තියට සෙත් බල පිහිටුවන්න යෝජනා වුනේ මහා බුද්ධ මාලාව නම් මන්ත්‍රයකින්. මන්ත්‍ර විධි පේ කොට ආරක්ෂක ද්‍රව්‍ය වන දුම්මල, තැඹිලි, තෙල් ආදිය බල පිහිටෙව්වේ ඉහත කී බුදු ගුණ බල පිහිටවන මන්ත්‍රයෙන්. ''ඕං නමෝ භගවතෝ....'' කියා ආරම්භ වන මේ මන්ත්‍රය අවසන් වන්නේ ''පල පල බුදුන් අණින්, දහම් අණින්, සඟරුවන් අණින් මොහුට ලෙඩ කළ යකෙක්, යක්ෂණියක් ඇත්නම් ත්‍රිවිධ ධර්මානු ධර්ම චක්‍රායුධයෙන් යකුන්ගේ සිරසවල් අලු කෙරෙව්, නමඃ යඃ තුන් සැනින් බිල්ල හැර තොපගේ යක්ෂ පුරයට මාගේ බුද්ධ රාජ්‍යයෙන් පොඃ පොඃ සිවඃ....'' යනුවෙනුයි. මේ මන්ත්‍රයේ කොටසක් පමණයි. (මැද කොටස් මෙහි සටහන් කළේ නෑ.)

මේ මන්ත්‍රය මතුරන විට සුදු හංස රැන් පියඹා එන දර්ශන නිතර පේනවා. (පොතක පිටු පාවී එන්නා සේ) මේ කටයුතු නිමවා විවේකීව සිටින විට මට ගුප්ත ලොවින් එක්තරා ප්‍රශ්නයක් ඇසුනා. එනම් ලෝකයේ තෙල් හටගත්තේ කවදාද යන්නයි. කපු මහතාගේ නිවසේ අයට මා කියා සිටියේ, මෙන්න අද තවත් විස්තරයක් එනවා කියලයි. නමුත් ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු මා දැනගෙන හිටියෙ නෑ. ඒත් සමගම විස්තරයක් රූප සමගින් මැවී පෙනෙන්නට වුනා. හරියට රූපවාහිනී නැරඹීමක් වගෙයි. මේ තමයි ඒ විස්තරය,

දැනට වසර 2500 කට පමණ පෙර සුර අසුර යුද්ධයක් හට ගත්තා. මේක කඹ ඇදීමක්. ජය ලැබුණ අයටයි මහ මෙර අයිති වෙන්නේ. මේ කඹ ඇදීමට ගත් කඹය නම් අනන්ත කියන නාග රාජයායි. ඒ නාගයාට පෙන ගොබ එකසිය අටයි. අසුරයෝ කවදත් බලයට කෑදරයි, ලොකු පැත්ත බදා ගන්න හරි කැමතියි. සූක්ෂම නුවණ ඇති දෙවියෝ මහ මෙර වටා දරණ වැල් හතක් ඔතා නාගයාගේ හිස පැත්ත අසුරයන්ට දුන්නා. ලිස්සා යන වලිගය පැත්ත දෙවියන් ගත්තා. දෙවියෝ රැවටිලා වලිගය පැත්ත ගත්තයි කියා සතුටු වුණ අසුරයෝ හිස කඳ පැත්ත අල්ල ගත්තා. දෙපිරිසම දෙපසට අදිද්දී දරණ හත ලිස්සා එක දෙසකට නොඇදී මහ මෙර මිරිකෙන්නට වුණා. ඇදීමට වෙර දරන්න එතරම් අනවශ්‍යයි. දෙවිවරු නාගයාගේ වලිගය දෙකට නමා මිරිකන්න වුණා. වේදනාවට පත් නාගයා විස දුමක් පිට කළා. විස වැදුණු අසුරයෝ විස මුර්ජා වී මහමෙර පහතට පෙරළෙන්න වුනා. මහ මෙර මිරිකෙමින් තෙල් ගලා බසින්නට වුනා. ගංගා වගේ තෙල් ගලා පාමුල තැන්පත් වුනා. ඖෂධීය ගුණ ඇති දෙහි, පුහුල් ආදී දේ නිපද වුනා. බුලත්ගිරිඳ වැල් මෙන්ම නාග විස පරිවර්තනය වී විවිධ සර්ප කොටස්ද බිහි වුනා. ඉහත කී ගලා ආ තෙල්වලින් ලෝකය ආලෝක කරන්න පුළුවන් වුනා. අවසානයේ හැඟවූයේ මේ තෙල බුදු දහම බවයි. මේ මුළු කතාවම උපමා කතාවක්.

උපමාව එමගින් තේරුම් කරල නොදුන්නත්, මේ කාරණය වැටහෙන දෙයක්. මහමෙර කියන්නේ මිහිරියාව සහිත පංච කාම වස්තූන්. මේවායින් තමයි පංච කාම ආස්වාද දෙන්නේ. අනන්ත නාග රාජයා නම් අසීමිත ආසාවන්ය. පෙන ගොබ එකසිය අට නම් එකසිය අට ප්‍රභේද වූ තෘෂ්ණාවයි. (ලෝක සත්ත්වයා හා වෙන තැන් හෙවත් තණ්හාවෙන් බැඳෙන තැන් එකසිය අටක් බුදු දහමේ පෙන්වා තියෙනවා. අපි එකසිය අට වරක් ජීවම් කරනවයි කියන්නෙත් මේ බැඳුනු බන්ධන කැඩෙන අර්ථයෙන්.) දෙවියෝ නම් පාපයට ලැජ්ජා බිය ඇති, කාමය නිසා පව් නොකරන පිරිසයි. අසුර පිරිස නම් විසකර කාමය බදාගෙන දුක් විඳිමින් එහිම එතෙන පිරිසයි. මහ මෙර නමැති කාම වස්තූන් එකිනෙකාගේ පැතිවලට ඇදෙන තරඟකාරී පොරබදු බව දකින විට, එහි ආදීනව දැක පහළ කරන ඥානය කාම වස්තු බදා නොගෙන ආලෝකය දෙන දහම් ලෙස ඔප් නැංවී ආවා. දෙහි, පුහුල් ආදියෙන් කිව්වේ පින් ඵලයයි. පව් කොටස්වල ඵලය නොයෙක් සර්ප ආදීන්ය. ඒ සර්පාදීන්ගෙන් නැගෙන විෂට ආපු ප්‍රති විෂ හෙවත් ආරක්ෂාව තමයි බුලත්ගිරිඳ. දහම් තෙලේ ආලෝකයෙන් ප්‍රඥාව පහළ වී දැල්වෙන්නේ බුද්ධ රාජ්‍යයයි. මේ තමයි ඉහත විස්තරයේ පරමාර්ථ අර්ථය.

දැන් නැවතත් කලින් කියපු කතාවට අවධානය යොමු කළොත්, අවිස්සාවේල්ල පැත්තේ පුවක්පිටිය කියන ගමේ ගෙදරක තමයි අවශ්‍ය ශාන්තිකර්මය කරන්න යෙදී තිබුණේ. මමත් කපු මහතා සමග එහි ගියා. එම නිවසේ ශාන්තිකර්මය සඳහා ඊට පෙර දින දුටු සිද්ධිය මුල් කරගෙන කටයුත්තක් කළ යුතු බවට ගුප්ත ලෝකයෙන් ක්‍රියාකාරීත්වයක් නැගෙන්න වුනා. දැන් මේ ප්‍රකාශ කරන්න බලාපොරොත්තු වන්නේ අති විශේෂම ගුප්ත සිදුවීමක්. මේ විස්තරය අහන කියවන ඔබට, මේවා නම් කෙසේවත් විශ්වාස කරන්න පුළුවන් දේවල් නෙවෙයි කියන අදහසක්ද ඇතිවෙන්න පුළුවන්. **නමුත් මේ සියළු දර්ශන මා දැකපු සැබෑ සත්‍යයන් බව සහතික කරල කියනවා.**

මේ නිවස පිහිටා තිබුණේ ගම්මානයට යන පාරේ දකුණු පසයි. පාරේ දකුණු පස නිවසින් එහාට වෙන්න තිබුණේ ලොකු කුඹුරු යායක්. පාරේ වම් පස තිබුණේ කඳු සහිත රබර් සහ පොල් ඉඩමක්. නිවසේ හිස්වැස්ම (හුඩ් එක) ලඟින් ප්‍රධාන දොරෙන් ඇතුළු වෙන්න තිබුණේ සාලයටයි. සාලය පසු කරලා තව ඉදිරියට බලන විට පෙනෙන්නේ වී පෙට්ටියක් තිබෙන දිග කාමරයක්. ඉදිරිපස පෝටිකෝව යට මේ ශාන්තිකර්මය කරන්න දැන් කටයුතු සකස් වෙනවා. වෙලාව හවස 6.30 ට පමණ ඇති. මහමෙර වටා නාගයා වෙලා සිටින ක්‍රමයට මේ කටයුත්ත සකස් කළ යුතුයි. කළ යුතු ආකාරයත්, ක්‍රමවේදයත් දැන් මට මැවිල පේනවා. ලොකු බන්දේසියක භූමිතෙල්

දමා අනාගත් මුහුදු වැලි, කන්දක් ලෙසට සකස් කළ යුතුයි. නූල් පොටවල් තුනක් එකට අඹරාගෙන පෙන ගොබ එකසිය අටක් එන විදියට සමනල ගැටය ලෙස ගැට දමා සාදාගෙන, භූමිතෙල් ඇනූ වැලි කන්දේ හත් වටයක් එතිය යුතුයි. අතට අල්ලා ගන්නා කෙළවර, ගැට නැතිව දිගට අරගෙන අග කෙළවරේ ඇණයක් ගැට ගසා ඇණ තුඩ නූලට හිරවන්නට තබා අල්ලා ගත යුතුයි. දැන් මේ බන්දේසිය කුඩා මේසයක තබා නිවස දෙස බලා පුටුවක හිඳගෙන මූලික පිළිවෙත් සිදුකර මහා බුද්ධ මාලාව නම් මන්ත්‍රයෙන් එකසිය අට වරක් ජීවම් කළ යුතුයි.

දැන් ජීවම් කිරීම ආරම්භ කළා. සුපුරුදු පරිදි භෞතික පරිසරය වෙනස් වෙමින් ගුප්ත පරිසරය සකස් වෙන්න පටන් ගත්තා. හැම තැනම හඳ එළිය පායලා වගෙයි. විශාල ආලෝකයක් බොහෝ ඈත පටන් ඇදී එන්න වුනා. එක්තරා පිරිසක් විවිධ තිරවලින් ආලෝකය ආවරණ වන සේ වහන්න පටන් ගත්තා. ජීවම පූර්ණ වන විට ඒ ආවරණ විනිවිද ගිහින් ලස්සන ආලෝකයක් මතු වී අවට පරිසරය සහමුලින්ම වෙනස් වුනා. දැන් වී පෙට්ටිය තිබුණ කාමරය දෙසින් හක් ගෙඩියක හඬක් වැනි ගාම්භීර, එහෙත් ඉතා පැහැදිලි හඬක් ඇසෙනවා. පුදුමයක්! ඒක කාමරයක් කියල හිතන්නත් බෑ. භික්ෂූන් වහන්සේලා බිම වාඩිවෙලා බණ අහනවා. ගාම්භීර නාදය නැගෙන්නේ බුදු මුවින්. නෙත් අදහාගන්නත් බැරි දර්ශනයක්. රතු නෙළුම් මලක් විකසිත වෙමින් බාගෙට පිපුණු ආකාරයට හැකිලෙමින් නෙළුම් රේණු වැනිම සුදු රැස් විහිදෙන දන්තාවෝ (දත්) දිස්වෙමින් පෙණුන ඒ දර්ශනය සමග මට හැඟුනේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශ්‍රී මුඛ පද්මය කියන්නේ කිසිම අතිශයෝක්තියක් නැති සත්‍යයක් නේද කියන හැඟීමයි.

දේශනා නාදය මේ විදිහට ඇසුනත් දේශනා කරපු දේවල් වැටහුනේ නෑ. මේ සමගම අවට පරිසරයට හිත නැඹුරු වුනා. හිතාගන්නත් බැරි පුදුම සිද්ධියක්. වම් අත පැත්තට තිබූ පාරෙන් අනිත් පැත්තේ තිබූ කන්ද සහිත රබර් ගස්, පොල් ගස් මේ කිසිවක් දකින්න නෑ. හැම තැනම එකම ලස්සන තැනිතලාවක්. උයනක සිරිය ගත් ඒ පෙදෙසේ බබලන හඳ එළිය ඉතා සිසිල් සෞම්‍ය ස්වභාවයෙන් පැතිරිලා තිබුණා. ඒක සැබෑ එළියක් නෙවෙයි මැවුණු හඳ එළියක්. සුළඟට සිලි සිලි නදින් කොල ලෙලදෙන බෝධීන් වහන්සේ නමක් එම ප්‍රදේශයේ දර්ශනය වුනා. මේ ජය ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ නේදැයි මට හැඟීමක් ඇතිවුනා. දකුණු අත දෙසට පෙනුන කුඹුරු යාය දෙස බැලූ විට කුඹුරු යාය අහලකවත් පේන්න තිබුණෙ නෑ. ඒ පෙදෙසත් දැන් ලස්සන තැනි තලාවක්. ඈතින් මුර ගෙවල් දෙකක් දෙපසින් පේනවා. කණු උඩ ගොඩනගන ලද මුර ගෙවල්වල වහල කේතු රූපාකාරයි. හිසේ තලප්පා බැඳගෙන මුර ඇඳුමින් සැරසිච්ච මුර පිරිස් ඒවායේ හිටියා. නැවතත් වම් පස බලන විට එබඳුම මුර

ගෙවල් දෙකක් දිස් වෙන්නට වුනා. සැනෙකින් සිහියට නැගුනේ සතර වරම් දෙවියන්ගේ මුර ගෙවල් හතරක්.

දැන් ඉදිරියේ පෙනුන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්ම දේශනා විලාසය සහ බණ අහගෙන හිටපු සංඝ රත්නය පේන්න නෑ. ඒ ශාලාවත් දකින්න නෑ. මේ හැම තැනම පෙර තිබුණ ස්වභාවයත් හොඳට මතකයි. දැන් ඒවා කොච්චර සිහි කරල බැලුවත් අහලකවත් පේන්න නෑ. බෝධිය තිබුණු පරිසරය සෙමින් භ්‍රමණය වන ආකාරයක් පෙනෙන්නට වුනා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරියේ වැඩ සිටි ලෙස පෙනුන ස්ථානය දැන් ලස්සන තැනිතලාවක්. බෝධීන් වහන්සේ දැන් පේන්නෙ එතැනයි. දැන් මේ කියන්න යන්නේ අති විශේෂ ගුප්තමය සිදුවීමක්. මේ දර්ශන මා සිහිනෙකින්වත් නොහිතපු, නමුත් සම්පූර්ණ සත්‍ය අත්දැකීම් බව පවසන්නේ සැකයක් ඇති කර නොගන්නයි.

බෝධීන් වහන්සේගේ කඳ මැදින් රිදී පාට රේඛාවක් උඩ පටන් පහළට පෙනෙන්න වුනා. ක්‍රමයෙන් මේ රිදී රේඛාව පළල් වෙමින් බෝධිය අතුරුදන් වී සූර්යයෝ දහයක එළිය වැනි ආලෝකයක් (අව්ව සැර නෙවෙයි) පැතිරෙමින් මුළු පරිසරයට පළල්ව විහිදිලා ගිහින් මහා ආලෝක ප්‍රදේශයක් වුනා. එහි විශාල තාප්පයක් සහිතව මැද විශාල ගේට්ටුවක්. ත්‍රිශූල වැනි උල් සහිත යකඩ කම්බි සහ සුදු යකඩින් තැනූ ගේට්ටුවක් වගෙයි. ඒ දෙපස ත්‍රිශූල දෙකක් අතින් ගත් මා දෙස බලා සිටින මුර සෙබලුන් දෙදෙනෙක්. ඔවුන්ගේ ස්වභාවයත් දිව්‍යමයයි. නෙත් දෙකින් විහිදෙන ආලෝක කිරණ, වියලි කෝෂ (බැටරි) පහකින් යුත් විදුලි පන්දම් දෙකක එළි දෙකක් වගෙයි. දෙදෙනාගේම ඒ විදිහයි. ඒ දෙදෙනාගේ නේත්‍රා දෘෂ්ටි මගේ ඇස් දෙක වෙත එල්ල වුනත් ඒ එළිය දරාගෙන හොඳින් ඒ දෙස බලන්න පුළුවන්. ඒ දෙන්නා මේ විදිහට කතා වුනා. ''අපගේ නේත්‍ර දෘෂ්ටි දැරිය හැක්කේ හිමිකරුවෙකුට පමණයි. අපි ඉඩ හැර ඉවත් වෙමු.'' මෙසේ කියා ඒ දෙපළ දෙපසට ගිහින් අතුරුදන් වුනා.

ඒත් සමගම ගේට්ටුව ඉබේම දෙපසට ඇදී ගියා. ඇතුලත පවිත්‍රතාවය උපරිමයි. සෙලින්කෝ මන්දිරයේ ස්වභාවයක් පෙන්නුම් කරන එහෙත් තට්ටු ගණන කිව නොහැකි විශාල මන්දිර හතරක් අංශක අනූවක පමණ කෝණාකාර ප්‍රදේශයක ඉතා හොඳින් පෙනෙන්නට වුනා. ඒ සමගම සුදු වතින් සැරසුණු ගුරුවරයෙක් වැනි කෙනෙක් ඉදිරියට පැමිණියා. සමහර වෙලාවට ඈතින් මනෝ තලයක දිස්වන ඔහු, මා කුඩා කළ පටන් දැකල තියෙනවා (මනෝ තලයේ). එකල ඔහු පෙනුනේ එස්.ඩබ්.ආර්.ඩී. බණ්ඩාරනායක හිටපු අගමැති තුමාගේ විලාසයකින්. ඉදිරියට මේ එන්නේ එතුමා බව දුටුවත් අඩි 10 ක් තරම් දුරට ඇවිත් සිනාසී බලා සිටින විට වැටහුනේ ඒ, බණ්ඩාරනායක මහතා නොවන බවයි. සමව පිහිටි, හිදැස් නැති, ඉතා සුදු දත් දෙපල සහිත මේ මුව සහ මුහුණ ඉතා තීක්ෂණ යහපත් ගුරු මහතෙකුගේ ස්වභාවයක් පෙන්නුම් කළා.

එතුමා සිනාසී ලොව ජයගන්නේ කවුදැයි මගෙන් ඇහුවා. පිළිතුරු නොදුන් මා විමසිලිමත්ව එතුමා දෙස බලා සිටියා. ඉන්පසු යතුරක් පෙන්වා එය යතුර යැයි පැවසුවා. එදා සමසමාජ පක්ෂයේ ලාංජනය යතුර වූ නිසා ඒ පක්ෂය ගැනද මේ කියන්නේ යැයි මට අදහසක් ඇතිවුනා. එවිටම එබඳු පක්ෂයක් නෙමෙයි කියා දකුණු අත් අල්ල ඉදිරියට පෙනෙන සේ ඇඟිලි දිගුකර ඔසවා පෙන්වා, මටත් එසේ කරන ලෙස කියා සිටියා. මමත් දකුණු අත එසේ ඔසවා පිටි අත්ල මට පෙනෙන ලෙසට ඇඟිලි දිගුකර සිටියා. එතුමා යතුරු කැරැල්ලක් මගේ අතට එව්වා. අල්ලේ මැද පලමුද්දක ඇමිණුනු යතුරු කැරැල්ල මගේ අතේ ඇමිණුනා. එය මගේ ඇසට පෙනෙන, හොලවන විට යතුරු සෙලවෙන හඬ සහ බර දැනෙන, අතමිට මොළවා ගත හැකි යතුරු කැරැල්ලක්. ඉන්පසු එතුමා අතුරුදන් වුනා.

දැන් මේ ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ මට හිතෙන හිතෙන දේ නෙමෙයි. මේ හැම දෙයක්ම ස්වයංක්‍රීයයි. අංශක අනුවක් පමණ සීමා ප්‍රදේශයක සෙලින්කෝ මන්දිරය වැනි, එනමුත් තට්ටු ගණන කිව නොහැකි ඒ මන්දිර හතරේම පහත මාලයේ රිදී පාට අකුරින් අනුපිළිවෙලින්, (i) ලෝකයේ පරිණාමය (ii) සත්ත්වයාගේ පරිණාමය (iii) සත්ත්වයාගේ ලෙඩ රෝග (iv) සත්ත්වයාගේ කර්ම ශක්තිය යනුවෙන් සටහන් වී තිබුණා. මේක හරියට ''සෙලින්කෝ මන්දිරය'' යනුවෙන් කොළඹ ඇති එම මන්දිරයේ සවිකර තියෙන දැන්වීම් පුවරුව වගෙයි.

මේ අවස්ථාවේ මගේ ශරීරයේ බර සැහැල්ලු වුණා. පාවෙලා යනවා වගේ පෙර කියපු දොරටුවෙන් ඇතුලට මා ඇදී ගියා. මේ ගියේ මනෝමය කයකින් වුනත්, මස් ලේ සහිත භෞතික කය ගැන ඒ වෙලාවේ කිසිම හැඟීමක්වත්, භෞතික කය කොහි තිබෙනවාද කියා ඒ ගැන දැනීමක්වත් තිබුණෙ නෑ. මෙසේ මා ඇදී ගියේ සත්ත්වයාගේ පරිණාමය කියා තිබූ දෙවැනි මන්දිරය වෙතටයි. දළඳා මාලිගාවේ දොර වැනි ස්වභාවයෙන් යුත් යතුරු තහඩු සහ අල්ලු සහිත අලංකාර විශාල දොරක් එහි තිබුණා. මේ දොර අති විශාලයි. අත තිබූ යතුරු කැරැල්ලෙන් යතුරක් කාන්දමකින් ක්‍රියාකරන ලෙස අත එසැවී යතුරු කවුළුවට ඇතුළු වුනා. ඒ වෙලාවේ මගේ උස මහත ප්‍රමාණයක් මතක නෑ. අත නම් විශාලයි. යතුර පුවක් කඳක් තරම් විශාල වී ඊට ගැලපෙන යතුරු සිදුරටම ඇතුළු වුණා. යතුර කැරකුනේ මහා බලයක් ක්‍රියාත්මක වෙමින්. අකුණු හඬක් වගේ හඬක් නැගී දොර විවෘත වුනා. ඒ සමගම අනිත් දොරවල් තුනත් විවෘත වුනා. (චතුරාර්ය සත්‍යය එකක් දැක්කොත් ඉතිරි සත්‍ය තුනත් දකිනවා වගෙයි) යතුර අතට ඇදී ඇවිත් පෙර පරිදිම කුඩාවට දැනුනා. පසුපසට පාවී පැමිණි මම දැන් ඉන්නේ පෙර සිටි මස් ලේ කයින්.

මේ විවෘත වුනේ පොත් ගුල් හතරයි. (''පොත් ගුල් හතරේ නිධන් යතුර හිර උගුල්ලාගෙන වරෙන්'' හා ''පොත් ගුල් හතරේ ජලනන්දන පිරිත'' යනුවෙන් පැරණි මන්ත්‍ර ශාස්ත්‍රවලද සටහන් වී ඇත.) මා දැන් සිතන සිතිවිලි අනුව ඒවායේ ඇති පොත් ක්‍රියාත්මක වෙනවා. ලෝකය ගැන හෝ සත්ත්වයා ගැන හෝ කැමති දෙයක් ගැන සිතා බලන්නැයි කෙනෙක් කියන්නා සේ මට වැටහුණා. මට මතක් වුනේ වසර 2500 කට පෙර මේ ප්‍රදේශයේ ස්වභාවය කෙසේද යන අදහසයි. එසැනින්ම ලෝකයේ පරිනාමය නමැති පොත් ගුලෙන් ලොකු පොතක් (බුද්ධ ජයන්ති ග්‍රන්ථ මාලා සූත්‍ර පිටකයේ මජ්ජිම නිකාය පමණ වන) ස්වයංක්‍රීයව ඇවිත් 2500 වසරේ පිටුව පෙරලී මගේ වම් අතේ පිහිටියා. පොතත් ඒ තරමටම බර දැනුනා. එහි පෙරළුනු පිටුවේ තිබුණේ ඒ ප්‍රශ්නය ගැන සිංහලෙන් ලියවුනු ලිඛිත සටහනක්. අකුරු බොඳවූ ගතියක් තිබුණ නිසා කියවන්න අපහසුයි. මේ අකුරු හිතූ හිතූ ආකාරයට පරිවර්තනයත් වෙනවා. දෙමළ, ඉංග්‍රීසි හෝ වෙනත් කුමන භාෂාවකින් හිතුවත් ඒ භාෂාවෙන්ම පරිවර්තනය වෙනවා.

ඒ කාලයේ තිබිච්ච ප්‍රදේශයේ ස්වභාවික පරිසරය කෙසේදැයි සිතුවොත්, අකුරු නොපෙනී ගොස් ගස්වැල් ගොඩනැගිලි ආදී එකල තිබූ පරිසර තත්ත්වයන් අනුව චිත්‍රයක් මැවිල පේනවා. ඒ කාලයේ මේ ප්‍රදේශය කැලෑ ප්‍රදේශයක්. සතුන් ගමන් කිරීම නිසා සැකසුණු ලොකු අඩි පාරවල්වලින් යුක්තයි. මහ ගස්කොලන් සහිතයි. සතුන් පේන්න නෑ. මෙහි වාසය කරපු අය කෙසේදැයි සිතක් පහළ වුනා. ඒත් සමගම සත්ත්වයාගේ පරිනාමය යන පොත්ගුලෙන් එතරම්ම විශාල පොතක් පාවී ඇවිත් පෙර අතේ තිබුණු පොතට ඇතුළු වී පිටුවත් පෙරළී පොත් දෙකම එකක් බවට පත්වුනා. දැන් විවිධ සතුන් සැරිසරන ආකාරය පේනවා. අඩි 8 ක් 10 ක් පමණ ලොකු දිග වලිගයක් ඇති කොටියෙක් වට පිට බලමින් ගිය හැටි හොඳට මතකයි.

යම් සතෙක් මුල් කරගෙන රෝගාබාධයක් පෙනේ නම්, ඒ කුමන රෝගයක් දැයි සිතුවොත් ''සත්ත්වයාගේ ලෙඩ රෝග'' යන පොත් ගුලෙන් පොතක් ස්වයංක්‍රීයව ඇවිත් සම්බන්ධ වන බවත්, ඊට ප්‍රතිකර්ම බේත් ආදියත් එහි සටහන් වන බවත්, යම් කර්ම බලවේගයක් ඊට සම්බන්ධ නම් ''සත්ත්වයාගේ කර්ම ශක්තිය'' යන පොත් ගුලෙන් ඒ සඳහා ඇති පොතත් පෙර සේම සම්බන්ධ වෙලා සියල්ල දැනගත හැකි බවත් මට වැටහී ගියා.

මේ අවස්ථාවේදී මම, හිත එයින් ඉවත් කළා පමණයි, පොත් දෙකම පාවී ගිහින් ඊට හිමි පොත් ගුලේ නිසි තැන තිබූ ලෙසම තැන්පත් වුනා. කෙනෙක් ගැන හෝ යම් කිසි දෙයක් ගැන යන්තම් හෝ සිතා යලි සිතීම නතර කළොත් ඊට අනුකූල පොත්, ටික දුරක් පාවෙලා ඇවිත් නැවතත් ගිහින් නිසි තැන්වල තැන්පත් වෙන්නෙත් ස්වයංක්‍රීයවයි. විවිධ සිතිවිලි සිතමින් විවිධ ලෙස වෙනස් දේ සිතන විට සුළඟකට අසු වූ පරඬලා පත් එහෙ මෙහෙ යන්නා සේ පොත් පාවී එනවා, යලිත් ගිහින් තැන්පත් වෙනවා. මේ තමයි එහි ස්වභාවය.

සුළු මොහොතකින් මා නොහිතාම අත්දින පොතක් තරම් පොතක් පාවී ඇවිත් මගේ වම් අතේ පිහිටියා. එහි අඩ කවයක ආකාරයෙන් ''ආයුර්වේද නිධාන දිනපොත'' කියා රන්වන් අකුරින් මුද්‍රණය වෙලා තිබුණා. එය කුඩා සුණු බවට පත්වෙමින් ඇඟට ඇතුළු වී ජීර්ණ වී ගියා සේ වැටහුණා. ඒක ආපසු ගියේ නෑ. තවද යම් කෙනෙක් ගැන සිතුවොත් ඔහුට හෝ ඇයට අයත් පොතේ ඒ පුද්ගලයාගේ නම පොත මැදත්, උපත උඩ වම් පැත්තේත්, විපත පහත දකුණු පැත්තේත්, කර්ම ප්‍රතිඵල ලැබූ ආකාරයට පිහිටා තියෙනවා.

ලොකු පුංචි සියළු අයට සහ සියළු සතුන්ටත්, ක්ෂුද්‍ර ජීවියාටත් එහි පොතක් වෙන් වී තියෙනවා. ක්ෂුද්‍ර ජීවීන්ගේ පොත් උඳුපියලි කොල කාලක්, භාගයක් තරම් පමණ ඇති ටිෂූ කොල පොඩියක් වගෙයි. පාප ස්වභාව ඇති අයට තියෙන්නේ කළු පාට පොත්. ඒ ඒ කාල වකවානුවල ඔවුන්ට එල දෙන විපාක ස්වභාවය අනුව කළු සුදු පිටු සැකසිලා තියෙනවා.

එසේම සෑම සතෙකුගේම වර්තමාන සියළු කතා, ක්‍රියා, සිද්ධීන් මොහොතක් නෑර නිරායාසයෙන්ම ඒ

පොත්වල සටහන් වෙනවා. කිසිවෙකුටත් එහි සටහන් නොවන සේ හොඳ හෝ නරක වැඩ කරන්න බෑ. යහපත් ස්වභාවයේ අඩු වැඩි ප්‍රමාණයන් අනුව එහි සටහන්ද ආලෝක හා අඳුරු සේයාවලින් සමන්විතව එහි පිහිටනවා. අති විශේෂ පින් කුසල් රන්වන් අකුරින් සටහන් වෙනවා. ඒ සටහන් වුණු පත්‍ර කොටසත් රන් වන් පාටයි.

මේ කටයුතු කිරීමේදී සිද්ධ වූ තවත් පුදුමාකාර සිද්ධියක් තියෙනවා. කපු මහතා ගෙවත්ත වටේට ශාන්ති කටයුත්ත කරමින් යන විට මමත් පස්සෙන් ගියා. එවිට මා ඉදිරියේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වඩින ආකාරය ඉතා හොඳින් දිස්වෙන්න වුනා. මා උන්වහන්සේ පිටුපසින් යන බුදු සව්වෙකු ලෙස මටම පෙනුනා. මේ සිද්ධ වුනේ කුමක්ද? මා ඇඳගෙන සිටියේ කහ පාටට හුරු ටී ෂර්ට් එකක් සහ සුදු සරමක්. ඒ දෙකටම සිද්ධ වූ දෙයක් නෑ. මනා සේ පෙරවුණු සිවුරකින් යුත් මගේ ශරීරය හා අත හරහා එල්ලෙන සිවුරු පටක් හොඳට පෙනුනා. එය මම අතින් අල්ලා ඇද බැලුවා. සිවුරු පොට අතට තද වූයේත්, අසුවූයේත් භෞතික සිවුරු පොටක් වගේමයි. මම හිස අතගා බැලුවා. අඟල් දෙකකට වඩා වැවී තිබුණ කොණ්ඩය දූන් බිඳක්වත් අහුවෙන්නෙ නෑ. අතට දැනෙන්නේ කෙස් නැති හිස අතගාන ආකාරයයි. විනාඩි හතරක් පහක් පමණ මේ දසුන එසේම තිබුණා. ඉන්පසු ස්වභාවික තත්ත්වයට පත්වුනා. මේ එදා දැකපු ගුප්ත ලෝකයක ආශ්චර්ය අත්භූත චමත්කාරජනක සිද්ධියක්. එදා මා අතට පත්වූ යතුරු දින දෙක තුනක් අතට අසුවන්නට අල්ලේ පිහිටා තිබුණු බව මතකයි.

ඊළඟ දින නිවසට පැමිණි මා පුටුවක හුදෙකලාව වාඩි වී, පෙර දින දැකපු දර්ශනය යලිත් මෙනෙහි කළා. පොත් ගුල් හතර නැවතත් පෙනෙන්නට වුනා. මේ අතර ලොකු පොකුණක්ද මැවී තිබුණා. එහි කෙනෙක් විශාල බිලී පිත්තක රැහැනක් ගැට ගසා බිලී බාන ආකාරයක් දර්ශනය වුනා. එහි යමක් පැටළුනාම ඔහු එය උඩට එසෙවුවා. ඒක චෛත්‍යයක්. මේ කුමන සිද්ධියක් දැයි විමසන විට ''චෛත්‍ය බිලී බාන්න එපා'' යැයි හඬක් ඇසුනා. තවත් විමසුම් සිතින් සිටින විට ''සෙත් ශාන්ති කර මුදල් ගන්න එපා'' යැයි හඬ ඇසුනා. එතකොට මට මෙහෙම හිතුනා. රැකියාවක් කළොත් පවුලේ කටයුතුවලට ජීවත් වෙන්න යමක් ලබන්න පුළුවන්. ඒ කටයුතු අතහැර සෙත් ශාන්තිවලට දෙන ගුරු පඬුරක්වත් නොගත්තොත් ජීවත් වෙන්නෙ කොහොමද? මේ සිතිවිල්ල එනකොටම, ''ආ එහෙමද? එහෙනම් බලාගම්මු'' කියා පොත් ගුල් කළඹන්නා සේත්, වලාකුලක් ඉදිරියෙන් සිටියා සේත් යම් අපැහැදිලි කිරීමක් සිදු කෙරුණා. කාලි යැයි හැඟෙන කෙනෙකුගේ ක්‍රියාවක් ලෙස එය මට දැනුණා. යලි තවත් හඬක් ආවා. ''විවෘත වූ දේ නොවැසේ, මාර බලවේග අවහිරකම් කරයි, උත්සාහය වීර්ය නගා තම නුවණට ගෝචර වන යහපත් අයුරින් කටයුතු කර ජය ගන්න. එවිට බාධක දුරුවී ජය ලබනු ඇත.''

මේ සිද්ධීන් සිද්ධ වෙච්ච ආකාරයෙන්ම අතිශයෝක්ති පදයක්වත් නොයොදා සිද්ධ වූ ලෙසම සටහන් කරන්නේ, ලක්ෂ ගණනකින් කෙනෙකුටවත් ගෝචර නොවන ගුප්ත ලෝකයේ රහස් පෙන්වා දී, මෙළොව නිකන්ම ''උපන් එකා ජීවත් වුනා, මළා, එච්චරයි'' කියන උච්ඡේද වාදයෙන් මිදී දස වස්තුක කර්ම ඵල විශ්වාස කර ලෞකික සම්මා දිට්ඨිය ඇතිකරගෙන, ලෝකෝත්තර වූ සම්මා දිට්ඨියටත් පසුතලය හදාගන්න, අනාථ වූ දුකට ඇද දමන සසරින් මිදීමට උපනිශ්‍රයක් වේවායි කියන අවංක අදහසින්මයි.

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්.)

සටහන - නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

11 වෙනි පිටුවෙන්...

අප විසින් ගොඩ නැගූ ශක්තිය අපටම විපාක දෙන හැටි....

මනස අසහනකාරී ඌනතාවයකින් යුක්ත වන විට ඊට අනුව සැකසෙන කයත් ඌනතාවයන්ගෙන් යුක්තව සැකසෙනවා. ඇසුරු කරන පරිසරයත් ඊට අදාලවම සැකසෙනවා. සුඛය කියන්නේ මේ අසමතුලිතතාවයේ අසහනයට තාවකාලිකව සමතුලිත තාවයක් උපක්‍රමයෙන් ඇතිකරන විට දැනෙන ස්වභාවයයි. කයට සීතල වැඩි නම් උෂ්ණය සැපසේ දැනෙනවා. උෂ්ණය වැඩි නම් සීතල සැප සේ දැනෙනවා. අධික පිපාසිත නම් වතුර බොන විට සුව සේ දැනෙනවා. බඩගිනි වැඩි වී රස නහරත් ඇකිලී ගිය විට රස බොජුන් ගැනීම සුව සේ දැනෙනවා. සිත සමතුලිත බව හෙවත් ඇලීමෙන් ගැටීමෙන් තොර උපේක්ෂාවට හෙවත් සමාධියට පත්කර පවත්වන විට කයත් ක්‍රමයෙන් සමතුලිත බවට හැඩගැසෙනවා. සීත උෂ්ණ සමතුලිත වූ කයට සීතලෙන් හෝ උෂ්ණයෙන් සුවයක් නොදැනෙන ලෙස මේ මස් ලේ කය යම් තරමකට සමතුලිත කරන්න පුළුවන්ද, ඒ පමණට උපේක්ෂා ස්වභාවයට පත් වෙනවා. පිපාසය නැතිනම් ජලය පානය කරන්න නොලැබීමෙන් අසහනයක් නැති සේ, කායික වූ ඌනපූර්ණතාවය අසහනයෙන් තොර සුවයක් ලබා දෙනවා. සමාධි සුවය කියන්නේ මේකයි. වඩපු සමාධි ඇති ධ්‍යාන ලාභී පින්වතුන්ට මේ මස් ලේ කය මියගිය පසු බ්‍රහ්ම කයක් ලැබෙනවා. ඒ කය සමගින් පහළ වෙන සිත කාම අසහනයන්ගෙන් තොර නිසා කාම ලොව සියළු අසහනකාරී දුකෙන් බඹ ලොව සිටින තුරු නිදහස ලබනවා.

නමුත් පැවැත්මේ බලාපොරොත්තු හෙවත් ඉන්ද්‍රිය මගින් දැනගැනීමේ බලාපොරොත්තුවත් අවිද්‍යාව නිසා ගොඩනැගෙන අසහනයක්. අරිහත්වයට පත්වන තුරු සියලු සත්ත්වයෝම මේ අසහනයෙන් පෙළෙන අතර අරිහත්වයට පත් වුනත් අත්බැවින් චුත වන තුරු කායික දුක්ඛය විඳින්න වෙනවා. ඊට හේතුව මේ කය පෙර භවයේ අවිද්‍යා සහගත කර්මයක ඵලයක් වීමයි. ඉතුත් පිරිනිවන් පෑ බුදුවරයන් වහන්සේලාට මතු පංචස්කන්ධයකින් පනවන්නෙක් පනවා නම් එබඳු පංචස්කන්ධයක් පහළ නොවේ යනු බුද්ධ දේශනාවයි. සියලු අසහන දුක් ගොඩනැගෙන සතර මහා භූත රූප උපාදාන රූප සහිත සියලු නාම ධර්ම යම් තැනක නැද්ද සියලු දුකින් නිදහස එතැනයි. ඒ නිවනයි.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඩබ්. ඒ. තිළිණවතී
(විශ්‍රාමික මහජන බැංකු නිලධාරිනී)
කඩවත

මතකය ගැන සැඟව ගිය දහම් විඥ්ඥාණ හා නාම රූප ඇසුරෙන්....

පසුගිය කලාපයෙන් - විඥ්ඥාණය පිළිබඳ සැඟවුණු දහම්...

''මගේ මතකයෙන් ඔබ කිසිදා ඈත් වන්නේ නෑ. මට ඕනකමින්ම ඒක මතක් කරගන්න පුළුවන්...'' ආදී වශයෙන් අපි මතකය ගැන කතා කරන වාර අනන්තවත් තියෙනවා. අපට සියල්ල අමතක වෙලා ගියොත් ආහාර, වස්ත්‍ර, නෑදෑ හිතමිතුරන් හා අන් සියල්ල පිළිබඳව අපේ සම්බන්ධය ගිලිහී යනවා. අප වටපිටාව, දරුවන්, දෙමව්පියන්, යහළුවන් ආදී සියල්ල සමග සම්බන්ධය පවත්වාගෙන යන්නේ අපේ මතකය නමැති මේ පුදුම හැකියාව නිසයි. මතකය අවසන් වුනොත් අපේ ජීවිතය තවදුරටත් පවත්වාගෙන යන්න නොහැකි වෙනවා. එසේනම් එදිනෙදා ජීවිතයේ අපට අවශ්‍ය දෑ අතරින් මතකය මුල් තැන ගන්නා බව කිව්වොත් ඒක අතිශයෝක්තියක් නෙවෙයි. මේ හැකියාව නොවන්නට, මේ ලිපිය කියවන්නවත් තේරුම් ගන්නවත් බැරි බව තේරුම්ගත යුතුයි. එසේනම් සත්ත්ව ජීවය හා ළඟින්ම බැඳී ඇති හැකියාවක් ලෙසට මතකය විග්‍රහ කළාට වරදක් නෑ.

ජීවයක් ඇති ගස් වැල්වලට මේ හැකියාව නෑ. අපි දන්නා තරමට මතක තබා ගැනීමේ හැකියාවක් ගස් වැල්වලට ඇති බවක් කිසිවෙකු පෙන්වා දීල නෑ. ගස් වැල්වලට බාහිර උත්තේජන සඳහා ප්‍රතිචාර දැක්වීමට හැකියාවක් තිබුණත්, ඒක මතකයට සමාන කරන්න බෑ.

මේ විශ්මිත හැකියාව අපේ ශරීරය අභ්‍යන්තරයේ රැඳී තියෙනවද? එහෙනම් කුමන ඉන්ද්‍රියන් ආශ්‍රය කරගෙනද? හදවත ඇසුරු කරගෙනද, මොළය ඇසුරු කරගෙනද, එසේ නැත්නම් මුළු ස්නායු පද්ධතිය ඇසුරු කරගෙනද යන්න සලකා බැලීම වටිනවා.

හදවත ඇසුරු කරගත් රුධිරය පතක් පමණ ප්‍රමාණයක මතක සටහන් අන්තර්ගත වී ඇති බවට සමහරු අදහස් කරනවා. මතකය රැඳිල තියෙන්නේ හදවතේ කියල හිතනවා. එසේනම් ශෛල්‍ය වෛද්‍ය කර්ම මගින් කෙනෙකුගේ හදවත යම් කාලයකට ඉවත් කර ඔහු හදවත් යන්ත්‍රයකට සවි කර සිටින විට ඒ කාලය තුළ මතකය ඔහුගෙන් ඉවත් වෙයිද? වෙන අයෙකුගේ හදවත තව කෙනෙකුට බද්ධ කළොත් දෙවැන්නාගේ මතකය වෙනස් වෙයිද? මේ ප්‍රශ්නවලට ඉතාමත්ම පැහැදිලි පිළිතුර නැත යන්නයි.

හදවත ඉවත් කිරීමෙන් හෝ හදවතක් බද්ධ කිරීමෙන් මතකයට හානියක් නොවන්නේ නම් මතකය ඇත්තේ හදවතේ නොවන බවට තීරණය කරන්න සිද්ධ වෙනවා. මතක ශක්තිය රුධිරයේද තැන්පත් වෙලා නැති බව බව ඔප්පු කරන්න පුළුවන්. කෙනෙකුගේ රුධිරය මුළුමනින්ම ඉවත් කර ඔහුට වෙනත් රුධිරය ලබා දී ඔහු ජීවත් කරන විටදී ඔහුගේ මතකයට හානියක් වෙන්නෙ නෑ. මේ බව සැකයෙන් තොරයි, ඉතාම පැහැදිලියි.

ඉහතින් ඉදිරිපත් කරපු අවයව බද්ධ කිරීමේ හැකියාව සලකා බලන කොට එම අවයව ආශ්‍රිතව මතකය රැඳී නැති බව නිගමනය කරන්න පුළුවන්. නමුත් මොළය, බද්ධ කරන්න පුළුවන් අවයවයක් නොවන බව වෛද්‍ය විද්‍යාඥයන් විසින් පිළිගෙන ඇති අතර එය කිසි දිනෙක අනාගතයේවත් කරන්න බැරි දෙයක් බවත් පිළිඅරගෙන තියෙනවා. මෙතෙක් මේ ලිපිය කියවීමෙහි ලා මහන්සි ගැන්වූයේ මතකය ඇත්තේ මොළය ආශ්‍රිතවයි කියන සංකල්පය ඔබට ඔප්පු කරන්න නෙවෙයි. මොකද ඒ හැකියාව මොළය කේන්ද්‍ර කරගෙන ඇති බව වැඩිදෙනෙක් දන්නා කරුණක් නිසා.

ඇස, කන, දිව.... ආදී පංච ඉන්ද්‍රියන්ගෙන් ලබා දෙන සංඥා පිළිබඳව මොළයේ විවිධ කොටස්වලට වෙන වෙනම කාර්යන් බාරදී ඇති බව වෛද්‍ය විද්‍යාවෙන් පෙන්වා තියෙනවා. මේ හේතුව නිසාම මොළයේ යම් යම් ප්‍රදේශවලට හානි සිදුවුනොත් ඊට අදාල ශරීරයේ කොටස් ක්‍රියා විරහිත වන බව ඔප්පු කරල තියෙනවා. ඒ වගේම මතකයත් මොළයේ වෙනම කොටසක් හා සම්බන්ධයි. ඒ කොටසට හානි සිදුවුනොත් මතකය නැතිවෙලා යනවා.

මෙච්චර වෙලා අපි කථා කරපු දෙවල් සරලයි. ඒවා විද්‍යාවෙන් හසුකර ගත්තු දේවල්. දැන් මතකය පිළිබඳව මීට වඩා සංකීර්ණ පැත්තකට යොමු වෙමු. අවසාන වශයෙන් මතකය මොළය ආශ්‍රිතව ඇති බවට කරුණු පැහැදිලි කළා. නමුත් මතක සටහන් තැන්පත් වෙලා තියෙන්නේ ද්‍රව්‍යමය මොළයේ නම් ද්‍රව්‍යමය හා භෞතිකමය වූ මොළය මරණයේදී විනාශ වෙලා ගියාට අපේ මතකය සදහටම විනාශ වෙලා යනවද? නෑ. අපි නැවත උප්පත්තියක් ලැබූ පසු පෙර අත්භවයේ මතකය අපිට ළඟා කරගන්න පුළුවන් බව බුදු දහම පුරාවටම සාක්ෂි තියෙනවා. පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඥානය කියන අභිඥ්ඥා හැකියාව ලබා ඇති අය පිළිබඳව අපි කොතෙකුත් අහල තියෙනවා. මේ හැකියාව බෞද්ධයන්ට පමණක් නොවෙයි, විවිධ අනාර්ය භාවනා ක්‍රම මගින් අභිඥ්ඥා ලබාගත් අයටත් තිබුණු බව ඉතිහාසය සාක්ෂි දරනවා. බුදුන්වහන්සේ සහ අභිඥ්ඥා ලාබී දස දහස් ගණන් අරිහතුන් වහන්සේලාට මේ පෙර අත්බැව් දැකීමේ හැකියාව තිබිල තියෙනවා.

මරණයේදී ද්‍රව්‍යමය භෞතික මොළය විනාශ වී ගිය නිසා මතකය එම මොළයේ තැන්පත් වී නොතිබුණ බව පැහැදිලියි. එහෙනම් මතක සටහන් ශරීරයෙන් පරිබාහිරව විශ්වයේ කොතැනක හෝ තිබිය යුතුයි. මෙසේ මතක සටහන් තැන්පත් වූ තලය විඥ්ඥාණ තලය හෙවත් නාම ලෝකය ☞

ලෙස හැඳින්වෙනවා.

යම් සිතිවිල්ලක් මොළය හරහා යන සෑම අවස්ථාවකදීම මොළය ආශ්‍රිතව යම් ශක්ති විශේෂයක් ජනිත වෙනවා. ඒ තමයි විඤ්ඤාණ ශක්තිය. මේ විඤ්ඤාණ ශක්තිය ජනිත වෙන්නේ සංඛාර නමැති ක්‍රියාවලිය නිසා බව පසුගිය ලිපියෙන් දීර්ඝ වශයෙන් විස්තර කළා.

විඤ්ඤාණය කියන්නේ චිත්ත නමැති ප්‍රභාෂ්වර තත්ත්වය කිලිටි කරන සංඛාර නමැති ක්‍රියාවලියෙන් ජනිත කරන ශක්ති විශේෂයක් බවටත් පසුගිය ලිපියෙන් පැහැදිලි කළා. මේ ශක්තිය මගින් ලෝකය විකෘති ලෙස පෙන්වන බවත් සඳහන් කළා. ලෝකයේ තියෙන භාහිර ද්‍රව්‍ය වස්තු හඳුනා ගන්නා විඤ්ඤාණය විපාක විඤ්ඤාණයක් බවත්, ඒ හඳුනා ගැනීමෙන් පසුව එය සමග රාගයෙන්, ද්වේශයෙන්, මෝහයෙන් බැඳීමෙන් අභිවිඤ්ඤාණ ගොඩනැගෙන බවත් තේරුම් ගත යුතුයි. අරිහත් නොවූ අන් සියල්ලන්ම ඒ හඳුනා ගැනීමේ විඤ්ඤාණවලට අමතරව මේ අභිවිඤ්ඤාණ ගොඩනගනවා. අපි නිරෝධ කරගන්න ඕන මේ අභිවිඤ්ඤාණයි.

මෙසේ හටගන්නා විඤ්ඤාණ ශක්තිය ප්‍රත්‍ය කරගනිමින් නාම රූප ගොඩනැගෙන්නේ කොහොමද කියල බලමු. ''තත්ථ කථමා රූපා? චත්තාරෝ මහා භූතා චතුන්නඤ්ච මහාභූතානං උපාදාය රූපං ඉදං වුච්චති රූපං'' (විභංගප්‍රකරණය 1, 244 පිටුව) රූප දෙයාකාරයි. 1. සතර මහා භූතයින්, එනම් ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි භූත 2. සතර මහා භූතයින් නිසා උපන් රූප, එනම් මනෝ රූප.

''තත්ථ කථමා නාමා? - වේදනා ස්කන්ධෝ, සඤ්ඤා ස්කන්ධෝ, සංඛාර ස්කන්ධෝ ඉදං වුච්චතා නාමා'' - වේදනා ස්කන්ධය, සඤ්ඤා ස්කන්ධය, සංඛාර ස්කන්ධය නාම වශයෙන් හැඳින්වෙනවා. මෙහිදී විඤ්ඤාණස්කන්ධය නාම කොටසට අරගෙන නැති බව පෙනී යනවා. එහෙනම් පංචස්කන්ධය = රූප + නාම + විඤ්ඤාණ වශයෙන් ගන්න පුළුවන්. රූප, නාම හා විඤ්ඤාණ එකට ගත්තාම පංචස්කන්ධය විද්‍යමාන වෙනවා. භාහිර ලෝකයේ රූප පංචද්වාරවල ගැටීමෙන් වේදනා, සංඥා, සංඛාර හරහා විඤ්ඤාණ හටගන්නා බව දැන ගත්තා. මේ විඤ්ඤාණ ශක්තිය ප්‍රත්‍ය කරගනිමින් අභ්‍යන්තරයේ රූප (ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, පඨවි) සහ නාම හටගන්නවා. මේ රූප සහ නාම එකතුවෙන් අභ්‍යන්තරයේ ශුද්ධාෂ්ඨක නම් වූ ශක්ති පුංජ ගොඩනැගෙනවා. මේ ශක්ති පුංජ ශුද්ධාෂ්ඨක ලෙස නම් කෙරුණු නාම රූපයෝමයි. මෙසේ ගොඩනැගෙන ශුද්ධාෂ්ඨකවලින් කොටසක් ශරීරයේ අභ්‍යන්තර ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා යොදාගැනෙන අතර තවත් කොටසක් ශරීරයෙන් භාහිර ලෝකයට නිකුත් වෙනවා. මේ ශක්ති කදම්බ සත්ත්වයින් වටා ඇති ඕරා (Aura) නමැති ශක්ති වලල්ලක් විද්‍යමාන කරනවා.

භාහිර ලෝකයට මෙසේ විහිදෙන ශුද්ධාෂ්ඨක තුළ එසේ නිපදවීමට ප්‍රත්‍ය වූ විඤ්ඤාණ ශක්තිය ගැබ් වෙලා තියෙනවා. එහෙනම් අදාල විඤ්ඤාණයේ ස්වභාවය, ගති ගුණ හා මතක සටහන් මේ ශුද්ධාෂ්ඨකවල ගැබ් වෙලා තියෙනවා. මෙසේ ශරීරයෙන් ශක්තිය පිටවීම අති මහත් වූ වේගයකින් සිදුවෙනවා. මේ ක්‍රියාවලිය බල්බයකින් පිටවන ආලෝක ශක්තිය හා සසඳන්න පුළුවන්. ආලෝකය තරංග වශයෙන් විද්‍යාඥයින් පෙරදී විග්‍රහ කරල තිබුණත්, දැන් සොයාගෙන තියෙන්නේ ආලෝකය එක්තරා ශක්ති අඩංගු අංශු වශයෙන් ආලෝක ප්‍රභවයන්ගෙන් පිටවන බවයි. මේ චිත්තජ රූප නැගිලා ''අනිදස්සනං අප්පටිඝං ධම්මායතන පරියාපන්න රූපං'' කියන නාම කායික කොටසක් ලෙස විඤ්ඤාණ ධාතු තලයක පිහිටීම නිසා භවය හා සම්බන්ධ නාම තලයක පිහිටන බව පෙනී යනවා.

මෙසේ පිටවන ශුද්ධාෂ්ඨක විඤ්ඤාණ තලයේ ගැටීමෙන් ඒ තලය ආශ්‍රිතව සටහන් ජනිත කරනවා. මේ සටහන් තුළ අදාල ශුද්ධාෂ්ඨකවල ගති ලක්ෂණමයි තියෙන්නේ. මේ ශුද්ධාෂ්ඨකවල ආයු ප්‍රමාණය අන්තඃකල්ප හතලිහක් (ආරම්භ වන කාලය 20 යි, පවතින කාලය 20 යි.) බව කියවෙනවා. එනම් මේ ශුද්ධාෂ්ඨක වූ ශක්ති පුංජ සදාකාලික වෙන්නෙ නෑ. ''නාම ගොත්තං නජීරතී'' යනුවෙන් විස්තර වන්නේ ශුද්ධාෂ්ඨක සදාකාලිකව පවතින බව නොවෙයි, ඒවා මගින් විඤ්ඤාණ තලය නමැති ශක්ති තලයේ ඇතිකරන සටහන් හෙවත් නාම ගෝත්‍රයන් නොදිරන බවයි. මේ සටහන් නොදිරන නිසාමයි බුදුවරයන් වහන්සේලාට ඕනෑම කෙනෙකුගේ අතීතය පිළිබඳව ඕනෑම විස්තරයක් බලාගන්නත් කියන්නත් පුළුවන් වන්නේ. මෙසේ ඇති වූ සටහන් නාම ගෝත්‍ර ලෙස විස්තර කර ඇති අතර ඒ සටහන් නොදිරා පවතින බව නාම ගොත්තං නජීරතී යනුවෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ පෙන්වා තියෙනවා. එක් එක් පුද්ගලයාට ආවේණික වූ ඒ පුද්ගලයාටම විශේෂ වූ නාම ගෝත්‍රයක් තියෙනවා. බුද්ධාදී අභිඤ්ඤාලාභීන් විසින් යම් යම් පුද්ගලයන්ගේ අතීත අත්බැව් පිළිබඳව පැහැදිලිව විස්තර කරන්නේ මේ නාම ගෝත්‍රය කියවීමෙන්. විඤ්ඤාණ තලය හෙවත් නාම ලෝකය පිළිබඳව දීඝ නිකාය (1) 484 පිටුවේ එන <u>කේවට්ට සූත්‍රයේ</u> සඳහන් ''විඤ්ඤාණං අනිදස්සනං අනන්තං සබ්බතෝ පභං...'' ආදී වශයෙන් විස්තර කෙරෙන විඤ්ඤාණ තලය ආශ්‍රිතව මේ නාම ගෝත්‍ර නමැති සටහන් පවතිනවා. ඉහත විස්තර කරපු ශුද්ධාෂ්ඨකයේ එක් එක් සත්ත්වයාගේ මතක සටහන් අන්තර්ගත වෙලා තියෙනවා.

මේ ශුද්ධාෂ්ඨක ඇසුරු කරම පිහිටි නාම සටහන් ධර්මායතන රූපවලට ඇතුලත් වන අතර ඒ රූපාකාරයන් නාම සටහන් කොටසට අයිති වෙනවා. ''සබ්බේ ධම්මා අනත්තා'' යනුවෙන් ඒවායේත් අල්ලා ගන්න හරයක් නැති බව පෙන්වා තියෙනවා. කාලයත් සමග අනන්ත අතීතයට මොහොතක් ගානේ ඇදී යන නිසා මේවාත් ස්ථිර ලෙස පිහිටි දහම් නොවෙයි.

දැන් අපි යමක් මතක් කරන්නේ කොහොමද කියල හොයල බලමු. මතකය කියන්නේ අප විසින් විශ්වයට නිකුත් කරන තරංග විශේෂයක්. ඒ තරංග ආපසු තමා වෙතම අරමුණු වශයෙන් ඇවිත් තමාගේ මනේන්ද්‍රියට ගැටෙනවා. ඒ අරමුණු මගින් සත්ත්වයා මෙහෙයවනවා. සත්ත්වයාගේ ගති ලක්ෂණ තීරණය වෙන්නේ මෙසේ තමා විසින්ම විශ්වයට එනම්, නාම ලෝකයට එකතු කරන ලද ශක්තිය විසින්මයි. මෙය කර්ම ශක්තිය ලෙසින් තේරුම් ගන්න ඕන. මේ අනුව බලන කොට අපේ මනේන්ද්‍රියට විශේෂ හැකියාවන් දෙකක් තියෙනවා. 1. තමාගේ සිතිවිලිවලට අනුකූල වන්නා වූ ශක්තියක් විශ්වයට එකතු කිරීම 2. එසේ නිකුත් කළ ශක්තිය අවශ්‍ය විටෙක ආපසු ග්‍රහණය කරමින් ඒ සටහන්වල ඇති දෑ මතක් කිරීම.

ඒ වගේම මනසට සියල්ල අරමුණු කරන්න පුළුවන් බලයක්ද තියෙනවා. ප්‍රගුණ කරගත් තරමට මේවා බලන්න පුළුවන්. උපරිම ප්‍රගුණත්වය තියෙන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඥානය සියල්ල අරමුණු කරනවා.

පරිගණකයක් භාවිතා කරමින් අන්තර් ජාලයේ ඇති යම් තොරතුරක් අපි ලබා ගන්නා ආකාරය ගැන හිතන්න. අපි මතක සටහන් ආවර්ජනය කරන්නෙත් ආසන්න වශයෙන් මේ ආකාරයටයි. සරලව කිව්වොත් අපේ මනස විශ්වයට මතක සටහන් එකතු කරන ට්‍රාන්ස්මීටරයක් ලෙස ක්‍රියා කරනවා. ඒ වගේම විශ්වයේ ඇති තමාට අදාල වූ සටහන් ආපසු අවශ්‍ය විටෙක ලබා ගන්නා රිසීවරයක් වශයෙනුත් ක්‍රියා කරනවා. විඤ්ඤාණ ශක්තිය ප්‍රත්‍ය කරගනිමින් රූප හා නාම ජනිත වන ආකාරය ඉහත විස්තර කළා. මේ ශක්තිය විසින් ඉන්ද්‍රියන් හය ආයතන බවට පත්කරන ආකාරය මීළඟ කලාපයෙන් සාකච්ඡා කරමු.

නුගේගොඩ වින්සර් රෝහලේ සභාපති
වෛද්‍ය ආර්. පී. වීරසිංහ
MBBS/DFM/MCGP/MPFAM

මනුෂ්‍යයාට මහා ගැඹුරින් ලෝකය ගැන හාරා අවුස්සා බලන්න හිතෙන්නේ ඇයි?

අපි මෙහෙම හිතමු. කැලෑවේ වල් ගස්වැල් තියෙනවා. ඒ ගස්වැල්වල මුල් කොච්චර තියෙනවද? ඒවා කොච්චර යටට ඇද්ද? ඒ ගස්වැල් හටගත් ඇට එතැනට ගෙනාවේ කවුද? ඒ ගස්වැල්වල කොල කොච්චර තියෙනවද? ඒවායේ ගෙඩිවල ඇතුලෙ තියෙන්නේ මොනවාද? ... මේ ආදී ප්‍රශ්න කුඩා ළමයි අහනවා. ඒ වුනාට ඒ ගස්කොලන් පිළිබඳව කියවෙන මේ වගේ නොයෙක් ප්‍රශ්න ගැන හොයල බැලීමෙන් ගන්න හරයක් නැති බව වැටහෙනව නම් අපිත් කාලය නාස්ති කරමින් ඒවට වෙහෙසෙනවද? එතකොට අපි ඒවා නොසොයන්නේ සූක්ෂම වශයෙන් ඒ ප්‍රශ්නවලට උත්තර දැනගෙන ඉන්න නිසාද? නැත්නම් ඒවා වැඩකට නැති නිසාද? අපට ඒවායෙන් ප්‍රයෝජනයක් නැති බව පේනව නම් අපි ඒව හොයන්න යන්නෙ නෑ. මේ වෙලාවෙදි යමෙක් කියනව නම්, ඒ වල් ගස්වැල්වල විස්තර අපි නොසොයන්නේ, ඒ තරම් හොයන්න මොළයක් නැති නිසාත්, පුළුවන් කමක් නැති නිසාත් කියල අපි එහෙම කියන අය ගැන නිගමනය කරන්නේ මොන විදිහටද?

එහෙම හොයන්නේ, මේව අපි දැනගන්න ඕන වටින දේවල් නිසා කියල යම් පිරිසක් කියනවා නම් සහ ඒ අයට තවත් එවැනි දේවල් හොයන්න හිතිලා පාර අයිනෙ තියෙන කොල කැබලි අවුස්සල බලනව නම්, සතුන් පහරපු තැන්වල වසුරු පිඩවල් අවුස්සල පනුවො එහෙම ඉන්නවද, කී දෙනෙක් ඉන්නවද... ආදී දේවල් හොයල බලමින්, යන එන අයගෙන් ඒවගේ දේවල් ගැන ප්‍රශ්න කරමින්, ඒ ගැන නොසොයන අයට, තේරුම් ගන්න බැරි මෝඩයො කියල අපහාසාත්මකව බලමින්, අපි වගේ උගත් නොවන සාමාන්‍ය අය තමයි මේ විස්තර නොසොයන්නේ කියමින් යම් පිරිසක් මෙහෙම හැසිරෙනව නම් එබඳු අය ගැන අපි මොනවද හිතන්නෙ?

ඒ අය බුද්ධිවන්ත නැණවත් අය කියල කියනවද? නැත්නම් පිස්සො කියල කියනවද? නිශ්ඵල දේවල්, නිශ්ප්‍රයෝජන දේවල් කොච්චර හෙව්වත් ලබන ප්‍රතිඵලයකින් සසර දුක් නිවන්න යහපතක් නොලැබෙන නිසා, එවැනි දේවල් වන සත්ත්ව විෂය, ලෝක විෂය, කර්ම විෂය, ධර්ම විෂය, චිත්ත විෂය පිළිබඳව දුක වටහාගෙන, ඒ දුකට හේතුව දැනගෙන, දුක නිවීම වටහා ගෙන, නිවෙමින් ඒ දුක් නිවන මාර්ගය වටහා ගන්න උත්සාහ කරනවාට වඩා වැඩි භාහිර සෙවීම් කරන, පර්යේෂණ සිතින් ඇලී ගැලී එයින් ලබන ආස්වාදයම මහා සුවයක් යැයි සිතන අය ගැන බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නේ උන්මත්තකයො හැටියටයි. ''සබ්බේ පොතුජ්ජනා උන්මත්තකා'' යනුවෙන් සියළු පෘතජ්ජනයෝ උන්මත්තකයො ලෙස දේශනා කරල තියෙන්නෙ ඒ නිසයි.

ඉතින් ඔය ලෞකික පර්යේෂණවල දත්තයන්ට බහින්නේ, මෙහෙම වුනොත් මෙහෙම වෙනවා කියන මූල සිද්ධාන්තවල ක්‍රියාවලිය දකින නුවණකින් නොවන බවත් පෙනී යනවා. එම සෙවීම්වල බොහෝ ප්‍රතිඵල අහම්බෙන් හමු වූ, අහම්බෙන් සිදු වූ (පෙර සැලසුමකින් තොරව) දේවල් නිසා බැස ගත්ත නිගමන බව පෙනී යනවා. ඒ ගැන සොයන්න සොයන්න තව තවත් පර්යේෂණවලටම ඇලීම බැඳීම වෙනවා. එකම විද්‍යාධරයෙක්වත් ජීවිත කාලයම විද්‍යාගාරවල හිරවෙලා පර්යේෂණ කළත් පර්යේෂණ නම් ඉවර වෙන්නෙ නෑ. දහසක් පර්යේෂණ ඉතිරිව නොවිසඳී තිබියදීම මිය යනවා. ලෝකයේ කොච්චර නම් අනාදිමත් කාලයක පටන් පර්යේෂකයෝ, ගවේෂකයෝ හිටියත් මේ ලෞකිකත්වය සඳහා කරන පරීක්ෂණවලින් හරි තීරණයකට බැහැල සම්මතයක් නිගමනයක් දුන්නෙ කවුද? බැසගත් සිද්ධාන්ත, නිගමනයන් කලින් කලට වෙනස් වෙනවා. මම හොයා ගත්ත කියල කියන සම්මතයට බැහැල ඔහුගේ නමින් සම්මතයක් ප්‍රසිද්ධ කරනවා. වසර ගණනක් ඒ සම්මතය තිබිල තවත් කෙනෙක් ඇවිත් ඒක බිඳ හරිනවා. ඊළඟට තවත් එකක් පිළිගන්නවා.

මේ විදිහට බිඳී ගිය සෑම සම්මතයක් තුළම හිටපු ලෝක සත්ත්වයෝ රැවටීමෙන් කල් ගතකරපු බවත් වැටහෙනවා. මේක හරි මගක්ද, යහපත ළඟා කරල දෙන මගක්ද කියල කල්පනා කරල බැලුව නම්, මුලා සහගත මගක් බව තේරුම් යනවා. ඒ වුනාට පර්යේෂණයට, ගවේෂණයට තියෙන ආසාව නිසා මේ මුලාව පේන්නෙ නෑ. පර්යේෂණ මනස කියන්නෙ සත්ත්ව ගතියයි. සසර සැරිසරන්නේ මේ නිසයි. තතු නොදත් අය බුදුන් වහන්සේත් පර්යේෂකයෙක් කරන්න උත්සාහ කරනවා. උන්වහන්සේ සසර සැරිසරපු බෝසත් කාලවල පර්යේෂණ කළා තමයි. නමුත් ඒවා නිශ්ඵල බව දැනගන්න දැනගන්න තමයි සත්‍යය මොකක්ද කියල සොයා ගත්තේ. එහෙම දැනගෙන පර්යේෂණ පසුපස යන සියළු තණ්හා බන්ධන සිඳ දමුවාම එතෙක් වැහිල තිබුණ ඥාණය මතු වුනා. ඒ තමයි සර්වඥතා ඥානය. මේ ඥානය පර්යේෂණ කරල එකතු කරගත්,

කැලි මතක තියාගෙන පුරවගත් මතකයක් නෙමෙයි. තණ්හා බැඳීම්වලින් වෙන් වෙලා සිතක අත්හැරීම, නොඇල්ම, මිදීම, හටනොගැන්ම කියන මේ තත්වය ඇති වුනාම පහළ වන චිත්ත ස්වභාවයක්. ලොව නියම තතු වටහාගෙන දේශනා කළේ මේ මහා ඥානයෙන්. ලොව්තුරා බුදු බවට පාරමිතා පිරූ උතුමන්ට ඒ ධර්මතා පරිදි බුද්ධත්වයත් සමග මේ ෂඩ් අසාධාරණ බුද්ධ ඥාණය මතු වෙනවා.

ඉතින් සත්‍යය වටහා ගන්න නම් ඔය ලෞකික දේවල් සොයන මාර්ගයෙන් මොහොතකට හරි ඉවත් වෙලා යම් කෙබඳු වූ හෝ රූප, වේදනා, සඤ්ඤා, සංඛාර, විඤ්ඤාණයන් පිළිබඳව ඒවායේ නිච්ච තාවයක් නැති බව, දුකක් දාහයක් ඇතිවුනා නම් ඒවා ඇසුර නිසාම සිදුවන බව, ඒ කිසිවක් කැමති සේ තබාගන්න උත්සාහ කළත් එසේ නොවන බව, ඉතිරි කරන සාරත්වයක් නැති බව, මේ සියල්ල ඒකාකාරව ඇති දේවල් ලෙස පෙනී සිටින මායා ස්වභාවයන් බව වටහා ගෙන, නිශ්ඵල නිස්සාර බව වටහා ගෙන සත්‍යයටම අනුව දැනගන්න හරිමග ගත්ත නම් ලෞකික පර්යේෂණ කෙළවර වෙනවා. ඒ පර්යේෂණ කරල ලබා ගන්න දැන ගන්න දෙයක් නැති බව වැටහෙනවා. ඒ මොහොතේ නැගෙන නුවණ මහත් සේ බලවත් වෙලා, පර්යේෂණ මනසක් ඇති විද්‍යාධරයෙක් දැන ගන්නා, වටහා ගන්නා ශක්තිය අභිබවා අප්‍රමාණ බලවත් දැනීම් වැටහීම් සහිතව ශක්තිය පහළ වෙනවා. නමුත් එදිනට ලෞකික පර්යේෂණ හිස් බව දකිනවා. මුලාව නිසා කරපු පර්යේෂණවල වෙහෙස දකිනවා. අන් අයටත් සත්‍ය මග පෙන්වනවා.

රූප කියා කවදා හෝ පටන් තමා පිළිබඳව හෝ බාහිර කෙනෙක් පිළිබඳව හෝ ද්‍රව්‍ය වස්තුවක් පිළිබඳව හෝ කෙබඳු ආකාර වූ හෝ ලොකු කුඩා, තද මොළොක්, පෙනෙන නොපෙනෙන යමක් දකින්නේ නම් ඒ එකක්වත් කැමති සේ, රිසි සේ නොවන බව, කැමැත්තට පටහැනිව වෙනස් වන බව, කොච්චර ප්‍රිය මධුර ස්වභාව තිබුණත් ඒවායේ පිහිටා සදාතනික ආස්වාද ලබන්න බැරි බව, තමා ජීවත්වන වර්තමාන මොහොත දක්වාම කවදා පටන් හෝ එබන්දක් ලැබී නැති බව නුවණින් වටහා ගන්නවා. කෙබඳු ආකාරයකින්ද යත්, යම් කලෙක අපට ප්‍රිය මධුර බව ගෙනදෙන රූප පරිහරණයක් තිබුණ නම් කෙසේවත් ඒවා අතහරින කැමැත්තක් ඇති නොවන බවත්, ඒවා එසේ පවතිනවා නම් ඉතාමත් කැමති බවත් අපි දන්නවා. නමුත් අද මේ මොහොත වන විටත් අතීතයේ පටන් එබඳු කැමති සේ පැවති කිසිම දෙයක් අපි ළඟ තිබිල නැති බවත් වැටහෙනවා.

එසේම අපි ප්‍රිය කරන, ප්‍රිය මධුර වූ කිසිම රූපයක් එකවරම පහළ වූවක් නොවෙයි, තිබූ ආකාර වෙනස් වීමේ රටාවේ ක්‍රියාවලිය නිසාම, හේතු ඵල ක්‍රියාවලියක් නිසාම විද්‍යමාන වන බව නුවණ ඇත්නම් වටහා ගන්න පුළුවන්. මෙහිදී දැනගත යුත්තක් තියෙනවා. ඔබට මෙය හොඳින් වැටහෙනවා නම් එය ඥානයකින්ම වටහා ගන්නා බව තේරුම් ගන්න ඕන. මේ ඥානය කිසි විටෙකත් අකුසල සිතිවිල්ලකින් පහළ වෙන්නෙ නෑ. ඒ නුවණ කුසල සිතක් නිසාම, හරි දැනීමක් නිසාම, හරි කල්පනාවක් නිසාම, හරියට ක්‍රියා කළ නිසාම, හරි කතාවක් නිසාම, හරි පැවැත්මක සිටි නිසාම, හරි උත්සාහය නිසාම, හරි සිහි කිරීම නිසාම, හරි සමයක සිටම ලැබූවක් නිසාම, බුද්ධිවන්තව මේ අට මග පිහිටි මොහොතකම වටහා ගත්තක් බවත් තේරුම් ගන්න ඕන.

වේදනාව යනුවෙන් යමක් ඇද්ද සැප වේවා, දුක් වේවා, මධ්‍යස්ථ වේවා ඒ සියළු වේදනාවන් අතුරින් කිසිවක් ස්පර්ශයකින් තොරව නොවැටහෙන බවත්, ස්පර්ශයක් නැත්නම් එබඳු කිසිම වේදනාවක් හට ගන්න හේතු නැති බවත්, මෙතෙක් කලක් හටගත් වේදනාවක් කොතෙක් කැමති වුනත් නැතත් ඒ අයුරින් පවත්වා ගන්න නොහැකි වී ඇති බවත්, අතීතයේ කවර දාක පටන්වත් සැප වේදනා ලැබුනත් ඒ ස්පර්ශ මොහොත තියෙන තුරු පමණක් තිබී, ඒ ස්පර්ශ හේතුව නැති වුනාම ඒ වේදනාව නැති වෙලා යන බවත්, දැනුත් යම් වේදනාවක් ඇත්ද එය ස්පර්ශය මුල් වෙලාම, ඒ ස්පර්ශ රටාවකට අනුරූපවම වැටහෙනවා මිසක් එයින් තොරව පවත්නා දෙයක් නොවන බවත්, කිසිම ස්පර්ශයක් ක්ෂණයක්ම පවත්වනවා මිසක් ඒකීය වූ ස්පර්ශයක්වත්, ඒකීය වූ වේදනාවක්වත් කිසි විට නොලැබෙන බවත් මනා සේ මෙනෙහි කරමින් බලන විට දහම වැටහෙන්න පටන් ගන්නවා.

මේ කාරණය උපමාවකිනුත් වටහා ගන්න පුළුවන්. විනාඩියක නලා හඬක් අහන්න නම් මොහොතින් මොහොත ගෙවෙන හඬේ ස්පර්ශ කම්පන රටාවක් ඇසිය යුතුයි. තත්පරයකදී කම්පන වාර 20 කට වඩා කම්පනය වන කම්පන රටාවන් පමණක් මිනිස් කනකට හඬක් ලෙස දැනෙන බවත් විද්‍යාවෙන් කියවෙනවා. කෙසේ හෝ වේවා මේ සෑම කම්පන වාරයකදීම කන ස්පර්ශ මාත්‍රයක් ලබනවා. එබඳු මාත්‍ර කෝටි ගණනක් රටාවකට කම්පනය වීමේදී ස්පර්ශ මාත්‍ර රටාත් කෝටි ගණන් ඇති වෙනවා. ඒ අනුව වේදනා මාත්‍රත් කෝටි ගණනක් රටාවකට දැනෙනවා. එවිට නලා හඬ ඇසෙන බව අපි කියනවා. මේ දැනීම් මාත්‍රයක් හෝ නිත්‍යව දැනෙමින් තිබුණ නම් ඊළඟ දැනීම් මාත්‍රය දැන ගන්න බෑ. එමනිසා මේ මාත්‍රයන් හටගෙන පැවතිලා දුර්වල වෙලා විනාශ වන රටාව නිසාම එම හඬ ඇසුන බව පැහැදිලියි. අනෙක් සියළු දැනීම්ද (රූප, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ, ධම්ම) මේ අයුරින්ම තේරුම් ගත යුතුයි.

එබැවින් සියළු වේදනා මොහොතින් මොහොත ගෙවි ගෙවී ගොස් විනාශ වන දේ බවත්, ඒකාකාරව නොපවතින නිසාම, ස්පර්ශ මාත්‍ර නිසාම පහළ වන බවත් ඒවා කැමති සේ පවත්වන්න පුළුවන් ක්‍රම රටාවක නිපැයුමක් නොවන බවත් පැහැදිලි වෙනවා. ස්පර්ශ මාත්‍රයෙන් වේදනා මාත්‍රයක් දැනෙනවා මිසක් හේතුවක් ක්ෂණයක්ව, ඵලයක් ක්ෂණයක්ව යම් ක්‍රියාවලියක් විද්‍යමාන කරනවා මිසක් අනාගතය කරා යන හෝ අතීතයට යන වේදනා කියා හෝ දෙයක් සිදු නොවන බව මනා සේ නුවණින් බලන විට පෙනී යනවා.

මේ වේදනා කියන්නේ වේදනා මාත්‍රයක් පමණයි. ඒක පහළ වෙන්නේ ස්පර්ශ මාත්‍රයක් නිසා. රටාවකට පහළ වන ඒ ස්පර්ශ මාත්‍ර අනුව වේදනා මාත්‍ර රටාවන් ඇතිවෙනවා. මනෝ ධාතුවේ දැනීම් දනවන ශක්ති බලය සම්බන්ධ නිසා මේ වේදනා මාත්‍ර රටාව අපට වැටහෙනවා. ඒ මාත්‍රයන් එක් ක්ෂණයක් පමණක් මෙනෙහි කරලා කිසිම ආස්වාද ජනක ආකාරයක් දනවගන්න අපට බෑ. එබඳු මාත්‍ර කෝටි ගණනක් රටාවකට සිදුවන විට ඒ රටාව ඒකීය ලෙස අපට දැනෙනවා. ඒක සංඥා කියල හඳුන්වනවා. ස්ථිර නැති එකකින් ස්ථිර වූ දෙයක් හේතු ඵල වශයෙන් බිහි කරන්න බෑ. වේදනා රටාව පවතින්නේ රූප මාත්‍ර රටා ස්පර්ශ කිරීමේදී ඇතිවන ස්පර්ශ රටාවට අනුකූලව, ඒ ස්පර්ශ රටාව පවතින තුරු එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නිසා ඒකත් වේදනා රටාවක් මිසක් ඒකකයක් නෙවෙයි. සංඥා රටාවත් මේ වේදනා මාත්‍ර රටා අනුව ඒ හේතුවෙන් පහළ කර, ඒ

27 වෙනි පිටුවට...

ආනාපාන සති භාවනාව සඳහා අධ්‍යාත්මික පරිසරය සකස් කරගැනීම

පසුගිය කලාපයෙන් - ලෝකෝත්තර වූ ආනාපාන සති භාවනාව තුළින් ත්‍රි ශික්ෂා පූර්ණය කරගැනීම

ආනාපාන සති භාවනාව වැඩීමේදී, ඒ සඳහා භෞතික පරිසරය සකස් කරගන්නා ආකාරයත්, කය සකස් කරගන්නා ආකාරයත් පමණයි දනට බොහෝ දෙනෙක් අහල තියෙන්නේ. මේ සඳහා අධ්‍යාත්මික පසුතලයක් හදාගන්න තියෙන බව දන්නෙ නෑ. මේ භාවනාව තුලින් නිවන් මග නොවැඩෙන්න හේතුව ඒකයි. සතර සතිපට්ඨානයට අයත් කායානුපස්සනාව තුළ ආනාපාන සති භාවනාව වැඩීමේදී අධ්‍යාත්මික පරිසරය සකස් කර ගත යුතු ආකාරය දක්වලා තියෙන්නෙ මෙහෙමයි.

''කථඤ්ච භික්ඛවේ භික්ඛු කායේ කායානුපස්සී විහරති. ඉධ භික්ඛවේ භික්ඛු අරඤ්ඤගතෝවා රුක්ඛ මූල ගතෝවා සුඤ්ඤාගාර ගතෝවා නිසීදති පල්ලංකං ආභුජිත්වා, උජුං කායං පණිධාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා.'' මේ පාලි පාඨයේ සිංහල අර්ථය දක්වල තියෙන්නේ මේ ආකාරයෙන්. ''මහණෙනි, භික්ෂුව කායානුපස්සනාවෙන් වාසය කරන්නේ කෙසේද? භික්ෂුව ආරණ්‍යයකට හෝ රුක් මුලකට හෝ ශූන්‍යාගාරයකට හෝ ගොස් පලක් බැඳගෙන (එරමිණියා ගොතා ගෙන) කය කෙලින් තබාගෙන උඩු තොල මත සිහිය පිහිටුවාගෙන වාඩි වී'' යනුවෙන් භාහිර පරිසරය හා කය සකස් කරගන්නා ආකාරය පමණයි මෙහි කියවෙන්නේ.

රාග, ද්වේශ, මෝහ ක්‍ෂය කරල නිදහස් මනසක් ඇති කර ගන්න භෞතික පරිසරය වගේම අධ්‍යාත්මික පරිසරයත් සකස් කරගත යුතු වෙනවා. භාවනාව වැඩීම සඳහා මිනිස් වාසයෙන් තොර තැනකට ගොස් භෞතික පරිසරය හා කය පමණක් සකස් කර ගත්තට මදි. භාවනාවේදී මීට වඩා වැදගත් වෙන්නෙ මේ වචනවලින් පෙන්වා තියෙන අධ්‍යාත්මික පැත්තයි. ''අරඤ්ඤගතෝවා'' කියන කොට කය පමණක් ආරණ්‍යයකට ගෙන ගියාට මදි. මනසත් ආරණ්‍යයක් කරගන්න ඕන. ''රණ'' කියන්නෙ සටනයි. ''අරණ'' කියන්නෙ සටන් නැති තැනයි. රාග, ද්වේශ, මෝහවලින් පෙළෙන ලෝක සත්ත්වයා, පංචකාම සම්පත්ති ගන්න මහා පොර පිටියක සටන් වැදිලයි ඉන්නෙ. නමුත් ඒක සටනක් බව ඔවුන්ට හැඟෙන්නෙ නෑ. ආස්වාදයෙන් වැහිලයි ඉන්නෙ. මේ සටන් වදින ලෝකය අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත වශයෙන් දක්ක තැනැත්තාට පමණයි සටන් නොකරන මානසිකත්වයක් තුළ භාවනාව වඩන්න පුළුවන් වෙන්නෙ.

''රුක්ඛ මූල ගතෝවා'' කියන එකත් අද පෙන්වල තියෙන්නෙ ගහක් මුලකට ගිහින් නිසංසල පරිසරයක භාවනාවට සකස් වෙන්න කියලයි. නමුත් මේ භෞතික ශරීරය, ගහ මුල නිහඬ පරිසරයකට ගෙන ගියාට මදි. රුක් මුලක තවත් ස්වභාවයක් තියෙනවා. දස අතින්

හමන සුළඟින් ගහේ කොළ කම්පනයට පත්වෙනවා (සෙලවෙනවා), ගහේ අතු කම්පනයට පත් වෙනවා. නමුත් ගහේ මුල කම්පනයට පත් වෙන්නෙ නෑ. මේ ආකාරයෙන් භාවනා කරන ආර්ය ශ්‍රාවකයා මොන විධියේ ඇලීමක් ගැටීමක් ආවත්, අකම්ප්‍ය මානසිකත්වයකින් කටයුතු කළ යුතුයි. ලාභ, අලාභ, යස, අයස, නින්දා, ප්‍රශංසා, දුක, සැප කියන අටලෝ දහම හමුවේ කම්පා නොවිය යුතුයි. කය රුක් මුලකට ගෙන ගියා වගේ, මනසත් රුක් මුලක් වගේ නොසැලෙන විදියට සකස් කරගන්න ඕන.

''ශූන්‍යාගාර ගතෝවා'' කියන කොට භාවනා කරන තැනැත්තා, මිනිසුන්ගෙන් තොර හිස් ගෙයකට ගිහින් භාවනාවට භෞතික පරිසරය සකස් කර ගත යුතු බවයි අද පෙන්වලා තියෙන්නේ. රාග, ද්වේශ, මෝහ සහගත අරමුණුවලින් පුරවා ගත්තම හිත බහු භාණ්ඩවලින් පිරුණු ගෙයක් වගෙයි. එතකොට හිත ශූන්‍යාගාරයක් වෙන්නෙ නෑ. මෙසේ රාග, ද්වේශ, මෝහ අරමුණුවලින් යුක්තව ශූන්‍යාගාරයකට ගියාට ඔහුට භාවනා කරන්න බෑ. රාග, ද්වේශ, මෝහ සිතිවිලිවලින් මනස කිළිටි කරගෙන කය පමණක් මිනිසුන්ගෙන් තොර හිස් පරිසරයකට ගෙන ගියාට අධ්‍යාත්මික ප්‍රතිඵලයක් ලැබෙන්නෙ නෑ. කය ශූන්‍යාගාරයකට ගෙන ගියා වගේ මනසත් ශූන්‍යාගාරයක් කරගන්න ඕන. නියම අරණ්‍ය ගතවීම, නියම රුක්ඛ මූල ගතවීම, නියම ශූන්‍යාගාර ගතවීම සිදුවිය යුත්තේ මේ ආකාරයෙන්.

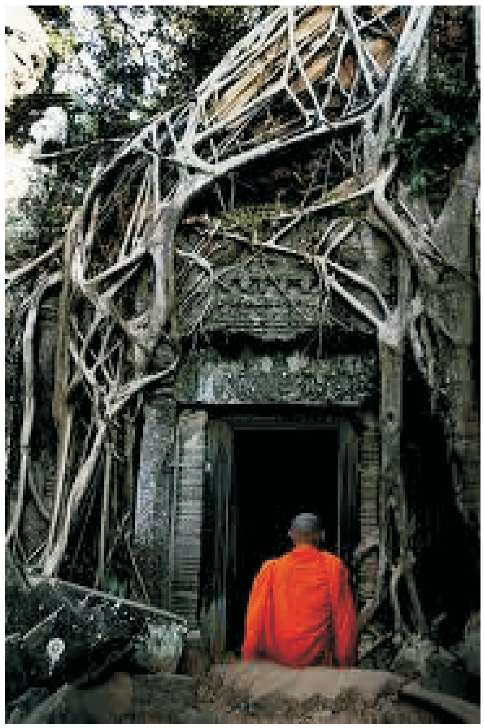
මීළඟට ''නිසීදති පල්ලංකං ආභුජිත්වා'' කියන එකෙන් අද පෙන්වන්නේ පලක් බැඳගෙන නැත්නම් එරමිණියා ගොතාගෙන වාඩි වෙලා භාවනාව සඳහා භෞතික ශරීරය සකස් කර ගන්නා ආකාරයයි. මෙසේ කය පමණක් සකස් කරගත්තට මදි. පල්ලංකං යන වචනයේ ලෝකෝත්තර අදහසක් ගැබ්වෙලා තියෙනවා. අංකයෙන් මනින්නේ මානයයි. කෙනෙක් අතිමානයට පත්වුනාම ඉන්නෙ ඉහලම අංකයේ. පහලම අංකය අනතිමානයයි. කරණීය මෙත්ත සූත්‍රයේ පෙන්වල තියෙන්නෙත් නිවනට පත්වෙන්න අනතිමානීව කටයුතු කරන පිලිවෙලයි. කෙනෙක් අතිමානයට පත්වෙන්නෙ ලෝකය තුලයි. ඒ අනුව භාවනාව සඳහා පල්ලංකයෙන් වාඩිවෙනවයි කියල බද්ධ පර්යංකයෙන් හෝ අර්ධ පර්යංකයෙන් හෝ වාඩිවුනාට මදි. මනසත් පල්ලංකයටම ගන්න ඕන. අතිමානයෙන් කටයුතු නොකර අනතිමානීව මානයෙන් පහතටම එන්න ඕන. ''පාපිස්නා බිස්සක් සේ මන් නැතිව'' පාපිස්නාවක් සේ මානයෙන් තොර විය යුතුයි. උඩගුකම් මහන්තත්තකම් අතහැරලා චාම් නිහතමානී මානසිකත්වයක් ඇතිකර ගන්න ඕන. මේ ආකාරයෙන් භාවනා වඩන තැනැත්තා දෙපැත්තකින් සකස් විය යුතුයි. භාවනාවට ☞

අවශ්‍ය භෞතික පරිසරය එක් පැත්තකිනුත්, මානසික පරිසරය තවත් පැත්තකිනුත් හදාගත යුතුයි.

''උජුංකායං පනිදාය'' කියන එකට අද අර්ථ දීල තියෙන්නේ කය සෘජු කරගන්න ඕන කියලයි. හිඳගන්නා විට කොඳුඇට පෙළ කෙළින් තියාගෙන කය පිහිටුවා ගත යුතුයි. නියම විදිහට නම් උජුං උද්ද කායං විය යුතුයි. මුළු කයම සෘජුව තියාගෙන කෙනෙකුට වාඩි වෙන්න බෑ. වාඩිවුනාම කෙළින් තියාගන්න පුළුවන් වෙන්නෙ ශරීරයෙන් උඩ කොටස පමණයි. උජුං කායං කියන වචනයේ ගැබ් වෙලා තියෙන අධ්‍යාත්මික අදහසක් තියෙනවා. කාය සෘජුකා කියල වචනයක් තියෙනවා. කාය සෘජු කරනවා කියන අදහසයි මෙතන තියෙන්නෙ. අවංකත්වය සෘජුයි. වංකත්වය ඇදයි. මෙච්චර කලක් පංච කාම ආස්වාද කියල ඇදගත්ත ඒව තමයි ගොඩගහගෙන තියෙන්නෙ. පංච කාමයට වහල් වෙලා ඒ ආස්වාද අරමුණු ඇදගන්න ගියාම සෘජු වෙන්න බෑ. එසේ සෘජු කායං වෙන්න නම් කාමයන්ගෙන් වෙන් වෙලා අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වෙන්ව සිටින්න ඕන. භාවනාව කරන තැනැත්තා ''මම කාමයන්ගෙන් මිදිලයි ඉන්නෙ. මගේ මුඛ්‍ය අරමුණ විමුක්ති සුවය හෙවත් නිවනයි'' කියා සෘජුං කායං වෙන්න ඕන.

මීළඟට තියෙන්නේ ''පරිමුඛං සතිං උපට්ඨ පෙත්වා'' කියන සතිය පිහිටුවා ගන්නා ආකාරයයි. පරිමුඛං කියන්නෙ මුඛ පරිමණ්ඩලය හෙවත් උඩු තොල් මත ආස්වාස ප්‍රාස්වාස වාතය ගෑවෙන තැන කියලයි ඇතැම් අය පෙන්වා දීල තියෙන්නේ. නමුත් පරිමුඛං යන වචනය අටුවාවල විස්තර කරල තියෙන්නෙ නිවන කියලයි. ඒ අනුව භාවනාව වඩන තැනැත්තා හිත පිහිටුවා ගන්න ඕන නිවනටයි. භෞතික වශයෙන් ශරීරයේ උඩු තොල මත හුස්ම වදින තැන හිත පිහිටුවා ගැනීමයි, අධ්‍යාත්මික වශයෙන් නිවනට හිත පිහිටුවා ගැනීමයි කියන්නෙ කාරණා දෙකක්.

අනිච්ච වූ, දුක්ඛ වූ, අනත්ථ වූ ලෝකයේ මට හිත පිහිටුවා ගන්න තැනක් නෑ කියල දැක්කම, ශාන්ත වූ ප්‍රනීත වූ නිවනට හිත පිහිටනවා. නිවන අරමුණු කරගෙන ලබන්නා වූ සමාධිය ආර්ය සමාධියක් කියලයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙන්නේ. මේ ආර්ය සමාධිය ලැබූ ආර්ය උත්තමයන් දකින ඉන්ද්‍රා, වරුණ, ප්‍රජාපතී ආදී දෙවිවරු මෙසේ පවසනවයි කියල දහමේ සඳහන් වෙනවා. ''උතුම් අජානීය ධ්‍යායිතය ඔබට ධ්‍යාන ඇති බව අපට පෙනේ. එහෙත් ඔබගේ අරමුණ අපට නොපෙනේ. ඔබට දුර සිට කරන අපගේ නමස්කාරය වේවා.'' නිවන මුල් කරගෙන ආර්ය භාවනාව වඩන කෙනෙකුගේ අරමුණ කිසිම මාර පාක්ෂිකයෙකුට දකින්න බැරි වීම මේ භාවනාවේ තියෙන වැදගත්ම දෙයක්. භාහිර ලෝකයේ යම් තැනක හෝ ශරීරයේම වෙනත් තැනක හෝ හිත තියල භාවනාව වැඩීම ලෝක පැවැත්ම තුළම හිත තැබීමක් වෙනවා. නමුත් මේ කියන අධ්‍යාත්මික තත්ත්වයට ආවම ආනාපාන සති භාවනාවෙන් සැනසීම ලබන

අවස්ථාව උදා වෙනවා.

ආනාපාන සති භාවනාව වඩන කෙනෙක් විවේක නිශ්‍රිත, විරාග නිශ්‍රිත, නිරෝධ නිශ්‍රිත, වොස්සග්ග පරිනාමී කියන කරුණුවලට අනුකූලවයි භාවනාව පටන් ගන්න ඕන. භාවනාව වඩන තැනැත්තා නිවනට හිත නොතබා ලෝකය තුළම යම් දෙයකට හිත තියා ගත්ත නම් විවේක නිශ්‍රිත වෙන්නෙ නෑ. අවිවේකී ස්වභාවයකුයි උදාවෙන්නෙ. විරාග නිශ්‍රිත නෑ. කාම රාගික, රූප රාගික, අරූප රාගික අරමුණුවලින් යුක්තයි. නිරෝධ නිශ්‍රිත නෑ. ලෝකය තුළ සැරිසැරීමටයි කැමති වෙන්නෙ. වොස්සග්ග පරිනාමී කියන්නෙ සංසර්ගය යන වචනයෙන් පෙන්වන අදහසට විරුද්ධ පැත්තයි. සංසර්ගය තියෙන්නේ ලෝකය තුළයි. එයින් වෙන්වීම නිවනයි. මේ අනුව නිවනට හිත නොතියා ආර්ය භාවනාවක් වඩන්න බෑ.

ලෝකය වටිනවා කියන මුලා දෘෂ්ඨිය නිසා හටගත්තා වූ කර්ම විපාක ඵලයක් ලෙස මේ කය ලබාගෙන ඉන්න මම, තවදුරටත් ඒ පස්සෙ ගියොත් ඊට අනුකූල කර්මයක් ගොඩනගාගෙන සසර ගමනක් හදා ගන්නවා. අසාර වූ මේ කයෙන් නිදහස් වුනා නම් සසර ගමන නවතන්න පුළුවන් කියන අදහස ඇවිත් ඒ අනුව කටයුතු කරන කොට ඒ තැනැත්තා තුළ කාම වස්තු කෙරෙහි යම් බැඳීමක් තිබුණ නම් කාමච්ඡන්ද නීවරණය දුරු වෙනවා. ලෝකෙට බැඳිල කටයුතු කරන කොට, තමන් කැමති දේවල් නොලැබීම නිසා ඒවායේ ගැටෙන ස්වභාවයක් තිබුණ නම් බැඳීමේ අසාරත්වය දැකල ඒවා අත්හරින කොට ඔහු තුළ තිබූ ව්‍යාපාද නීවරණයත් දුරු වෙනවා. කාමච්ඡන්දය සහ ව්‍යාපාදය නිසා ලෝකය හා තිබුණු සම්බන්ධතා දුරු වුනාම ආර්ය මග ප්‍රගුණ කිරීමේදී ප්‍රියයි මනාපයි කියල අල්ල ගත් ලෝකයෙන් අත්හැරී, නොඇලී, මිදී යන්න බැරුව එතැන නවතින මිදෙන ස්වභාවය හෙවත් ථීනමිද්ධය හෙවත් ඇතිවන කම්මැලිකම දුරු වෙනවා. එසේම ලෝකය තුළ ඇලීම ගැටීම දෙකෙන් ඉවත් වෙලා කටයුතු කරන කොට යම් උදහස් භාවයක් නිසා හටගත් උද්දච්ච කුක්කුච්ච යන නීවරණයත් දුරු වෙනවා. එසේම අත්හැරී, නොඇලී, මිදීම හැර වෙනත් සැනසුමක් නෑ කියල නිවනට උපනිශ්‍රය වන දේවල් ඇසුරු කරමින්, නිවනට බාධක වන දේ පහ කරමින් ඒ මාර්ගය ගැනත් නිවන ගැනත් සැකයක් නෑ කියල ආර්ය මග වඩන කොට විචිකිච්චා නීවරණයත් දුරු වෙලා යනවා.

මේ නීවරණ දුරු වෙලා කාම, ව්‍යාපාද, විහිංසා (විවිධ හිංසා) කියන සංකල්පනා දුරු වෙලා චිත්ත ප්‍රබෝධයක් ඇති වෙන කොට ඒ භාවනාව වඩන ආර්ය පුද්ගලයාට නිරාමිස ප්‍රීතියත්, නිරාමිස සුඛයත් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. මේ නිරාමිස ප්‍රීතිය නිසා ''ප්‍රීති මනස්ස කායෝ පස්සද්ධති'' යනුවෙන් මේ ප්‍රීතිය ඇසුරු කිරීමෙන් කය සැහැල්ලු බවට පත්වෙනවා. මේ නිරාමිස ප්‍රීතියත් සුඛයත් තුළින් ඇතිවන ධ්‍යාන ලක්ෂණ පිළිබඳව ඉදිරි ලිපිවලින් බලාපොරොත්තු වන්න.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

ඇල්. අමරසිංහ

(විශ්‍රාමික ලංකා බැංකු ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමනාකරු)

පිළියන්දල.

ලෞකික හා ලෝකෝත්තර දැහැන්වල වෙනස...

පසුගිය කලාපයෙන් -
(ලෞකික හා ලෝකෝත්තර දහම් මාර්ගවල වෙනස වටහා ගනිමු.)

දැහැන් හෙවත් ධ්‍යාන කියන්නේ දවා හරිනවා කියන එකයි. දවා හරිනවා කිව්වම මානසිකව ඇතිවන ක්ලේෂයන් දවා හැරීමත්, කයේ ඇතිවන වෙහෙස දවා හැරීමත් කියන මේ දෙකම අයිතියි. රහතන් වහන්සේට දවා හරින්න ක්ලේෂයන් නැති නිසා උන්වහන්සේ ධ්‍යාන කරන්නේ කයේ දාහ ගතිය නැතිකරගෙන ඉහාත්ම සුඛ විහරණය සඳහායි.

ලෞකික ධ්‍යාන ලැබීමේදී හිත පිහිටවන්නේ පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, නීල, පීත, ලෝහිත ආදී රූප අරමුණකටයි. ඒවායේ සුවය ලැබෙන්නේ කොහොමද? මේවා රූප අරමුණු වුවත් කාමච්ඡන්දයට (කාමයන් නිසා සිතේ අන්ධ භාවය ඇතිකරන) බැඳෙන රූපාකාර නොවන නිසා ප්‍රභල වූ ඇලීම් ගැටීම් ඇතිවෙන්නෙ නෑ. විතර්ක (විවිධ අරමුණුවල තරයේ කාවැදීම) හෙවත් අරමුණකට නැංවීමේදී එම උද්ගහ (ඊට අනුව මනසින් ඔසවා ගන්නවා, දරා ගන්නවා) නිමිත්තෙන් ලැබෙන පටිභාග (ඊට අනුකූලව ප්‍රබෝධය නැගී එන) අරමුණකට යොමු වෙනවා. එම අරමුණේ හෙවත් පටිභාග නිමිත්තේ හිත හැසිරවීම් වශයෙන් විචාර (එහි විවිධාකාරයෙන් හැසිරීම) කරනවා. ඇලීම් ගැටීම් තදින් නැති නිසා ශාන්ත බවක් දැනෙනවා. එතැනත් එක්තරා ප්‍රීතිමත් (පිරී ඉතිරී යන බව - ප්‍රීති) සැනසීමක් තියෙනවා. එක්තරා ශාන්ත භාවයක් නිසා ඇතිවන සුඛයක් (කයට සුවය දැනෙන බව - සුඛ) තියෙනවා. එහි ඇලෙන බැඳෙන සිත ඒ අරමුණම ගනිමින් ඒකාග්‍රතාවයක් (ඒකීය භාවය අග්‍ර කිරීම) දරනවා. නමුත් කෙලෙස් අනුශය පහ වෙන්නෙ නෑ. සිද්ධ වෙන්නේ ඇලීම් ගැටීම් විද්‍යමාන නොවීම පමණයි.

පඨවි සංඥා, ජල සංඥා, වායු සංඥා, ගිනි සංඥා, නොයෙක් වර්ණ සංඥා ආදිය කාම සටහන් නොවන නිසා ඒවා අරමුණු කරගෙන ගොඩනැගෙන සිත රූපාවචර සිතක ස්වභාවයට පහළ වෙනවා. කාමච්ඡන්දය මුල්කර ගත් පංචනීවරණ තදංග වශයෙන් එම හිතේ යටපත් වීමයි මෙහි ස්වභාවය වන්නේ.

චතුර්ථධ්‍යානයත් එහෙමයි. අරමුණේ නිරායාසයෙන් හිත පිහිටනවා. උත්සාහයෙන් හසුරවන්න උවමනා නෑ. ප්‍රීතිය, සුඛය ගැන බලාපොරොත්තුවක් නෑ. උපේක්ෂාවේ සිටිනවා. අරමුණක ඇලීමක් නිසා ඇතිවන සමාධියකුයි තියෙන්නේ. නමුත් කෙලෙස් අනුශය පහ වෙන්නෙ නෑ. වෙනස නම් සමවතේදී කාමාවචර (කාමයන්ගේ හැසිරීම) කෙලෙස් මතු නොවීම පමණයි.

නමුත් ශාසනික වූ ප්‍රථමධ්‍යානය තුළ කාම රාග (කාමය අග්‍ර කරගෙන සැරිසැරීම) අනුශයවත් නෑ. චතුර්ථධ්‍යානය තුළ අවිද්‍යා අනුශයවත් නෑ. සර්ව පවිත්‍රයි. කෙලෙස් අනුශය සමග දැහැනක් තියේ නම් ඒ දැහැන විෂභාග (විරුද්ධ අරමුණක්. උදා: වීතරාගයට රාගය විරුද්ධයි. වීත දෝශයට ද්වේශය විරුද්ධයි) අරමුණක් නැගුනු විට බිඳ වැටෙනවා. කෙලෙස් අනුශය නැගී සිටියොත් එහෙම වෙනවා. හුස්මට හිත පිහිටුවා හෝ ආලෝක නිමිත්තට හිත තබා හෝ වඩන ධ්‍යානයට සංඛාර සම්බන්ධයක් තියෙනවා. ලෞකික අරමුණු අයත් වන්නේ සංඛාරවලටයි. බෝසතාණන් වහන්සේ ආලාර කාලාම, උද්දකාරාම පුත්ත යන දෙදෙනා ළඟම වැඩුවේ මේ ලෞකික ධ්‍යානයි. බුද්ධත්වයට පත් වූ පසු ඒවායේ තතු දැනගෙන (ඊට පෙරද අනුමානයෙන් දැන) ඒ මාර්ගය දුකයි, අනාර්යයි, අනර්ථ සහිතයි, අත්තකිලමතානු යෝගයයි කියා අත්හැරිය යුතු බව ධම්මචක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේදී දේශනා කළා.

ආනාපාන සති භාවනාව වඩා ☞

පවිත්‍ර වූ පිරිසිදු වූ, ප්‍රභාෂ්වර සිතින් යුක්ත වූ චතුර්ථධ්‍යානය වැඩූ බවත්, ඒ ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගයෙන් බවත් පෙන්වා තියෙනවා. මෙහිදී ආනාපාන සතිය ලෙස හුස්ම අරමුණු කළා නම් සංඛාරයක්ම අරමුණු කළා වෙනවා. එහෙම වුනා නම් ඒක ලෞකිකයි. මේ නිසා ආනාපාන සතිය කියා අද කරන භාවනාව ගැන සිතා බැලිය යුතුයි.

උපතක්, මරණයක් සහ අතර වෙනස්වීමක් ඇති කෙබඳු ආකාර වූ හෝ නාමයක් හෝ රූපයක් වේ නම් ඒක සංඛතයක්. සංඛතයකින් යම් ස්වභාවයක් ගොඩනගන්න කරන අභිසංකරණයට සංඛාර කියල කියනවා. හුස්ම උඩට ගන්න හෝ පහත හරින්න හිත තිබ්බොත් ඒ යොමු වුනේ සංඛතයකට යි. එයින් යම් සුවයක් ගොඩනගන්න කරන වැඩ පිළිවෙල සංඛාරවලට අයිතියි.

සමාධි (සමයට ඇදී සිටීම) යන වචනය කියන විට සියළු සමාධි එකාකාර නොවන බවත් දැනගත යුතුයි. මිත්‍යා සමාධි කොටසක් ඇති බවත් දේශනා කරල තියෙනවා. යමෙකුට මිත්‍යා දෘෂ්ඨියක් ඇත්නම් එයින් මිත්‍යා සංකල්පනාත්, මිත්‍යා වචනත්, මිත්‍යා කටයුතුත්, මිත්‍යා ආජීවයත්, මිත්‍යා ව්‍යායාමයත්, මිත්‍යා සතියත්, මිත්‍යා සමාධියත් ලැබෙන බවද, ඔහුට අසත් පුරුෂයා කියා කියන බවත් බුදු දහමේ සඳහන් වෙනවා. තවද මිත්‍යා ඥාණ හා මිත්‍යා විමුක්ති කියා අංග දෙකක් ඇති බවත්, ඒවා පූර්ණ වූ විට පරම අසත් පුරුෂයා කියා කියන බවත් සඳහන් වෙනවා. (මිත්‍යා ඥානයක් කියන්නේ මිත්‍යා සහගත දැනීමක්. උදා: කවුරු හරි රොකට්ටුවක් හඳට යවන්න, ඒ සඳහා අවශ්‍ය යාන වාහන නිෂ්පාදනය කරලා, ඒකම තමයි මේ ලෝකයේ සැනසුම, විමුක්තිය කියා, ගුණ ධර්ම කියන ඒවායින් වැඩක් නෑ කියා, මෙවැනි මතයක ඉඳගෙන කටයුතු කරනවා නම් ඒකෙන් ලැබෙන්නෙ මිත්‍යා විමුක්තියක්. ඒක හඳන්නෙත් එක්තරා ඥානයකින්. නමුත් ඒක වර්ණනා කරන්නේ මිත්‍යා ඥානයක පිහිටලයි.)

ඒ නිසා මිත්‍යා සමාධි කියන්නේ ආලාර කාලාම වැනි අයගේ සමාධිය නෙමෙයි, මොනම ගුණ ධර්මයක්වත් නැති පාපතර දෘෂ්ඨියෙන් නැගෙන, එම ගතියේ පිහිටීමකින් ලැබෙන තත්ත්වයක් බවත් තේරුම් ගත යුතුයි. ඒක අපායට අයිතියි. ආලාර කාලාම, උද්දකාරාම පුත්ත වැනි අය ලබා තිබූ සමාධිය කර්ම ඵල ඇදහීම් සහිත නිසා ඒක කම්මස්සකථ (කර්මයන්ට අනුකූලව විපාක ලැබීම) සම්මා දිට්ඨියෙන් ලැබෙන සමාධියක්. එහි හිමිකම බඹ ලොවටයි. ධ්‍යාන සම්මා දිට්ඨියත් මීට ඇතුලත්.

බුද්ධ ශාසනයේ සමාධි පහළ වෙන්නේ ඥාන සම්මා දිට්ඨිය මුල්කර කටයුතු කරන අයට පෙර සසර වඩා

ඇත්නම් ඒ ගතිය මතු වීමෙන් නිරායාසයෙන්මයි. ඊට හේතුව වැඩූ සමාධියක් ඇති අයගේ එම බලය නැති වන්නේ නැවත කාමච්ඡන්ද ආදී නීවරණ මතු වූ විට නිසයි. ලෝකයේ කාමයෝ නිස්සාර ලෙස වැටහෙන මාර්ග ප්‍රඥාව වඩන විට මේ කාම අරමුණු ප්‍රහීන වෙනවා. නීවරණ පහ වෙනවා. එවිට පෙර සසරේ වැඩූ දැහැන් ශක්තියත් මතු වෙනවා. එයින් එවැනි උතුමන්ට නිරායාසයෙන් එම දැහැන්වලටත් සමවදින්න පුළුවන් වෙනවා. නමුත් ඒක උත්සාහයෙන් ලබන්නක් නෙවෙයි. ඒ දැහැන් නොලැබුනත් මගඵල ලබන්න බාධාවක් නෑ. ශුෂ්ක විදර්ශක රහතන් වහන්සේලාට (ප්‍රඥා විමුක්ත) එබඳු දැහැන් බල නෑ. නමුත් දුක් නැසීමට තවත් කළ යුත්තක් ද නැති උන්වහන්සේලාට ලෞකික දැහැන් වැඩීමට උවමනාවකුත් නෑ. නිවන ශාන්ත ප්‍රනීත ලෙස දකින ලෝකෝත්තර ඵල සමාධි තලවලින් පසු කලෙක නිරායාසයෙන් ඉහාත්ම සුඛ විහරණය දෙන ලෙස ධ්‍යාන ලැබීමට පුළුවන්.

බුදු වෙන්න පෙර බෝසත් අවධියේදී ලැබිය යුතු ලෞකික දැහැන් සියල්ලත්, දිවැස දිවකන ආදී ඥාන සියල්ලත් අඩු නැතිව ලබාගෙන තිබියදීත් ''මම මතු බුදු වේ නම් මේ රන් තලිය උඩුගම් බලා යාවා'' යි ක්‍රියාවක් සිදු කළේ ඇයි? මේ මහා භද්‍රකල්පයේම බුදු වුණු බුදුවරයන් වහන්සේලා වන කකුසඳ, කෝණාගම, කාශ්‍යප යන තුන් බුදුවරයන් වහන්සේලාගෙන් නියත වශයෙන්ම මතු ගෞතම නමින් බුදුවන බවට නියත විවරණ අරගෙන, එකල තමාට මව වන, පියා වන, බෝසත් කුමාර අවධියේ භාර්යාව වන, දරුවා වන අයගේ නම් ගොත් ද, බුදුවන විට පිටදෙන බෝධීන් වහන්සේද ආදී සියළු විස්තරත් අසා දැනගෙන සිටියදීත්, අඩු ගණනේ අතීතයෙන් අන්තඃකල්ප හතලිහක් බලන්න පුළුවන් දිවැසකින් මෙම කල්පයේ සිදු වූ අති විශේෂ සිද්ධීන් වන විවරණ ගැනීම දැක්කෙ නැද්ද?

මීට හේතුව නම් කෙලෙස් අනුශය සහිත ලෞකික දැහැනකින් එතරම්ම සුපිරිසිදු ලෙස දකින්නට නොහැකි වීමයි. (උදා :- ඇස් පෙනීම දුර්වල අයෙකුට ඈතින් තියෙන ගස්, ගල් ආදිය දැක ගන්න පුළුවන් වුනත් තමා ළඟ තියෙන පුවත්පතක අකුරු කියවන්න බෑ වගේ.) ලෞකික දැහැනකින් ලබන නුවණින්, පෙර විසූ කඳ පිළිවෙල බැලුවත් අවම වශයෙන් දකින්නේ අන්තඃකල්ප හතලිහක් පමණක් බවත්, ශාසනික නුවණකින් අසංඛ්‍ය කල්ප ගණන්ද බැලිය හැකි බවත් දහමේ සඳහන් වෙනවා. ලෞකික දැහැන්වලින් ලබන නුවණේ දුර්වල බව මෙයිනුත් වැටහෙනවා. සිදුහත් බෝසතානන් වහන්සේ තනිවම නිවන් මග සොයා බුදු වෙන්න පළමුවත් ගමන් කළේ ලෞකික දෘෂ්ඨියට

නොබැඳෙන මගමයි. පර්යේෂණ මට්ටමින් ආලාර කාලාම ආදී අය ළඟ සිටින විට ඒ මාර්ගය අනුගමනය කළේ, ඒ ඒ කරුණු ගැන අත්දැකීම් ප්‍රායෝගිකවම දැන ඇති බව ලෝකයා දන්නා විට, මුලා නොවීම නියම දහම් මග ගැනීමට ලෝක සත්ත්වයන්ට ඒක රුකුලක් වන නිසයි. මොකද යමක් වැරදියි කියන කොට ඒක හදාරා බලපු කෙනෙක් හේතු ඇතිව කියන ප්‍රකාශය ලෝකයා විශේෂයෙන් පිළිගන්න නිසයි.

උන්වහන්සේ කුඩා කළ දඹරුක් සෙවනේදී ප්‍රථමධ්‍යානයට සමවැදිල හිටපු බව මූලික පෙළ පොත්වල සඳහන් වෙනවා. පසුව ලියපු පොත්වල ආනාපාන සතියෙන් ප්‍රථමධ්‍යානයට පත්ව සිටි බව හා අභ්‍යවකාශ ගතව සිටි බවත් පෙන්වා තියෙනවා. උන්වහන්සේම මාර්ගය සොයා යන්නට පටන්ගෙන ඒ සඳහා ආනාපාන සතිය අනුව අරි අටඟි මග වැඩූ බවත්, පටිච්ච සමුප්පාද දහම් මාර්ගය අනුව නිවන් මග දැකපු හැටිත් පෙන්වීමට පෙළ දහම් පොත් සාක්ෂි දරණවා. (මේ ආනාපාන සතිය ආර්ය වූ ආනාපාන සතියයි)

එහෙනම් කෙලෙස් අනුශය නැති ලෝකෝත්තර දැහැන් ලබන්නේ කොහොමද? ලෝකයේ නිසරු බව දකිමින් මේ හේතුවෙන් මෙබඳු ඵලයක් වේ, මේ හේතු නිරෝධයෙන් මෙබඳු ඵලය නිරෝධ වේ යන්න දනිමින් දකිමින් තමන් දැනගන්නා වූත්, විඳින්නා වූත්, රැස්කරන්නා වූත්, පතන්නා වූත් දේවල් පිළිබඳව අනිච්ච බව, දුක් දාහ බව, අනාථ බව, විපරිනාම බව (කැමැත්තට විරුද්ධ පරිනාමය) නිසා සාරත්වයක් නැති බව දකින කොට, ලෝක සත්ත්වයා විශාල වටිනාකමක් ඇති විදිහට සිතන ලෞකික සම්පත්වල (කාම, රූප, අරූප) එබඳු වටිනාකමක් නැති බව වැටහෙනවා.

සත්‍යයට අනුව මෙසේ දකින විට ක්‍රමයෙන් මෙහෙම හිතෙනවා. වටිනාකම වැඩියි කියා සිතන තරමට සත්ත්වයෝ සම්පත් සමග පොර බදනවා. මෙහිදී සම්පත් කියන කොට රන්, රිදී වැනි දේවල් පමණක් නෙවෙයි කෙනෙකුට කිසිත් නොවටිනා දෙයක් තවත් කෙනෙකුට සම්පතක් විදිහට පේන්න පුළුවන්. ගහක ගෙඩියක්, රෙදි කැබැල්ලක් මුල්කරගෙන වුවත් එහි අයිතිය සඳහා මිනී මරාගන්න තරම් සමහරුන්ට ඒවා වටිනවා. එහෙම වෙන්නේ යථාර්ථය නොවැටහෙන තරමටයි. සම්පත් කියන ලෞකික වස්තුවල නිසරු බව දකින කොට ලෝකයා මේ ලෞකික වස්තුවලට ප්‍රාණඝාත කරන, මහත් හිංසා කරන, හොර මැර වංචා කරන, සුරා සූදු දුරාචාර කරන, බොරු කේලාම් පරුෂ වචන ප්‍රලාප කියන, දැඩි ලෝභයෙන් මසුරුකම් කරන, මානයෙන් උදම් වන, දාහයෙන් ගැටෙන මුලාව නිසා කිසිම ගුණ දහමක් තේරුම් ගන්න බැරිව, ඒ වස්තූන්වලටම ඇලී ගැලී ප්‍රමාදීව වාසය කරමින් අනේක විධ දුක් දාහයන් විඳින හැටි පේන්න පටන් ගන්නවා. මේවායේ නිසරු බව දකින බෞද්ධයාට නිසරු බව දිනෙන් දින මනා සේ වැටහෙනවා.

උපමාවක් ගත්තොත් මැණිකක් යයි වීදුරු ගලක් අරගෙන ඊට පොරකන, එකිනෙකා කුලල් කාගන්නා පිරිසක් දැක්කොත් මැණික් හඳුනන කෙනෙකුත් ඊට සහභාගි වෙලා පොරකයිද? නැත්නම් පොරකන පුද්ගලයන්ගේ මුලාව දකීද? මුලාව වැඩි තරමට ගිනි ගත් හදවතින් යුතුව ලෝකයා කරන විනාශයන් දකින කොට නිසි තතු දැනගත් කෙනාට එබඳු දාහයක් කිසි විටෙකත් එන්නෙ නෑ. එසේම අනිච්ච වූ, දුක්ඛ වූ, විපරිනාම වූ, අනත්ථ වූ කාම, රූප, අරූප යන භවයන්වල නිසි තතු වැටහෙන බෞද්ධයාට මේ ලෞකික වස්තුවල වටිනාකම් සොයමින්, ඇලෙන ගැටෙන මුලාවෙන් වෙලෙන ලෝක සත්ත්වයා මනා සේ පේන්න පටන් ගන්නවා. ඒ බෞද්ධයාට එබඳු නිසරු දේවල් පිළිබඳව හාරා අවුස්සන හෝ පහළ වෙන හැටි හොයන්නට, පවතින හැටි පර්යේෂණ කරන්නට හෝ උවමනාවක් හෝ එහි තේරුමක් නැති බව වැටහෙනවා. ඒ කොහොමද කියනවා නම්,

මැණික් හඳුනන්නාට, ''වීදුරු ගල කොහෙන්ද ගෙනාවේ? හැදිල තියෙන්නෙ කොහොමද? ඒකෙ බර කොච්චරද? ඒක කාගෙද?....'' කියන මේ ආදී කිසිවක් පිළිබඳව දැනගන්න උවමනාවක් නෑ. මැණිකක් කියල රැවටුන කෙනෙක් මැණික් හඳුනන්නා ළඟට ඇවිත් ඒක ලබාගත්තු හැටි, ඒ සඳහා කරපු උත්සාහය ආදිය කියනවා නම් සහ තමාට වටිනා දෙයක් ලැබුණ හැටි පවසත්දීත් මැණික් හඳුනන අය ඒක ගණන් නොගෙන යයි නම්, ''ඔය යන්නෙ ඉරිසියාවට! දැක්කද මට හොඳක් වෙච්ච බව කියන කොට මූණෙ සතුටක් වත් නෑ'' කියල මේ වගේ කතා කියනව ඔහුට ඇහුනොත් ඒ මැණික් හඳුනන්නා මොකක් හිතයිද? ''මුලා වූවන්ගේ මුලාවක තරම! මොනව කරන්නද?'' ඔහු මෙහෙම හිතාවි.

මැණික් ගැන දන්න කෙනාට ඒ ගැන කම්පා නැතත් මුලා පුද්ගලයෝ ඒ වීදුරු ගල නිසා පිස්සු බල්ලන් වගෙයි ඒ මේ අත දුවමින් කරන ක්‍රියා කතා කෙළවරක් නැති වෙනවා. මේ මුලාව තියෙන තාක් කල් ඔවුන් කෙසේ නම් කායික මානසික විවේකයක් සහනයක් ලබන්නද? මේ අසහනය, මානසික කැළඹීම මැණික් කියා එක වීදුරු ගලකට රැවටුන උදවියටයි. එහෙනම් ලෝකයේ මේ තියෙන තරම් ලෞකික වස්තුවල වටිනාකමට හිත තබාගෙන සිටින, යථාර්ථය නොවැටහෙන ලෝක ☞

සත්ත්වයින්ට මොන තරම් චිත්ත දාහයක්, කම්පාවක් ඇත්දැයි මේ උපමාව අනුව හිතා බලන්න ඕන. ආර්යන්ගේ අකම්ප්‍ය වූ දැහැන් තත්ත්වය පෙන්වන්නයි, වඩාත් පැහැදිලි කරන්නයි මේ උපමාව මේ විදිහට පෙන්නුවේ.

මේ කාරණය වටහාගන්න තවත් උපමාවක් මෙසේය. දෙන්නෙක් නිධන් වස්තු ඇති ප්‍රදේශයක කැනීම් කටයුතු සිදු කළා කියල හිතමු. ඔවුන්ට නිධන් වස්තුවක තිබී පාත්‍ර දෙකක් හමුවුණා කියලත් හිතමු. නිධානයකින් මතු වෙච්ච නිසා රන් පාත්‍ර යැයි, ඉතා වටිනවා යැයි සිතා ඉන්නා මේ දෙන්නා ඒ දෙක බෙදාගෙන තම ගම්බිම්වලට ගෙනියනවා. මේ දෙන්නාට දැන් තියෙන්නේ පෙරදී නොතිබිච්ච මහත් චකිතයක්. දැන් වස්තුව මංකොල්ල කන හොරු ගැන හැම තිස්සෙම මැවිල පේනවා. අතරමගදී ගහක කොල කැල්ලක් වැටුනත් මහත් කැළඹීමට පත් වෙනවා. මෙහෙම අරගෙන ගිහින් දෙන්නාම පාත්‍ර දෙක ඉතා සුරක්ෂිතව සඟවා තබා ගන්නවා. තම දරුවන්ටත් ඉතා රහසිගතව මේ ගැන පවසනවා. මේ දෙන්නටත් ඒ අයගේ දරුවන්ටත් දැන් තියෙන්නේ මහත් භයක්, පෙර නොවූ විරූ තැති ගැන්මක්. නමුත් ඒ සියළු භය තැතිගැනුම් යටපත් කරගෙන ඒකෙ වටිනාකම ගැන හිතන කොට සතුටක් මතුවෙනවා.

මේ දෙන්නාම පසුව මිය ගියා කියල හිතමු. දැන් පාත්‍ර දෙක බෙදාගන්න මහත් පරිශ්‍රමයක් දරන්න එම දෙපිරිසේ අයටම සිද්ධ වෙනවා. සමහර අය අයිතිවාසිකම් කියනවා. ඒක බාර දුන්නේ මටයි, කිසිවෙකුටත් අයිති නැතැයි කියල කෙනෙක් තමන්ගේ වාසියට අයිතිවාසිකමක් හදා ගන්නවා. අනිත් අය දාහයෙන් දැවෙනවා. කෙනෙක් ගහමරා ගන්න හිංසා කරන්න පෙළඹෙනවා. තවත් කෙනෙක් කොහොම හරි සොරකම් කරන්න හිතනවා. තව කෙනෙක් එයින් කොටසක් හෝ ලබාගන්න බොරු ඇලුම්කමක් පෙන්වනවා. හිත ගන්න, රවටන්න බොරු කියනවා. බිඳවන්න කේලාම් කියනවා. තව කෙනෙක් පරුෂ බවට පත්වෙලා බැණ වදිනවා. තවත් කෙනෙක් කරකියා ගන්න දෙයක් නැතිව ලතැවෙනවා. තවත් කෙනෙක් වාසියට හෝයියා කියමින් ප්‍රලාප දොඩවනවා. දැන් මේ කාටවත් සතුටක් නම් නෑ. සමගිය අහලකවත් නෑ. මොන යුක්තියක්ද? තමන්ගේ බඩ වඩාගන්න අදහසින් නොයෙක් විපරීතයන්ට බහිනවා. පාත්‍රයේ වටිනාකම ගැන මතක් වෙන කොටත් නොලැබුණ අයට මහත් දාහයක් එනවා. ඕක අතහැරල දාල නිහඬ වෙන්න කියල කවුරු හරි කිව්වොත් ඔහුටත් බැණ වදිනවා.

මේ ගෙවල් දෙකේම මෙබඳු අවස්ථා බලවත් වෙනවා. මෙයින් එක් කෙනෙක් රහසිගතව පාත්‍රය විකුණ ගන්න වෙළෙන්දෙක් ගෙන්වා හෝ පාත්‍රය ගෙන ගොස් පෙන්වා හෝ වටිනාකම බලවනවා. රන්කරුවා ඒක උරගා බලා පිත්තල බව සනාථ කරනවා. දැන් ඇති වෙන්නෙ මහත් ශෝකයක්, කළකිරීමක්. සියළු බලාපොරොත්තු සුන් වෙලා ගිය බව දැන් වැටහෙනවා. නැවත නැවතත් සැක හැරෙන තුරුම පරීක්ෂා කර බලා එහි කිසි තැනක රන් වටිනාකමක් නැති බව වටහා ගන්නවා. බලාපොරොත්තු සුන් වීමෙන් තිබිච්ච කණගාටුව දැන් ක්‍රමයෙන් ගිලිහිලා යනවා. ඒක පරිහරණය කළා නම් වෙන්න තිබිච්ච මහා රැවටීම දැන් පේනවා. මේ නිසා දැන් සැඟවීම් නෑ.

දැන් ඒ පාත්‍රය එළියට අරගෙන හැමෝටම පෙන්වා කැමති කෙනෙකුට ගන්න පසෙකට දානවා. කවුරුත් විඳපු දාහය, ඒ නිසා වූ කම්පා වීම, වැටී හිටපු මුලාව, වටිනා වස්තුවක් බෙදාගන්න බැරිව තිබූ දාහය කියන මේ සියල්ල දැන් මනාව වැටහෙනවා. පාත්‍රයේ වටිනාකම සිතා සිටින තුරු කිසි දිනක බහින්න බැරිව හිටපු දැහැමි බවට දැන් බහින්න පුළුවන්. පාත්‍රය නිසා තිබිච්ච වික්ෂිප්ත භාවය දැන් අහලකවත් නෑ. මේ තමයි එක ගෙදරක තත්ත්වය.

අනිත් පාත්‍රය තිබිච්ච ගෙදරත් මහත් අරගලයක් වෙලා පාත්‍රය එකෙකු විසින් ගෙන ගිහින් කිසිවෙකුටත් ගන්න බැරිවෙන්න පුරා විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවට බාර කරනවා. දැන් ඒ ගෙදර අයත් සන්සුන්. ඒ අයටත් පාත්‍රයේ වටිනාකම හිමි කරගන්නා අදහස සහමුලින්ම අත්හරින්න සිදුවීම නිසා ඒ ගෙදරත් කලබලය දැන් සංසිඳිලා. නමුත් මේ අවස්ථා දෙකේ වෙනසක් දකින්න පුළුවන්. මේ දෙවනියට සඳහන් කළ අයට සන්සුන් බව ලැබුණු ක්‍රමය එකක්. උරගා බලා පිත්තල බව දැනගත් පළමුව සඳහන් කරපු අයට සන්සුන් බව ලැබුණේ ඊට වඩා හාත්පසින්ම වෙනස් ආකාරයකින්.

දැන් මේ දෙවන අවස්ථාව ගත්තොත් මෙතනදී පාත්‍රය ලෞකික වූ කාම, රූප, අරූප සම්පත් ලෙසත්, එය ඇසුරු නොකර සිටීමෙන් ලබන සමවත පුරා විද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවට පාත්‍රය භාරදුන් අයගේ නිහැඬියාව ලෙසත් උපමාවක් විදියට දැනගත යුතුයි. නමුත් මේ අයට නැවතත් පාත්‍රය ඇසුරු කරන්න ලැබුණොත් පෙර සේම ඇලීම බැඳීම ඇති වෙනවා, කම්පාව, බිය ඇතිවෙනවා. පාත්‍රය නොතිබුණත්, කම්පාව නැතිව හිටියත් ඒක වටිනවා කියන හැඟීම එසේම තිබිච්ච නිසයි එහෙම වෙන්නේ. මොකද ඒ අය ඒක පිත්තල පාත්‍රයක් බව දැනගෙන නෙමෙයි බාරදුන්නේ, රන් පාත්‍රයක් කියන නිගමනයේම ඉඳගෙනයි බාර දුන්නේ.

පළමුව කියපු පාත්‍රය හිමි වෙච්ච නිවැසියන් ඒක උරගා බලා වටිනාකමක් නැති බව දැනගෙන අත්හැරීම කාම, රූප, අරූප කියන තුන් භවයම පිළිබඳ වූ සියල්ල විදර්ශනා නුවණින්, ප්‍රඥාව නමැති උරගලේ ගා බලා වටිනාකම හිස් බව දැනගෙන අත්හැරීම හා සමානයි. මේ අයට පාත්‍රය කොතැන තිබුණත්, හිස මත මුණින් නවා තැබුවත් ඒ පිළිබඳ ඇලීමක් හෝ බැඳීමක් හෝ ඇති නොවන්නා මෙන්, තුන් භවයේ සම්පත් නමින් හඳුන්වන සංඛාරයන් ඇසුරේ තිබුණත් නැතත්, ඇලීමක් බැඳීමක් ලෝකෝත්තර සමාධියෙන් සහ ප්‍රඥාවෙන් ඇතිවෙන්නෙ නෑ.

මේ විදිහට බුදු මග තුළින් ලෝකය දකින අයගේ අකම්ප්‍ය භාවය මහා බලවත්. විදසුන් නුවණින් ප්‍රඥාව නම් උරගලේ ගා සංඛාර ගැන බලා වටිනාකම නැති බව දැන ගැනීම, හිත නිදහස් වන ඉතා පහසු මගක් බව මෙතනින් තේරුම් ගන්න ඕන. යම් ධ්‍යාන ඵල ලැබුවත්, අෂ්ඨ සමාපත්ති ලැබුවත් ඒවා පිත්තල පාත්‍ර ලැබුන වගෙයි ආර්යන්ට අමුතු අගයක් ගන්න හිතක් පහළ වෙන්නෙ නෑ. ඒ අනුෂය සමග කෙලෙස් බිඳී ඇති නිසයි. මේ තමයි ලෞකික සහ ලෝකෝත්තර ධ්‍යානවල වෙනස.

වැහැරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

07 වෙනි පිටුවෙන්...

ලෝකයෙන් එතෙර වන ලෝකෝත්තර මගට මුල පුරන හැටි...

යන්න පෙරම එම කය ඇසුරු කරගෙනම සිද්ධ වෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේත් මේ ජාති අනුමත කරල තියෙනවා. අංගුලිමාල තෙරුන් වහන්සේට බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරපු අංගුලිමාල පිරිතෙදීත් ''නැගණියනි, යම් සේ ආර්ය ජාතියේ උපන් තැන් පටන්....'' යනුවෙන් මිනිස් අත්බැව තුළ සිටියදීම උපදින ජාති ක්‍රමය පෙන්වා තියෙනවා. මේ ඊට නිදසුනක්.

එම ආර්ය ජාතියේ උපන් සිව් පිරිසටම මේ දහම් සත්‍යය හිතේ කිඳා බැස යථාවබෝධය ගෙන දෙන අනුබෝධඥානය පහළ වෙනවා. අවබෝධය හා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරමින් මගඵලත් පහළ වෙනවා. මෙසේ ආර්ය ජාතියේ නූපන් අයටත් බණ පොතක් බලාගෙන හෝ කෙනෙක් දේශනා කරන දෙයකින් හෝ මතක තියාගන්න, කටපාඩම් කරගන්න පුළුවන්. තර්ක වාදවලටත් වැටෙමින් කතා සල්ලාප කරන්නත් පුළුවන්. නමුත් මගඵල ලාභීත්වය නම් අහලකවත් නෑ. එමනිසා මුළු ත්‍රිපිටක ධර්මයයි, බුද්ධ භාෂිතයයි කටපාඩම් තිබුණත් සිව් පිරිසට අයත් වෙන්නෙ නෑ. එක ගාථාවක් නමුත් දහම් දැන, අරුත් දැන, ධර්මානුධර්ම පිළිවෙතේ යන ආර්ය ජාතියේ උපත ලැබූ භික්ෂු, භික්ෂුණී, උපාසක, උපාසිකා යන මේ හතර ජාතියේ පටිච්ච සමුප්පාද දහම් රටාව අනුව උපත ඇත්නම් ඒ උතුමන්ම නියම සිව් පිරිස වෙනවා.

මේ වගේ මගට පත් වෙන්න ත්‍රිපිටක ධර්ම රටාවන් මෙච්චර කාලයක් ගෙනාපු යම් යම් පින්වතුන් ඇත්නම් ඒ අයගේ පුද්ගලික සිල් දුසිල්කම් ගැන නෙවෙයි සැලකීමට වටිනා උතුම් ගුණය වන්නේ, වැඩෙන ශාසන දරුවන්ට දහම් කිරි ළංකර දුන් කිරි මවකට කරන ගුණය මෙන් සැලකීමයි. මෙබඳු අය ලෝකයට විද්‍යමාන වන බවත්, ඒ අය අනුන්ට කිරි, පස්ගෝරස ලබා දෙන්න කුලියට හරක් බලන එඬේරන් වැනි යැයිද බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරල තියෙනවා. එසේම සත් පුරුෂයා ගැන පෙන්වන <u>සත්පුරුෂ සූත්‍රයේ,</u> **යමෙක් නරක සීයක් කරද්දී එක හොඳ ගුණයක් දැක එම හොඳ ගුණයට ප්‍රසංසා කරන්නත්, නරක පිළිබඳව උපේක්ෂා වෙන්නත් හැකි නම් එය සත්පුරුෂයාගේ සත් පුරුෂ ගුණයක් බවත් දේශනා කරල තියෙනවා.**

සුනාපරන්ත නම් දේශයක වස් වසන්න යන්න එක් භික්ෂූන් වහන්සේ නමක් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ගන්න ගිය අවස්ථාවක එම ප්‍රදේශයේ මිනිසුන් සැඩ ගති, දරදඬු ගති ඇති අය ලෙස පෙනී, ඒ ගැන බුදුන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන් වහන්සේගෙන් අදහස් විමසූ විට, උන්වහන්සේ පිළිතුරු දුන්නේ මෙහෙමයි. ''ඒ මිනිස්සු බැන්නොත් ගහන්න තරම් දරුණු නෑ, ගැහුවොත් තුවාල කරන්න තරම් දරුණු නෑ, තුවාල කළොත්, අතපය කඩන්න තරම් දරුණු නෑ, අතපය කැඩුවොත් මරන්න තරම් දරුණු නෑ, මැරුවොත් මේ දුක් දෙන කය කෙළවර කරන්න මොහොතක් ලැබෙන තුරු සිටින මට එය නිරායාසයෙන්ම ලැබුණා යැයි කියා මෙසේ සලකා කටයුතු කරමි'' යනුවෙනුයි. උන්වහන්සේට ප්‍රසංසා කළ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ ගමනට අවසර දුන්නා.

එසේම දෙව්දත් තෙරුණ් භික්ෂූන් පන්සීයක් සමග සංඝයා අතරින් වෙන් කරගෙන ගියත්, සැරියුත් මහ රහතන් වහන්සේ එහි ගොස් දහම් දේශනා කර එම භික්ෂූන් වහන්සේලා ආපසු කැඳවාගෙන ආ බවත්, වැරදි අය ලෙස පන්නා නොදැමූ බවත් සඳහන් වෙනවා. එහිදී සංඝ භේදය බලපෑවේ දෙව්දත් තෙරුණ්ට පමණයි. **ත්‍රිපිටක දහමේ එන මෙවැනි තැන් සිහිකර කෙනෙකුට දොස් නගන්න පෙර, අනුන්නට දේශනා කරන්න තමා සුදුසුකම් ලබා සිටිය යුතුයි.**

(ඉතිරි කොටස ලබන කලාපයෙන්.)

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

20 වෙනි පිටුවෙන්...

මනුෂ්‍යයාට මහා ගැඹුරින් ලෝකය ගැන භාරා අවුස්සා බලන්න හිතෙන්නේ ඇයි?

හේතු නැති වෙනකොට නැතිවන නිසා එබඳු වේදනා රටාවේ පැවැත්ම පරිදිම සංඥා රටාවත් පවතිනවා මිසක් කිසිම මොහොතක් අතීතයට හෝ අනාගතයට යන්න හේතුවක් නැති බව වැටහෙනවා. මේකත් විදර්ශනා නුවණක්.

මේ සංඥා මාත්‍ර රටාව නිසා ඒ කෙරෙහි ඇලීම් වශයෙන් හෝ ගැටීම් වශයෙන් හෝ මධ්‍යස්ථ ලෙස හෝ යම් ගති රැස් කිරීමක් ඇත්නම් ඒ සංඥා රටාව තිබෙන කල් පමණයි. ඒ සංඛාරයෝත් අතීතයට යන්න හෝ අනාගතයේ පවතින්න හෝ හේතු නෑ. එහෙම වැටහෙන්නේ මනෝ ධාතුවේ නාම ගෝත්‍ර ඒ මොහොතේ ඇතිකරන නිසා අතීතය අරමුණු කරන, අනාගත හේතුඵල අරමුණු කරන විඤ්ඤාණ ක්ෂණයේ ඇති ශක්තියෙන් අරමුණු කර ස්පර්ශ මාත්‍ර රටා මනෝ ද්වාර ඇසුරෙන් පහළ කරන නිසයි. විඤ්ඤාණ කියන්නේ ඉහත කී රූප ස්පර්ශයේදී පහළ වන වේදනා, සංඥා, සංඛාර කියන මේවා දැනගන්නා මනෝ විඤ්ඤාණ හෙවත් දැනගැනීම් ලක්ෂණයයි. මේ දැනගැනීම්ද මාත්‍රයන්ම මිසක් ඒකක නෙමෙයි. ඒ විඤ්ඤාණ මාත්‍රයත් හේතු කාරක වූ ස්පර්ශ, වේදනා, සංඥා, සංඛාර මාත්‍රයන්ගේ ඒ ඒ මොහොතේ හටගන්නා දැනීම් මාත්‍රයක් පමණයි. ඉදිරියේ පැවත්මක් හෝ අතීතයට ගිහින් පවතින්නට හෝ හේතුකාරක නෙවෙයි. එබඳු මාත්‍ර කෝටි ප්‍රකෝටි ගණන් රටාවකට ක්‍රියාත්මක වන නිසා, විඤ්ඤාණ කියන්නේ බොහෝ වේලා පවතින ඒකක ලෙස මුලා වීමක් සිද්ධ වෙනවා. ප්‍රිය මනාප මධුර ලෙස ආසාවෙන් මතුවටත් ලැබීම් බලාපොරොත්තුවීම නිසාත්, ඒ නිසා එන පරීක්ෂණ අදහසත්, එයින් සොයන විට ලැබෙන්න මග සාදන නාම ශක්තියේ නැම්මේත්, නැවත නැවතත් රූප්පනයට හේතු වන නාම රූපයන් හටගන්වා මුණගස්වනවා. ප්‍රිය කළ නිසාම, මධුර බවින් ගත් නිසාම අල්ල ගන්නවා, බදා ගන්නවා. ඒ හේතුවෙන් පැවැත්මේ ක්‍රියා රටාව සිද්ධ වෙනවා.

මේ ක්‍රියා රටාව වැටහෙන නුවණ යමෙකුට ඇති වුනා නම්, ඒ වැටහීම වුනේ කුසල් සිතක හටගත් ඥානය පහළ කරන ප්‍රඥා චෛතසිකය නිසාමයි. කුසල් සිතකින් හිටපු මොහොතකම මේ රටාව

27 වෙනි පිටුවෙන්...

මනුෂ්‍යයාට මහා ගැඹුරින් ලෝකය ගැන භාරා අවුස්සා බලන්න හිතෙන්නේ ඇයි?

වැටහුණ නිසා ඒ මොහොතේ කිසිම පාප ක්‍රියාවක් හෝ පාප වචනයක් හෝ පාප සිතක් හෝ තියෙන්න විදිහක් නෑ. ඒ වගේම කුසල් සිත පවතින මොහොතක පංච නීවරණ පවතින්න බෑ. දහම් අරමුණට නැංවූ හිත විතර්කය වෙනවා. එහි දිගටම තේරුම් යනකල් හැසිරවීම විචාරයයි. සත්‍යාවබෝධයේදී ඇතිවන ප්‍රීතිය ඇතිවෙනවා. කායික මානසික සුවය නිරාමිසව ඇති වෙනවා. එකග බව පිහිටනවා. මේ ලැබෙන ප්‍රථමධ්‍යානය ලෝකෝත්තරයි. කෙලෙස් අනුශයෙන් තොරයි. යථාවබෝධයට නැමී සිටිය නිසා සත්‍යාවබෝධය සිද්ධ වෙලා තියෙනවා. මේ කාරණාවන් හොඳින් වටහාගෙන සත්‍යාවබෝධය ලබත්වා.

වහරක අභයරතනාලංකාර හිමිපාණන් විසින් දේශිත සැඟවුණ දහම් කරුණු ඇසුරින් සකස් කළේ :

නීතිඥ චන්දන සිරිවර්ධන

සියවස් ගණනාවකට පෙර සැඟව ගිය නිමල බොදු මග යළි පුබුදුවමින්,
හෙළ බොදු පියුම දහම් කරුණු ඔබ වෙත රැගෙන එන්නේ, බුදු පියාණන් වහන්සේ අනුදැන වදාළ,
අග්ගඤ්ඤ සූත්‍රය, නිරුක්තිපථ සූත්‍රය සහ අරණවිභංග සූත්‍රය යන සූත්‍රාන්තයන්ට අනුව,
දහම් පදවල සැඟවුණු දහම් අරුත් මතු කරන පද නිරුක්ති සහ
අතීතය, වර්තමානය, අනාගතය හඟවන තුන්කල් නිරුක්ති සහිත ව්‍යවහාර ශබ්ද
නිරුක්ති ක්‍රමවේදය අනුව මිස, උන්වහන්සේ අනුමත නොකළ ලිඛිත භාෂා රීති සහිත
බමුණන්ගේ ත්‍රිවේද නිරුක්ති මත නොවන බව සලකන්න.

පින්වත් ඔබ වෙනුවෙන් එළි දැක්වූ දහම් ගබඩාවන්...
www.hiddendhamma.net www.nirvanadhamma.com mp3.hiddendhamma.net www.helabodhupiyuma.net

විද්‍යුත් ලිපිනය: webmaster@helabodhupiyuma.net දු.අ:- 071 3046895

සැඟවුණු බොදු මග යළි විවර කරමින් වහරක අරිය චින්තාශ්‍රම බෞද්ධ විහාරස්ථානයේ සදහම් වැඩසටහන් පැවැත්වෙන කාල හෝරාවන්:

සෑම පුන් පොහෝ දිනකම සහ සෑම අමාවක පොහොය දිනකම උදෑසන 8.00 සිට සවස 5.00 දක්වා - පෙහෙවත් සමාදානය, දහම් සාකච්ඡා සහ විශේෂ පුණ්‍යානුමෝදනාව.

ගමන් මාර්ගය:
නිට්ටඹුව - රුවන්වැල්ල ප්‍රධාන මාර්ගයේ ගෝණගල්දෙනිය හන්දියේ සිට වහරක අතුරු මාර්ගයේ මීටර 350 ක් පමණ දුරින් දකුණු පස.

සෑම පුන් පොහෝ දිනකම සහ සෑම අමාවක පොහොය දිනකම උදෑසන 8.00 සිට සවස 5.00 දක්වා පැවැත්වෙන සදහම් වැඩසටහන් මාලාව සජීවීව විකාශනය කෙරෙන අන්තර්ජාල ගුවන් විදුලි සේවාවට සවන්දීම සඳහා www.waharaka.com වෙබ් අඩවිය ඔස්සේ ''දම් සභා ගුවන් හඬ''ට පිවිසෙන්න.

හෙළ බොදු පියුම වෙසක් කලාපයේ 5 වන පිටුවේ පල වූ ගාථාව පහත ආකාරයෙන් නිවැරදි විය යුතුයි.

නිවැරදි කිරීමයි

කම්මා විපාකා වත්තන්ති - විපාකෝ කම්ම සම්භවෝ
තස්මා පුනබ්භවෝ හෝති - ඒවං ලෝකෝ පවත්තති

කයට උරුම වූ ලෝ දම්

ගෙන එයි බයක් එන විට ලෙඩ කයට සත
පෙර කරුමයක් කළ බව දැන් මතක නැත
කළ කී දෙයක් ආපසු මේ කයට එත
ලෙඩ නැති කයක් මිහි පිට කිසිවෙකුට නැත

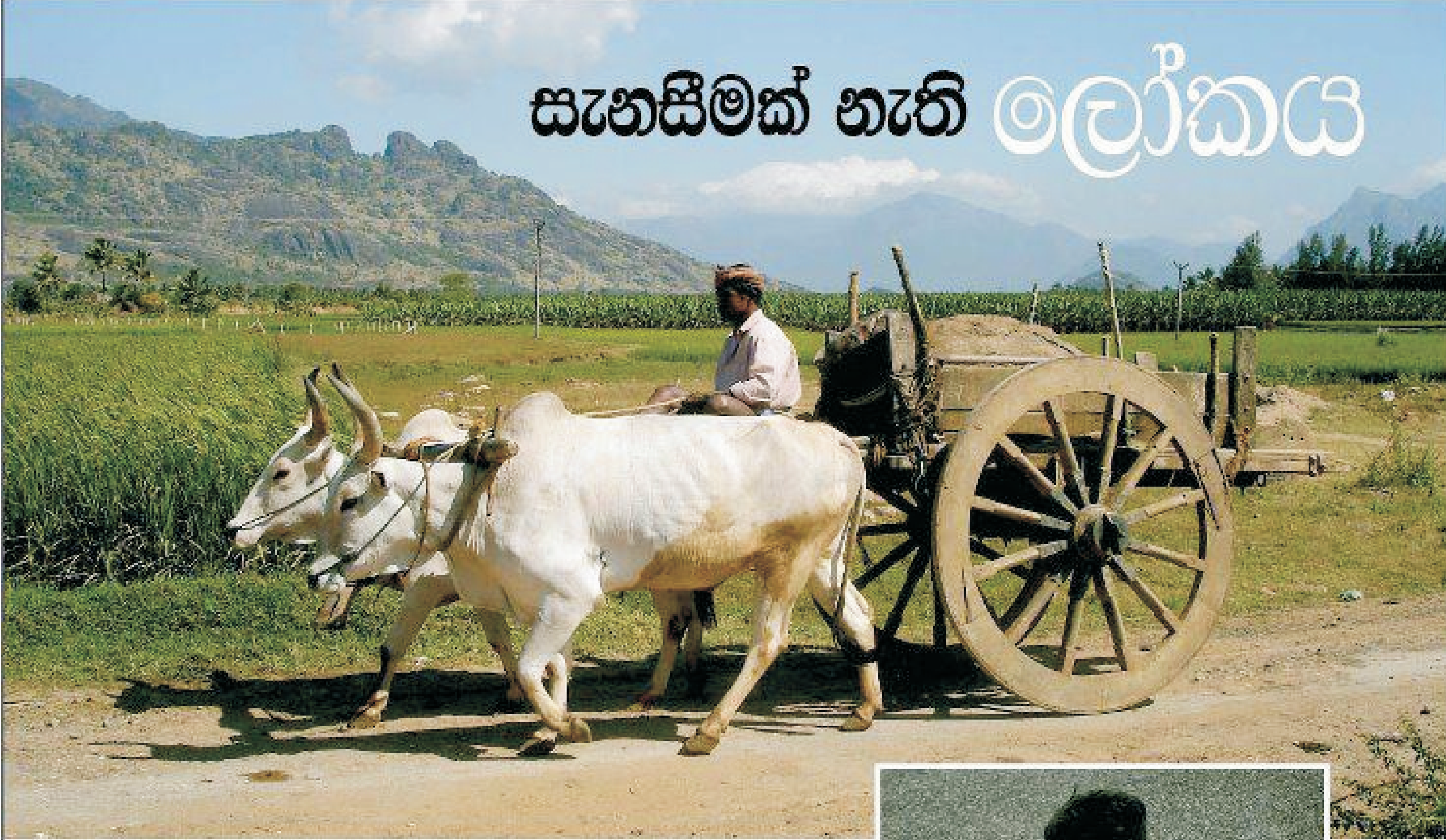
ආ දා පටන් කය සමගින් බැඳුනාට
පා අත් කෝටු මෙන් විසි වී යයි ගාට
මා දුක් ගොඩක් ගෙන වෙන් වී යන දාට
මේ අවසන් කයයි කිව හැක්කේ කාට ?

කෙලෙසක දෙවන්නද සහතික මේ කයට
නොම දැක කියනු බැහැ සසරෙහි වූ ණයට
විලසක පිණි බිඳුව සැලෙනා ජීවයට
විරසක නොවවු මරු එයි හැම උදවියට

ආසා පොදි බැඳන් ලෝකෙට ආවාට
කේසා දත් හැලී හම නැති වෙයි පාට
මේ සා බැඳුණු කය ගන්නද මොන දේට
නාසා මෙදම් ඉන්නට හැක්කේ කාට ?

බුන්වත් වෙමින් සසරේ දවසින් දවස
උන්නත් මළත් එකමයි දහමින් නොවස
දින්නත් ලොවේ රජකම් විඳිමින් පහස
සුන්නත් වෙලා යයි මේ කය නම් නිවස

පබැඳුම - නිසිඳු චන්දන සිරිවර්ධන

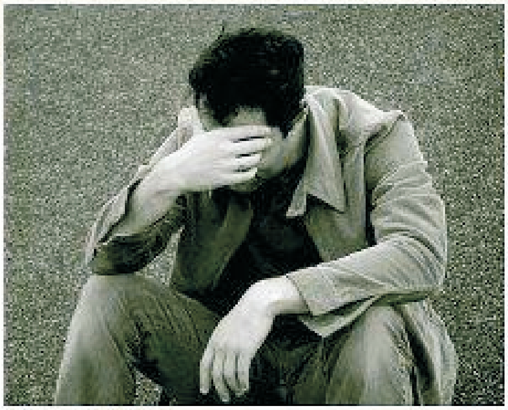
සැනසීමක් නැති ලෝකය

ගෙවමින් එදා මෙන් අද පුරුවෙ කරුම
දෙවමින් දුක් අඳෝනා අප වෙත උරුම
ලොවමින් බදා උන් සැප නම් වෙයි බොරුම
දුවමින් සසර ගොන්කම් කළ හැටි අරුම

යම් දවසක උපන් සැම දෙන මිය යනවා
කම් ඵල අනුව ඊළඟ අත්බව එනවා
සම්මත දහම කිම මුත් එය නොබලනවා
දම් නිය සැමට එක ලෙස පටිසන් දෙනවා

පරපුර අනත භවයක සිට එන හැමට
බුර බුර නැඟුණු ගිනි දැල් නම් ඇත එමට
දුර සිට සසර අසුවුණු මරුවගෙ ඇමට
පෙර කළ කරුමයට වැලපීලා තුමට ?

බුදුවරු සිය ගණන් පහළව ගියත් පෙර
අඳුරුව එකල් දම් ගත්තේ නොමැත පාර
නොදරුව අදත් වී හිටියොත් පවට බර
ගොදුරුව මරුට තව භව දුක ගෙවයි දුර

පබැඳුම - නිහිඳු චන්දන සිරිවර්ධන

නිහිඳු චන්දන සිරිවර්ධන විසින් නුගේගොඩ ගංගොඩවිල විනාත පාරේ අංක 96/A දරණ ස්ථානයේ පිහිටි ඉමාෂි මුද්‍රණාලයේ මුද්‍රණය කර ප්‍රසිද්ධ කරන ලදී